

Én engang og fremdrift
J.nr. 2024 - 8128 (MLM)
Ref. ANKAL
Oktober 2024

Ministeriet for Grøn Trepert har modtaget høringssvar fra:

Ankestyrelsen
Biodiversitetsrådet
Bæredygtigt Landbrug
Danmarks Meteorologiske Institut
Danmarks Naturfredningsforening
Danmarks Vilde Natur
Danmission
Dansk Akvakultur Producentorganisation
Dansk Erhverv
Dansk Industri
Dansk Miljøteknologi
Dansk Planteværn
Dansk Skovforening
Danske Havne
Danske rederier
IWGIA (International Work Group for Indigenous Affairs)
Kasper Mygind
Klimarådet
Landbrug og Fødevarer
Nationalpark Vadehavet
Nationalparkfond Thy
Novonesis
Slagelse Kommune
Tænketanken-hav
Verdens Skove
WWF Verdensnaturfonden
Zoologisk Have
Økologisk Landsforening

Miljøministeriet

**Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet –
2024-8128.**

Ankestyrelsen har ingen bemærkninger.

Venlig hilsen

Ankestyrelsen

28. august 2024

J.nr. 24-82348

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Tel +45 3341 1200

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr.:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

5. september 2024

5. september 2024

Til Miljøministeriet
Journalnummer 2024 - 8128

Høringssvar vedrørende udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Den 19. december 2022 tiltrådte Danmark og 195 andre parter FN's Biodiversitetskonvention (herunder EU) den såkaldte Kunming-Montreal-aftale. Danmark har forpligtet sig til at revidere og opdatere deres nationale plan for biodiversitet inden COP16 i ultimo oktober 2024.

Biodiversitetsrådet forstår udkastet til Handlingsplan for biodiversitet som værende Danmarks svar på de tiltrådte forpligtigelser i forhold til planlægning af rapportering af nationale mål og initiativer, der bidrager til Kunming-Montreal-aftalens 23 globale målsætninger mod 2030. Udformning af den nationale plan skal følge retningslinjerne i "Annex I" i [CBD/COP/DEC/15/6](#).

Med dette høringssvar forholder Biodiversitetsrådet sig til, i hvilken grad rådet vurderer, at Danmark overordnet set følger retningslinjerne hensigtsmæssigt, og i hvilken grad den nationale plan forventes at kunne anskueliggøre omfanget og kvaliteten af Danmarks nationale bidrag til Kunming-Montreal-aftalens 23 globale målsætninger frem mod 2030.

Med venlig hilsen
Biodiversitetsrådet

Signe Normand, forperson for Biodiversitetsrådet
forperson@biodiversitetsraadet.dk
93 52 28 77

Høringssvar

Biodiversitetsrådet har, via sin rolle som rådgiver til regering og folketing, gennem sine tre rapporter i 2022, 2023 og 2024 etableret et solidt vidensgrundlag om biodiversitetens tilstand i Danmark, samt hvordan Danmark gennem nationale mål og delmål kan bidrage til de europæiske og globale biodiversitetsmålsætninger. Biodiversitetsrådet anbefaler, at Danmark sikrer, at de nationale mål og delmål er på linje med de internationale mål og følger de tilhørende retningslinjer.

Den overordnede vurdering fra Biodiversitetsrådet af Handlingsplan for biodiversitet er, at Danmark med de beskrevne initiativer vil få meget svært ved at leve op til de internationale mål og delmål, som er fastsat i Kunming-Montreal-aftalen. Handlingsplanen er desværre utilstrækkelig, da den ikke følger de guidelines, der er i aftalen, ikke sætter konkrete nationale mål eller forholder sig til, hvordan Danmark skal nå målene. Det efterlader således fortsat Danmark langt fra målopnåelsen.

Biodiversitetsrådet vurderer, at en national handlingsplan for biodiversitet bør forholde sig konkret sig til de standardiserede skabeloner og retningslinjer (jfr. "Annex I" i CBD/COP/DEC/15/6 samt boks nedenfor) i Kunming-Montreal-aftalen, så det fremgår, hvordan Danmark kvantitativt og kvalitativt forventer at bidrage til at nå målene. Biodiversitetsrådet anbefaler, at handlingsplanen bliver hægtet op på retningslinjerne i Kunming-Montreal rammeaftalen samt dens mål og delmål. På denne måde bidrager Danmark til den planlagte ensartede opgørelse af medlemslandenes bidrag frem mod 2030.

Den danske handlingsplan for biodiversitet kunne med fordel lade sig inspirere af Canadas handlingsplan for biodiversitet (<https://www.cbd.int/doc/world/ca/ca-nbsap-v3-en.pdf>).

Uddrag af "Krav og anbefalinger ifht. mekanismer for planlægning, monitorering, rapporten og review ifm. Kunming-Montreal-aftalen"

<p>"Requests Parties to revise and update their national biodiversity strategies and action plans in accordance with Article 6 of the Convention, following the guidance provided in annex I to the present decision, aligned with the Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework and its goals and targets, including those related to means of implementation, and to submit them through the clearing-house mechanism by the sixteenth meeting of the Conference of the Parties"; se side 2 (CBD/COP/DEC/15/6)</p>
--

<p>"Urges all Parties to use the headline indicators, supplemented by component and complementary indicators and other national indicators, in relevant national planning processes, including national biodiversity strategies and action plans, according to their national circumstances"; se side 2 (CBD/COP/DEC/15/6).</p>
--

<p>"Encourages Parties to adopt the revised or updated NBSAPs as policy and/or legal instruments and to mainstream them (or elements thereof) with broader strategies and plans, such as national sustainable development plans, national development plans, poverty reduction strategies and other relevant national sectoral and cross-sectoral plans, in line with national circumstances and priorities."; se side 2 (CBD/COP/DEC/15/6).</p>

Fredericia, den 4. september 2024

Høringssvar på: "Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet"

Indhold

1	Indledning.....	2
2	Konklusion	2
3	En bud på en del af en vision	2
4	Retsgrundlaget	4
4.1	EU's Biodiversitetsforordning (2024/1991)	4
4.1.1	Overordnet aftale- og regelgrundlag i betragtningerne	4
4.1.2	Opsummering af idealerne i biodiversitetsforordningen.....	4
4.2	Andre hensyn i biodiversitetsforordningen.....	5
4.2.1	Landbruget	5
4.2.2	Kommissionens meddelelse af 23. marts 2022.....	5
4.3	Samlet opsummering.....	6
5	Handlingsplanen	6
5.1	Indledning	6
5.2	Miljøfremmede stoffer	7
5.3	Andet.....	8

1 Indledning

Tak for muligheden for at komme med høringssvar på: *"Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet"*, jeres j.nr. 2023-511. Så vidt ses fremgår ikke af høringsportalen.

Det skal oplyses, at høringsfristen er 3. september 2024, men vi har fået udsættelse, og hermed vores høringssvar.

2 Konklusion

Biodiversitet er vigtigt, og der er bred enighed om, at vi skal værne om vores natur. Men vi må samtidig huske, at landbruget er centralt for fødevareforsyningen. Det er essentielt for EU's selvforsyning og sikrer produktionen af sunde og bæredygtige fødevarer til overkommelige priser.

Bæredygtighed handler ikke kun om at reducere produktionen eller lade jord ligge brak. Det drejer sig også om at maksimere udbyttet på de marker, hvor landbruget er mest effektivt. I Danmark har vi nogle af verdens mest produktive landbrugsarealer, og her bør den intensive produktion fortsætte.

Naturgenopretning og biodiversitet kan i stedet prioriteres i regioner af EU, hvor landbruget er mindre effektivt på grund af klimatiske og geografiske forhold. På den måde kan vi finde en balance, hvor vi både producerer mad og beskytter naturen.

Handlingsplanen lader dog ikke til at afspejle dette. Her er nogle klare mangler:

- 1) Landbruget skal vurderes i lyset af fødevarebehovet, og biodiversitet bør ses i en europæisk sammenhæng, så vi kan øge fødevareproduktionen, mens andre lande fokuserer mere på biodiversitet.
- 2) Regeringens intention om at "*kigge på*" kravene i byspildevandsdirektivet er for svagt. Der er behov for handling, ikke blot overvejelser, især med de aktuelle udledninger.
- 3) Miljøfremmede stoffer bliver fortsat ikke overvåget i tilstrækkelig grad. PFAS-situationen blev først adresseret, da skandalen var uundgåelig. Systematisk overvågning kunne have opdaget problemet tidligere – og hvad mon vi overser i miljøet lige nu?
- 4) Fortidens forureninger er en langt større trussel mod miljøet end moderne pesticider. I stedet for at fokusere på problemer, der reelt ikke udgør en risiko, bør fortidens synder – som fx gamle lossepladser – prioriteres, og mere symbolske indgreb i BNBO og indsatsområder må vente, så vi adresserer de udfordringer, der giver anledning til risiko.

3 En bud på en del af en vision

Det eksisterende retsgrundlag fastlægger en balance mellem at fremme biodiversitet og opretholde en stærk landbrugsproduktion. Denne balance er ikke tilstrækkeligt afspejlet i handlingsplanen. Landbrugets samfundsmæssige rolle som producent af bæredygtige fødevarer til overkommelige priser og som en vigtig

faktor for kulstoflagring i jorden understreges kraftigt i retsgrundlaget. Samtidig betoner Kommissionen landbrugets centrale betydning som leverandør af både fødevarer og energi.

Vi savner en konkret vision i planen, der tager højde for konkrete udfordringer og løsninger. Vi foreslår følgende:

- 1) **Ålegræs på industriel skala:** Der bør igangsættes projekter med udbredelse af ålegræs på industriel skala i de områder, hvor der er bare det mindste potentiale. Dette kan standse biodiversitetens tilbagegang ved kyster og fjorde, og den akademiske modstand mod, at forudsætninger ikke er til stede, bør vige til fordel for handling.
- 2) **Biodiversitetens konsekvenser for landmanden:** Biodiversitet skal ikke udgøre en økonomisk trussel mod landmændene. Problemet er ikke naturens tilstedeværelse, men de juridiske konsekvenser, som biodiversitet kan medføre, f.eks. restriktioner på ammoniakfølsom natur og § 3-arealer. Hvis en landmand står mellem valget om at se en smuk blomst eller tabe mange hundredetusinde kroner, så pløjer landmanden, men det ikke med sin gode vilje. Dette skal ændres, hvis ministeriet vil mere biodiversitet.
- 3) **Fleksibilitet i efterafgrøder:** Der bør være større frihed til at vælge efterafgrøder, som både forbedrer jordens sundhed, øger kulstoflagringen og understøtter biodiversitet både over og under jorden, herunder forøger efterafgrødernes potentiale med mere gødning.
- 4) **Klimatilpasning og afvanding:** Bedre afvanding bør være en central del af klimatilpasningen for at sikre stabil fødevareproduktion. Dette skal integreres som et særskilt mål i handlingsplanen, så danske landmænd kan opretholde en stabil fødevareproduktion under ændrede klimaforhold og årtiers dårlig vandløbsvedligeholdelse.

4 Retsgrundlaget

4.1 EU's Biodiversitetsforordning (2024/1991)

4.1.1 Overordnet aftale- og regelgrundlag i betragtningerne

Så vidt ses, så har EU vedtaget en "biodiversitetsforordning"¹ (24. juni 2024). I forordningens betragtninger fremgår det bl.a.:

- 1) Betragtning 4. FNs Biodiversitetskonventionen fra den 7.-19. december 2022. Dette antages at være "*Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework*"²
- 2) Betragtning 6. Resolution af 1. marts 2019 erklærede FN's Generalforsamling 2021-2030
- 3) Betragtning 7. EU's biodiversitetsstrategi for 2030. Der formentlig er: "*EU's biodiversitetsstrategi for 2030 — Naturen skal bringes tilbage i vores liv*" (9. juni 2021)³
- 4) Betragtning 20. Fremhæver det stigende behov for at styrke fødevarerens modstandsdygtighed. Dette er nærmere uddybet i en "Meddelelse fra Kommissionen" (23. marts 2022)⁴.
- 5) Betragtning 26. Genopretning bør ske med udgangspunkt i habitat- og fugledirektivet (også udenfor de områder, der i dag er Natura 2000-områder)

Herudover er der henvisninger til en langt række øvrige retsgrundlag indenfor specifikke sektorer (landbrugsstøtte, EU's skovstrategi, m.fl.)

Betragtning 10 fremgår, at EU's biodiversitetsstrategi for 2030 skal beskytte mindst 30 % af landområderne, herunder indvand, og 30 % af havområderne i Unionen, hvoraf mindst en tredjedel bør være strengt beskyttet, herunder alle resterende primærskove og gammelgroede skove.

I betragtning 82, henvises der til, at gennemførelsen bl.a. skal respektere princippet om loyalt samarbejde, retsbeskyttelsen af borgerne i EU, nødvendig domstolsprøvelse og de øvrige af Århus-Konventionens principper.

4.1.2 Opsummering af idealerne i biodiversitetsforordningen

Biodiversitetsforordningen bygger på erkendelse af, at EU (og medlemslandene) skal prioritere biodiversitet. Helt kortfattet, så vil biodiversitet fremover finde sin vej ind i miljøretten (love, m.v.), uden det nærmere belyses, hvorvidt det er tilfældet for nuværende.

Konkret gennemførelse skal mere konkret gennemføres i velkendte juridiske rammer (habitatdirektivet, fugledirektivet, vandrammedirektivet, m.v.)

Målsætning på de 30 % må antages at være i hele EU, og ikke en umiddelbar forpligtelse, der som følge af forordningen gælder for hver medlemsstat.

Der er dog også modsatte hensyn som skal belyses nedenfor.

¹ Link: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401991

² Link: <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>

³ Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021IP0277>

⁴ Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0133>

4.2 Andre hensyn i biodiversitetsforordningen

4.2.1 Landbruget

Nu vil man sjældent finde kontante modhensyn i et af EU's regler om natur og miljø. Dette betyder dog ikke, og alligevel fremstår det ganske tydeligt af bl.a. betragtning 54 og 55.

Der skal være et grundlag for bæredygtige og næringsrige fødevarer til overkommelige priser. Der skal laves nye arbejdspladser i landdistrikterne og biodiversitet skal inddrages i landbrugspraksis, men "...Sådanne praksisser har ikke til formål at standse arealanvendelse til landbrugsformål..." og fokus på: "...lageret af organisk kulstof i dyrket mineraljord..."

Og dernæst skal betragtning 88, ikke undervurderes, hvor det fremgår:

"Med henblik på at sikre en hurtig og effektiv reaktion, når der indtræffer en uforudsigelig, ekstraordinær og uprovokeret hændelse, der er uden for Unionens kontrol, og som har alvorlige konsekvenser i hele Unionen for tilgængeligheden af landareal, der er nødvendigt for at sikre en tilstrækkelig landbrugsproduktion til Unionens fødevarerforbrug, bør Kommissionen tillægges gennemførelsesbeføjelser for så vidt angår midlertidig suspension af anvendelsen af de relevante bestemmelser i denne forordning, i det omfang og i det tidsrum der er strengt nødvendigt, i højst 12 måneder, samtidig med at målene i denne forordning fastholdes. Disse beføjelser bør udøves i overensstemmelse med forordning (EU) nr. 182/2011."

4.2.2 Kommissionens meddelelse af 23. marts 2022

Idealerne om mere biodiversitet skal dog samtidig ses i lyset af Kommissionens meddelelse af 23. marts 2022⁵. Kommissionens meddelelse gengives her:

- 1) **Geopolitisk påvirkning:** Krigen i Ukraine har forværret en allerede anspændt situation på fødevaremarkedet globalt.
- 2) **Selvforsyning i EU:** EU er stort set selvforsynende med basisfødevarer, men afhænger af import af specifikke produkter som foderprotein og fiskevarer.
- 3) **Kortvarige tiltag:** Der er foreslået kortsigtede foranstaltninger for at sikre støtte til producenter, især i Ukraine, og afbøde effekterne af stigende fødevarepriser i EU.
- 4) **Langsigtede løsninger:** Meddelelsen fremhæver behovet for en omstilling til bæredygtige fødevaresystemer og reduktion af afhængigheden af fossile brændstoffer, herunder ved brug af biogas og bæredygtig landbrugspraksis.
- 5) **Global fødevarer sikkerhed:** Fokus på behovet for internationalt samarbejde og støtte til de mest sårbare lande, især de, der er afhængige af import af fødevarer som hvede fra Ukraine og Rusland.

⁵ Link (som tidligere): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0133>

4.3 Samlet opsummering om retsgrundlaget

I henhold til retsgrundlaget er beskyttelsen af biodiversitet en central prioritet i EU-lovgivningen. Biodiversitetsforordningen fremhæver nødvendigheden af at beskytte og genoprette naturen i hele EU, hvilket også omfatter landbrugsområder. Formålet er at sikre en bæredygtig balance mellem menneskelige aktiviteter og beskyttelsen af naturen. Dette er i tråd med EU's overordnede mål om at sikre biodiversitet for fremtidige generationer.

Samtidig anerkender EU-retten også landbrugets vigtige rolle i fødevareproduktionen, især i forhold til at sikre EU's selvforsyning med næringsrige og bæredygtige fødevarer. Den gældende ret giver derfor plads til både fremme af biodiversitet og fortsat landbrugsproduktion. Retten understøtter, at bæredygtighed ikke nødvendigvis kræver en reduktion af produktionen eller braklægning af landbrugsjord, men kan opnås gennem intensivering af landbrugsproduktionen på områder, hvor landbruget er mest effektivt. Dette gælder særligt i lande som Danmark, hvor de klimatiske og geografiske forhold understøtter en høj produktivitet.

Det bør også fremhæves, at EU-lovgivningen faktisk understøtter en integreret tilgang, hvor landbrug og naturbeskyttelse ikke nødvendigvis er i konflikt. Hvorvidt bestemte driftsmæssige ideologier kan vurderes som bæredygtig skal ses i et samlet lys over hele EU. Vurderingen af om økologi, *no till* og tilsvarende er det bedste valg, kan ikke besvares generelt, men konkret og i lyset af EU's samlede ambition

Forordningen giver desuden mulighed for, at naturgenopretning og biodiversitet kan prioriteres i regioner, hvor landbruget ikke er lige så effektivt. Hermed forsøger EU at opnå en balance mellem fødevareproduktion og miljøbeskyttelse, hvor begge hensyn tilgodeses.

Denne afvejning mellem landbrug og biodiversitet er en essentiel del af EU's retlige ramme, der søger at skabe en bæredygtig fremtid for både mennesker og miljø.

På trods af, at det ikke er nødvendigt, så omtales en række af EU's grundlæggende principper og rettigheder i biodiversitetsforordningen.

Ovenstående bør afspejles i handlingsplanen og regeringens initiativer i øvrigt.

5 Handlingsplanen

5.1 Indledning

Handlingsplanen er efter vores opfattelse en gengivelse af allerede fastlagte politiske initiativer. Det kunne jo ret beset være i orden. Udfordringen er dog (stadig), at hvis en plan skal virke, så de underliggende afvejninger og præmisser meget mere koncise og præcise fremgås.

Vi savner en klar stillingtagen og afvejning ift. landbruget, natur (bliver den nu "mere beskyttet", når den er meldt ind?), hvad med risiko for kemiske stoffer, osv.

Handlingsplanen fremstår dog meget akademisk, indforstået og med henvisninger til de mange forskellige initiativer, der generelt er på området. Meget er garanteret godt, men det er uklart, hvordan de mange strategier på hvert sit område – samtænkes. De bør nemlig samtænkes og afvejes med de underliggende hensyn. Dvs. landbrug, ejendomsret (som allerede er nævnt tidligere i dette høringssvar).

Planen kommer ikke med noget konkret i sig selv på trods af, at såfremt regeringen ønsker mere biodiversitet, så forpligter det – så tidligt som muligt – at afveje biodiversitet overfor de allerede kendte udfordringer som

5.2 Miljøfremmede stoffer

Om kemi og miljøfremmede stoffer lægges der overordnet op til:

- 1) Den danske havstrategi inddrager dette: "...forurenende stoffer..." (side 8)
- 2) Om vandområdeplanerne 2021-2027: "...indsatser for at nedbringe forekomsten af miljøfarlige forurenende stoffer til vandmiljøet..." (side 13)
- 3) Kemiindsats: "...bred politisk aftale om en kemiindsats, som har til formål løbende at forebygge og minimere forekomsten af skadelige stoffer i blandt andet miljø og mennesker...."
- 4) Om "mikroforurenende stoffer" (hvad end mikroforurenende så er?): "...Der udledes hvert år forurenende stoffer som PFAS og medicinrester fra de danske renseanlæg...." og handlingslover lover, at "...**Regeringen vil se på kravene til rensning af spildevandet**, så spredning af miljøskadelige stoffer - herunder PFOS/ PFAS – minimeres. Danmark har derfor støttet, at EU's kommende byspildevandsdirektiv kræver, at 80 pct. af kosmetik- og lægemiddelrester fjernes ved rensning...." (min fremhævelse) (side 14)
- 5) Og generationsforureningerne undersøges i øvrigt stadig (side 14)

På side 13, fremgår det:

"...Den globale målsætning 7 omhandler reduktion af forurening fra alle kilder. Forurening fra alle kilder skal senest i 2030 reduceres til niveauer, der ikke er skadelige for biodiversitet...."

Målsætning stammer fra "Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework."

Det skal i den forbindelse fremhæves, at uanset hvor ivrig man må være for at reducere fremtidens påvirkning, så bør langt mere fokus på den nuværende påvirkning i form af bl.a. miljøfremmede stoffer, særligt i de søer og vandløb, men også i fjorde og indlandsfarvande.

Når det udtrykkeligt fremgår:

"... halvering af risici fra pesticider og særligt farlige kemikalier"

Så er en risiko således forbundet med indvirkningen på miljø, natur og mennesker. Derfor kalder indfrielse af denne målsætning på, at det i handlingsplanen omtales, hvordan Miljøministeriet agter at løse de meget store udfordringer, der er forbundet med de ældre pesticider, der er brugt og fortsat påvirker (med risiko) for miljø, natur og mennesker – og endda typisk af vandværkerne selv. Og dernæst undersøge stoffer, der kan udgøre en risiko (PFAS, træbeskyttelse, m.v.).

Dette er pesticider og kemikalier, der faktisk kan udgøre en trussel. Hvorimod moderne og godkendte sprøjtemidler må antages ikke at udgøre en risiko (fordi de ellers ikke lovligt må anvendes).

Den omstændighed, at det kan virke mere belejligt at regulere nutiden og fremtiden, så er det fortidens synder, der er den største trussel, og derfor genstand for forpligtelsen. Dette kræver udtrykkelig præcision og handling, når nu ministeriet selv fremhæver målsætning 7.

Der er behov for flere målinger, der er behov for at måle på de farlige stoffer, herunder miljøfremmede og prioriterede stoffer. En afledt effekt af manglende målinger er, at dansk landbrug uretmæssigt fastholdes med alt for lave gødningsnormer. Idet, at mindst 90 % af alle vandløb i Danmark ikke er målt for prioriterede stoffer, rejser der sig en selvstændig og meget væsentlig problemstilling for de vandløb og vandområder, hvor der ikke er foretaget kemiske målinger (for bl.a. de prioriterede stoffer).

Der bør i handlingsplanen lægges op til, hvordan man vil indfri målinger for prioriterede og miljøfremmede stoffer, samt øvrige stoffer, der historisk er blevet anvendt i Danmark og som har en farlighed, at det må antages, at de udgør en risiko.

5.3 Andet

5.3.1 Handlingsplanen side 7:

Det fremgår på side 7, at:

"... De indmeldte arealer består af arealer beskyttet efter den danske naturbeskyttelseslov, fredede arealer, udpegede Natura 2000-områder og udpegede havstrategiområder...."

Det formodes, at når følgende omtales: *"...arealer beskyttet efter den danske naturbeskyttelseslov..."*, så er det vejledende registrerede arealer efter naturbeskyttelseslovens § 3?

- 1) Hvad vil det sige sig at *"indmelde arealer"*?
 - a. Hvilke bestemmelser sker det efter, hvilke regelsæt?
 - b. Hvad er retsvirkningen af en *"indmelding"* for EU hhv. Danmark?
 - c. Hvad har Danmark oplyst overfor EU i relation til, betingelser og kriterier for denne indmelding af arealer?
 - d. Betyder *"indmeldingen"* at arealer ikke kan afregistreres?

Vi ser frem til klart og uddybende svar – også på ovenstående.

5.3.2 Afvanding

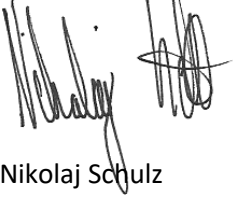
Bedre afvanding kan være godt for biodiversiteten af flere årsager:

- 1) **Forebyggelse af vandstagnation:** Effektiv afvanding forhindrer oversvømmelser og vandstagnation, som kan skade både landbrugsjord og økosystemer. Hvis marker og vådområder bliver permanent oversvømmet, kan det ødelægge levesteder for mange arter og reducere jordens biodiversitet. Ved at sikre korrekt afvanding kan man skabe bedre forhold for planter og dyreliv, samtidig med at afgrøderne beskyttes.
- 2) **Genskabelse af hydrologiske forhold:** I områder, hvor vandstrømme er blevet forstyrret af dårlige afvandingssystemer eller manglende vedligeholdelse, kan bedre afvanding hjælpe med at genskabe balancen i økosystemer. Dette kan bidrage til at opretholde diversiteten af plante- og dyrearter, og forøge iltindholdet i vandløbene.
- 3) **Forbedring af jordens sundhed:** Korrekt dræning hjælper med at undgå jordkomprimering og erosion, som kan skade den biologiske mangfoldighed i jorden. Frugtbar jord med sund mikrobiel

aktivitet understøtter et mangfoldigt økosystem, hvilket er afgørende for langsigtet biodiversitet og økosystemtjenester.

Ved at integrere bedre afvanding i klimatilpasningen kan man derfor både sikre landbrugets produktivitet og samtidig skabe bedre forhold for biodiversiteten.

På vegne af Bæredygtigt Landbrug og med venlig hilsen

Nikolaj Schulz
Chefjurist

Mobil: +45 60 14 12 30

E-mail, JURA: jura@blb.dk

E-mail: nsc@blb.dk

Web: www.blb.dk

Anders Kalsbøll

Fra: Cecilie Runge Bendsen <crb@dmi.dk>
Sendt: 3. september 2024 15:16
Til: Anders Kalsbøll
Emne: SV: Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Kære Anders

Mange tak for fremsendt høring.

DMI har ingen bemærkninger til høringen.

Fortsat god dag.

Med venlig hilsen

Cecilie Runge
Direktionssekretær / Fuldmægtig
Politik, Strategi & Kommunikation

M: +45 24 80 46 59
E: crb@dmi.dk

Danmarks Meteorologiske Institut

Sankt Kjelds Plads 11
2100 København Ø

T: +45 39 15 75 00

www.dmi.dk

Fra: Anders Kalsbøll <ankal@mim.dk>
Sendt: 20. august 2024 15:25
Emne: Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Miljøministeriet sender hermed udkast til national handlingsplan for biodiversitet i to ugers offentlig høring.

Miljøministeriet skal venligst anmode om at modtage eventuelle høringssvar **senest 3. september 2024**.

Den 19. december 2022 tiltrådte Danmark og 195 andre parter til FN's Biodiversitets konvention (herunder EU) den såkaldte Kunming-Montreal aftalen. Alle parter har forpligtet sig til, at de inden COP16 i efteråret 2024 skal følge op på Kunming-Montreal-aftalen med nationale planer.

Med udkast til dansk national handlingsplan for biodiversitet præsenteres nationale initiativer, der bidrager til Kunming-Montreal aftalens 23 globale målsætninger frem mod 2030. De 23 målsætninger fremgår i deres fulde ordlyd af bilag 1. Bilag 2 giver en visuel oversigt over Danmarks bidrag til Kunming-Montreal aftalen.

Afgivelse af bemærkninger

Høringssvar kan sendes til Miljøministeriet på e-mail ankal@mim.dk. Skriv venligst Miljøministeriets journalnummer 2024 - 8128 på høringssvaret. Ved afgivelse af høringssvar samtykkes til offentliggørelse af høringssvaret, herunder afsenders navn og mailadresse.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til Anders Kalsbøll på 20 61 81 78 eller ankal@mim.dk.

Venlig hilsen

Anders Kalsbøll

Fuldmægtig | Vild natur og biodiversitet
+45 20 61 81 78 | +45 20 61 81 78 | ankal@mim.dk

Miljøministeriet

Departementet | Frederiksholms Kanal 26 | 1220 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
[Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#) | [Youtube](#) | [Privatlivspolitik](#)

Høring af udkast til "National handlingsplan for biodiversitet" – Den danske "National Biodiversity Strategy and Action Plan" (NBSAP) under Den Internationale Biodiversitetskonvention (MIM j.nr. 2024-8128)

Ministeriet har med brev af 20. august 2024 udsendt udkastet i høring med frist for kommentarer den 3. september. Danmarks Naturfredningsforening (DN) takker for muligheden for at kommentere.

Sammenfatning og anbefaling

Det foreliggende udkast til en "National dansk handlingsplan for biodiversitet" som skal beskrive opfyldelsen af målene under Biodiversitetskonventionens Kunming-Montreal aftale er – i DNS øjne – ikke en "plan", men er blot en status for igangværende eller planlagte danske initiativer, som relaterer sig til de 23 mål under Kunming-Montreal aftalen.

Der gives ikke en vurdering af hvorvidt målene kan nås med disse initiativer og der foreslås heller ikke nye initiativer, der skal sikre målopfyldelse.

Da de enkelte landes nationale handleplaner for biodiversitet indgår i en global mekanisme med fælles indikatorer til at overvåge implementering, er det særdeles vigtigt, at de fælles retningslinjer bliver fulgt. Det er dog DN's vurdering, at udkastet desværre hverken i form eller indhold lever op til den vejledning om udarbejdelse af planerne, som er udarbejdet under Biodiversitetskonventionen.

Det er Danmarks Naturfredningsforenings vurdering, at Danmark er overordentligt langt fra at opfylde mange af målene og en National handlingsplan for biodiversitet skal selvfølgelig vise hvorledes Danmark har i sinde at leve op til de mål som Regeringen har forpligtet sig til. Det er Danmarks Naturfredningsforenings vurdering, at det nuværende udkast til den nationale handlingsplan for biodiversitet er så langt fra, at kunne kaldes en 'handlingsplan' og så langt fra intentionerne i vejledningen fra Biodiversitetskonventionen, at der bør startes helt forfra.

Den endelige plan bør i struktur gengive de 23 konkrete mål, og under hvert af disse beskrive relevante igangværende og planlagte initiativer **og give en vurdering af**, hvorvidt disse måtte være hhv. tilstrækkelige eller utilstrækkelige for at opfylde målet **samt angive behov for yderligere initiativer og finansieringsbehov**.

DN anbefaler at relevante interessenter inddrages i arbejdet med et nyt udkast til Danmarks nationale handleplan for biodiversitet.

Udgangspunktet for planens udarbejdelse

Planen skal angive hvordan Danmark vil udmønte de 23 konkrete mål som Danmark tilsluttede sig under Biodiversitetskonventionens Kunming-Montreal aftale ([link](#)).

Der er udarbejdet en vejledning under Biodiversitetskonventionen som udgangspunkt for at landene kan udarbejde fyldestgørende planer ([annex 1](#) på Biodiversitetskonventionens hjemmeside [link](#) om NBSAP's). Vejledningen angiver blandt andet

"National biodiversity strategies and action plans should be seen as an umbrella process under which all national targets and actions relevant to the Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework can be planned, implemented, monitored, reviewed and enhanced. They are the main instrument through which Parties establish and communicate their national contribution towards the Framework and its goals and targets".

Samt

"Revised or updated NBSAPs following the adoption of the Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework should contain the following common elements in order to ensure the utility of NBSAPs in the enhanced implementation, monitoring, reporting and review mechanism, while retaining their flexibility and their principal role as national implementation vehicles:

(a) National targets addressing or contributing towards each of the goals and targets of the Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (...)

(b) Concrete actions, policies and programmes designed to meet the national targets and contribute to the global goals and targets, including spatial, temporal and financial aspects, as appropriate. The development of these actions should go hand in hand with the identification of financing and capacity gaps and the development of national finance plans, or similar instruments, as well as capacity-building and development plans. This should also include the provision of finance and other means of implementation;

(c) National monitoring, reviewing and assessment. While revising or updating NBSAPs, headline indicators as well as component, complementary and other national indicators, where relevant, should be used, including to track contributions towards the goals and targets of the Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework, taking into account national circumstances (...)"

Med udgangspunkt i vejledningen fra Biodiversitetskonventionen skabes en forventning om, at den danske plan vil angive hvordan Danmark vil opfylde de mål vi har tilsluttet os, herunder:

- Konkrete mål.
- Angivelse af hvilke initiativer der hidtil er iværksat eller aftalt, som vil kunne bidrage til målopfyldelse.
- En vurdering og angivelse af om hidtidige initiativer synes at ville være tilstrækkelige.
- Hvilke nye initiativer der måtte være nødvendige for at sikre målopfyldelse, herunder finansieringsbehov.

Vi ønsker i den sammenhæng at udtrykke vores forundring og ærgrelse over at regeringen siden Kunming-Montreal aftalens indgåelse i december 2022 ikke har fundet anledning til at inddrage de relevante interessenter i overvejelser om planens udarbejdelse, og hvordan mål kan opstilles og indfris.

Overordnet om udkastet og strukturen

Mål - og er aktuelle initiativer tilstrækkelige?

Udkastets struktur tager udgangspunkt i iværksatte og planlagte danske initiativer, og angiver, hvilke af de 23 Kunming-Montreal mål initiativerne relaterer til. Det er dermed en "omvendt" tilgang, hvor opstilling af allerede igangsatte eller besluttede danske initiativer relateres til de 23 mål. Planen har til formål at beskrive hvordan Danmark vil opfylde de 23 mål. Derfor skal målene selvfølgelig sætte rammerne for planens struktur.

Der er ingen vurderinger eller angivelser af, hvorvidt hidtidige initiativer vil være tilstrækkelige til at nå de 23 mål under Kunming-Montreal aftalen.

Der er i få tilfælde helt overordnede angivelser af, hvad regeringen vil iværksætte – fx angivelse af at regeringen som led i udmøntning af EU's Naturgenopretningsforordning "vil udarbejde en national genopretningsplan, som gennemfører forordningens krav" (udkastets side 8).

Der er ingen angivelser af yderligere behov for initiativer eller finansiering.

Eksempler:

Kunming-Montreal aftalens mål 1 ([link](#)) angiver eksempelvis at landene skal "*Plan and Manage all Areas To Reduce Biodiversity Loss*". Man kan imidlertid ikke af udkastet se, hvorvidt regeringen har en forventning om at det mål vil blive opfyldt.

Mål 18 ([link](#)) er et andet eksempel og angiver at landene skal "*Identify by 2025, and eliminate, phase out or reform incentives, including subsidies, harmful for biodiversity (...) and scale up positive incentives for the conservation and sustainable use of biodiversity*".

Det fremgår ikke om regeringen forventer at dette mål opfyldes.

Det er derfor DNs overordnede vurdering at udkastet ikke tager udgangspunkt i den vejledning om udarbejdelse af planerne, som er udarbejdet under konventionen.

Grundlæggende er "planen" ikke en plan, men alene en angivelse af igangsatte og planlagte initiativer.

Der vedlægges et bilag med udvalgte og umiddelbare overvejelser i relation til de 23 konkrete mål under Kunming Montreal aftalen.

Kontekst og relation til EU's Naturgenopretningsforordning og EU Biodiversitetsstrategi 2030

Mange af de 23 mål i Kunming-Montreal aftalen relaterer til EU's nyligt vedtagne Naturgenopretningsforordning, herunder mål 2, 3, 8 og 12.

Ligeledes relaterer mange af målene til EU's Biodiversitetsstrategi 2030.

Vi ser det derfor som oplagt at planen tænkes sammen med (og ikke blot henviser til) Naturgenopretningsforordningen og Biodiversitetsstrategien, hvor det er relevant.

Det er oplagt at den endelige plan rummer en parallelstilling af mål og forpligtelser under hhv. Kunming-Montreal aftalen, EU's Naturgenopretningsforordning og EU's Biodiversitetsstrategi 2030 som grundlag for at beskrive yderligere initiativer og finansieringsbehov.

Behov for en anden struktur

Derfor er det også oplagt at Danmarks plan udarbejdes med udgangspunkt i de 23 konkrete mål under Kunming-Montreal aftalen. De 23 mål bør være udgangspunktet for planen, herunder de konkrete guidende spørgsmål der ledsager hvert af de 23 mål. Og det bør under hvert mål tydeligt fremgå om målet relaterer til EU's Naturgenopretningsforordning, EU's Biodiversitetsstrategi eller andre internationale forpligtelser.

I overensstemmelse med Konventionens vejledning om udarbejdelse af planerne ([link](#)) bør der fremgå en vurdering af hvorvidt de respektive mål opfyldes med igangsatte eller aftalte initiativer, eller om ny initiativer vil være nødvendige, herunder finansieringsbehov.

Der vedlægges som bilag en oversigt over de 23 konkrete mål under Kunming Montreal aftalen ledsaget af DNS umiddelbare og ikke udtømmende overvejelser. Formålet er at give eksempler på ønskelige overvejelser i en endelig dansk "Handlingsplan for biodiversitet".

Med venlig hilsen

Bo Håkansson boh@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening

Bilag:

DNS umiddelbare overvejelser om de 23 mål i Kunming-Montreal aftalen i relation til udkastet

Kopi:

Folketingets Miljø- og fødevareudvalg

BILAG

Umiddelbare overvejelser i relation til de 23 konkrete mål under Kunming Montreal aftalen

Overvejelserne er ikke udtømmende men skal ses som eksempler på overvejelser, der med fordel kunne indgå i den endelige dansk plan.

Mål 1

Plan and Manage all Areas to Reduce Biodiversity Loss

Ensure that all areas are under participatory, integrated, and biodiversity inclusive spatial planning and/or effective management processes addressing land and sea use change, to bring the loss of areas of high biodiversity importance, including ecosystems of high ecological integrity, close to zero by 2030, while respecting the rights of indigenous peoples and local communities.

Overvejelse

Alle naturområder i Danmark (på land) er omfattede af enten naturbeskyttelsesloven, skovloven og/eller planloven som fastsætter mulighed for at give dispensationer fra beskyttelsen og stille vilkår om erstatningsnatur.

Ved større anlægsprojekter (fx bebyggelse af Amager Fælled, etablering af motorveje mm) står vilkårene dog ikke mål med ødelæggelserne af vigtige naturområder.

I UK er indført et juridisk bindende "Biodiversity Net Gain" princip som indebærer at der ved ødelæggelse af natur er en juridisk forpligtelse til at sikre en nettoforbedring af naturen, ved at etablere mere end modsvarende natur. Dette har dels den effektive forebyggende effekt som Mål 1 fastsætter, som vil kunne begrænse ødelæggelsen af vigtige naturområder. Dels sikres en netto tilgang af natur, som bekostes af projektejere som ødelægger natur.

Muligheden for et tilsvarende dansk princip bør diskuteres og kan derfor med fordel beskrives som et potentielt virkemiddel til at medvirke til målopfyldelse.

Mål 2

Restore 30% of all Degraded Ecosystems

Ensure that by 2030 at least 30 per cent of areas of degraded terrestrial, inland water, and coastal and marine ecosystems are under effective restoration, in order to enhance biodiversity and ecosystem functions and services, ecological integrity and connectivity.

Overvejelse

Dette mål afspejles i EU's Naturgenopretningsforordning og Danmark skal derfor i den kommende Nationale Naturgenopretningsplan under forordningen angive hvordan målet opfyldes også i relation til forordningen.

DN ser også en klar sammenhæng med den lovede kommende danske "Naturlov" / "Biodiversitetslov" og fastsættelsen af mål og virkemidler deri, herunder fastsættelse af et princip om at sikre positive incitamenter til at tage vare på naturen. Dermed relaterer målet også til Kunming Montreal mål 18.

Mål 3

Conserve 30% of Land, Waters and Seas

Ensure and enable that by 2030 at least 30 per cent of terrestrial, inland water, and of coastal and marine areas, especially areas of particular importance for biodiversity and ecosystem functions and services, are effectively conserved and managed through ecologically representative, well-connected and equitably governed systems of protected areas and other effective area-based conservation measures, recognizing indigenous and traditional territories where applicable, and integrated into wider landscapes, seascapes and the ocean, while ensuring that any sustainable use, where appropriate in such areas, is fully consistent with conservation outcomes, recognizing and respecting the rights of indigenous peoples and local communities, including over their traditional territories.

Overvejelse

Med Trepartsaftalen forpligter regeringen sig på at fremsætte en natur- og biodiversitetslov, der sætter et mål om at mindst 20 % af Danmarks landareal skal være beskyttet natur i 2030. Loven skal opfatte definitioner på beskyttet natur og strengt beskyttet natur. Der udestår afklaring af om mål 3 opfyldes, som må forventes yderligere afklaret i forbindelse med et kommende lovforslag.

Mål 4

Halt Species Extinction, Protect Genetic Diversity, and Manage Human-Wildlife Conflicts

Ensure urgent management actions to halt human induced extinction of known threatened species and for the recovery and conservation of species, in particular threatened species, to significantly reduce extinction risk, as well as to maintain and restore the genetic diversity within and between populations of native, wild and domesticated species to maintain their adaptive potential, including through in situ and ex situ conservation and sustainable management practices, and effectively manage human-wildlife interactions to minimize human-wildlife conflict for coexistence.

Overvejelse

Af den seneste Rødliste ([LINK](#)) samt seneste rapportering til EU efter habitatdirektivet om naturens tilstand ([LINK](#)) fremgår (figur 1.3 og 3.2), at tilbagegangen i tabet af arter ikke er standset.

Regeringen har udarbejdet en "Strategi til varetagelse af rødlistede arter" ([LINK](#)) som blev færdiggjort af ministeriet trods manglende opbakning hos interessenterne til det da foreliggende udkast. Strategien fastsætter ikke bindende mål eller forpligtelser for myndighederne til indsatser. Den danske indsats i artsforvaltningen er efter DNS vurdering utilstrækkelig i forhold til overholdelse af de allerede gældende forpligtelser under EU's habitatdirektiv.

Det er DNS klare vurdering at nuværende indsatser er helt utilstrækkelige til at opfylde målet. Den endelige plan bør beskrive klare danske mål, relatere til forpligtelserne i habitatdirektivet, og angive ny indsats for at nå målene, herunder finansieringsbehov.

Mål 5

Ensure Sustainable, Safe and Legal Harvesting and Trade of Wild Species

Ensure that the use, harvesting and trade of wild species is sustainable, safe and legal, preventing overexploitation, minimizing impacts on non-target species and ecosystems, and reducing the risk of pathogen spill-over, applying the ecosystem approach, while respecting and protecting customary sustainable use by indigenous peoples and local communities.

Overvejelse

Målet er stærkt relateret til mål 9.

Den danske jagtlov ([link](#)) fastsætter at jagt på fugle (men ikke pattedyr) "skal tilgodesee en fornuftig udnyttelse og være økologisk afbalanceret" (§ 3 stk 2 nr 2) samt at der ikke "bør" fastsættes jagttid "på sjældne og truede arter" (§ 3 stk 2 nr 4 og 5).

DN har påpeget at loven stiller pattedyr ringere end fugle samt, at bestemmelsen må fastsætte at der ikke "kan" fastsættes jagttid på truede arter, i stedet for "bør ikke". Juridisk mulighed for jagt på truede arter er ikke foreneligt med målet.

DN anbefaler at loven opdateres så lovgivningen bringes i overensstemmelse med målet.

Mål 6

Reduce the Introduction of Invasive Alien Species by 50% and Minimize Their Impact

Eliminate, minimize, reduce and or mitigate the impacts of invasive alien species on biodiversity and ecosystem services by identifying and managing pathways of the introduction

of alien species, preventing the introduction and establishment of priority invasive alien species, reducing the rates of introduction and establishment of other known or potential invasive alien species by at least 50 per cent, by 2030, eradicating or controlling invasive alien species especially in priority sites, such as islands.

Overvejelse

Danmark har med "Handlingsplan for invasive arter" implementeret EU's forpligtelser til bekæmpelse af invasive arter.

Det fremgår imidlertid bl.a. af Natura 2000 planerne at der fortsat er meget store udfordringer med invasive plantearter som ødelægger naturen.

Ligeledes er fortsat meget store og alvorlige udfordringer med invasive dyrearter som mink og mårhund.

DN anbefaler at den endelige plan belyser om den nuværende indsats er tilstrækkelig i forhold til målet. Og hvis ikke, hvordan indsatsen vil blive styrket og finansieret.

Når det drejer sig om akvatiske invasive arter (eksempelvis flodkrebs i ferskvand) og i særdeles marine arter forekommer såvel introduktionsforpligtelsen på 50% som bekæmpelsesforpligtelsen at være ganske illusorisk med de hidtidige erfaringer. En endelig plan bør derfor beskrive og forholde sig til de reelle mulige indsatser.

Mål 7

Reduce Pollution to Levels That Are Not Harmful to Biodiversity

Reduce pollution risks and the negative impact of pollution from all sources, by 2030, to levels that are not harmful to biodiversity and ecosystem functions and services, considering cumulative effects, including: reducing excess nutrients lost to the environment by at least half including through more efficient nutrient cycling and use; reducing the overall risk from pesticides and highly hazardous chemicals by at least half including through integrated pest management, based on science, taking into account food security and livelihoods; and also preventing, reducing, and working towards eliminating plastic pollution.

Overvejelse

Vandløbslovens ([link](#)) formålsbestemmelse angiver at det skal "tilstræbes at sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand, navnlig overfladevand, spildevand og drænvand", idet fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven dog skal ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning.

En meget væsentlig del af belastningen af fjordene er netop en kumuleret effekt af udvaskningen af næringsstoffer med grund- og drænvand.

Derfor bør der foretages en vurdering af om vandløbslovens formål er nutidigt og i overensstemmelse med det angivne mål, herunder også set i sammenhæng med forpligtelserne under EU's vandrammedirektiv og habitatdirektiv.

Udledningen af næringsstoffer med drænvand fra markerne kan sættes i perspektiv til forpligtelsen for private og industri om at rense spildevand for bl.a. næringsstoffer, herunder "forureneren betaler" princippet.

Især forpligtelserne efter vandrammedirektivet er konkrete i omfang og tidsramme, jf EU Kommissionens tilkendegivelser om at "After 2027, the possibilities for exemptions are reduced, as time extensions under Article 4(4) can only be authorised in cases where all the measures have been put in place but the natural conditions are such that the objectives cannot be achieved by 2027."

Det er DNs opfattelse at det betyder at alle nødvendige indsatser for målopfyldelse (herunder overfor næringsstoffer og miljøfarlige stoffer) skal være vedtaget, iværksat og finansieret senest i 2027, hvilket ikke flugter helt med 2030 forpligtelsen i Mål 7.

Mål 8

Minimize the Impacts of Climate Change on Biodiversity and Build Resilience

Minimize the impact of climate change and ocean acidification on biodiversity and increase its resilience through mitigation, adaptation, and disaster risk reduction actions, including through nature-based solution and/or ecosystem-based approaches, while minimizing negative and fostering positive impacts of climate action on biodiversity.

Overvejelse

Dette mål relaterer udpræget til et af de centrale formål i EU Naturgenopretningsforordning, der har et højt fokus på at se natur og naturgenopretning som en "naturbaseret løsning" på bl.a. klimaudfordringerne. EU Kommissionen har udarbejdet økonomiske overslag på de samfundsøkonomiske værdier der vil ledsage udmøntning af Naturgenopretningsforordningen.

Det er oplagt at planen samtænker dette mål med EU Naturgenopretningsforordningens tilgang, herunder et øget fokus på de samfundsøkonomiske fordele ved anvendelse af økosystemtjenester, i relation til vurdering af et netto finansieringsbehov.

Mål 9

Manage Wild Species Sustainably To Benefit People

Ensure that the management and use of wild species are sustainable, thereby providing social, economic and environmental benefits for people, especially those in vulnerable situations and those most dependent on biodiversity, including through sustainable biodiversity-based

activities, products and services that enhance biodiversity, and protecting and encouraging customary sustainable use by indigenous peoples and local communities.

Overvejelse

Der henvises til overvejelserne under mål 5.

Mål 10

Enhance Biodiversity and Sustainability in Agriculture, Aquaculture, Fisheries, and Forestry

Ensure that areas under agriculture, aquaculture, fisheries and forestry are managed sustainably, in particular through the sustainable use of biodiversity, including through a substantial increase of the application of biodiversity friendly practices, such as sustainable intensification, agroecological and other innovative approaches contributing to the resilience and long-term efficiency and productivity of these production systems and to food security, conserving and restoring biodiversity and maintaining nature's contributions to people, including ecosystem functions and services .

Overvejelse

Dette mål relaterer i meget høj grad til mål i EU Naturgenopretningsforordning, havstrategidirektivet, EU's Biodiversitetsstrategi 2030 m.m. og er dermed et godt eksempel på at planen bør have en struktur der tager udgangspunkt i de 23 mål under Kunming-Montreal aftalen, så igangværende, aftalte og nødvendige ny indsatser kan tænkes sammen på tværs af forpligtelser under andre internationale forordninger og strategier.

Ikke mindst Naturgenopretningsforordningens mål for natur på landbrugsarealer relaterer stærkt til dette måls formål om øget biodiversitet og bæredygtighed på landbrugsarealer.

Mål 11

Restore, Maintain and Enhance Nature's Contributions to People

Restore, maintain and enhance nature's contributions to people, including ecosystem functions and services, such as regulation of air, water, and climate, soil health, pollination and reduction of disease risk, as well as protection from natural hazards and disasters, through nature-based solutions and/or ecosystem-based approaches for the benefit of all people and nature.

Overvejelse

Dette mål relaterer også til mål 8 samt EU's Naturgenopretningsforordning.

I både EU regi og i Danmark pågår forskning i værdisætning af økosystem-tjenester. Men politisk, herunder på Finansloven, anses natur fortsat grundlæggende som en "udgift".

Synergierne og dermed de økonomiske værdier ved klimasikring, grundvandsbeskyttelse, menneskers sundhed, afgrøder med videre via naturgenopretning bør i Danmark i langt højere grad anerkendes og integreres i de økonomiske overvejelser om investering i natur. Både for så vidt angår økosystemtjenester og "naturbaserede løsninger". Planen bør derfor sætte mål og beskrive initiativer herom.

Mål 12

Enhance Green Spaces and Urban Planning for Human Well-Being and Biodiversity

Significantly increase the area and quality and connectivity of, access to, and benefits from green and blue spaces in urban and densely populated areas sustainably, by mainstreaming the conservation and sustainable use of biodiversity, and ensure biodiversity-inclusive urban planning, enhancing native biodiversity, ecological connectivity and integrity, and improving human health and well-being and connection to nature and contributing to inclusive and sustainable urbanization and the provision of ecosystem functions and services.

Overvejelse

Dette mål relaterer i høj grad også til mål i EU's Naturgenopretningsforordning samt mål 11 ovenfor.

Mål 13

Increase the Sharing of Benefits From Genetic Resources, Digital Sequence Information and Traditional Knowledge

Take effective legal, policy, administrative and capacity-building measures at all levels, as appropriate, to ensure the fair and equitable sharing of benefits that arise from the utilization of genetic resources and from digital sequence information on genetic resources, as well as traditional knowledge associated with genetic resources, and facilitating appropriate access to genetic resources, and by 2030 facilitating a significant increase of the benefits shared, in accordance with applicable international access and benefit-sharing instruments.

Overvejelse

-

Mål 14

Integrate Biodiversity in Decision-Making at Every Level

Ensure the full integration of biodiversity and its multiple values into policies, regulations, planning and development processes, poverty eradication strategies, strategic environmental

assessments, environmental impact assessments and, as appropriate, national accounting, within and across all levels of government and across all sectors, in particular those with significant impacts on biodiversity, progressively aligning all relevant public and private activities, fiscal and financial flows with the goals and targets of this framework.

Overvejelse

Der er tidligere gennemført et "loveftersyn" som led i udmøntning af "Biodiversitetspakken" ([link](#)). Eftersynet var imidlertid begrænset til miljøministeriets ressort og konklusioner og anbefalinger er ikke udmøntede igennem lovgivningsmæssige ændringer.

Det er oplagt at planen angiver hvordan der i Danmark kan iværksættes et fuldstændigt eftersyn på alle relevante ressortområder, som giver anbefalinger, der kan udmønte målet.

Målet relaterer også til mål 18.

Mål 15

Businesses Assess, Disclose and Reduce Biodiversity-Related Risks and Negative Impacts

Take legal, administrative or policy measures to encourage and enable business, and in particular to ensure that large and transnational companies and financial institutions: (a) Regularly monitor, assess, and transparently disclose their risks, dependencies and impacts on biodiversity, including with requirements for all large as well as transnational companies and financial institutions along their operations, supply and value chains and portfolios; (b) Provide information needed to consumers to promote sustainable consumption patterns; (c) Report on compliance with access and benefit-sharing regulations and measures, as applicable; in order to progressively reduce negative impacts on biodiversity, increase positive impacts, reduce biodiversity-related risks to business and financial institutions, and promote actions to ensure sustainable patterns of production.

Overvejelse

Dette mål relaterer i høj grad til den omfattende opgave med implementering af EU CSR Direktivet som forpligter virksomheder til at rapportere deres virksomheds påvirkning af biodiversitet.

Biodiversitetspartnerskabet under Miljøministeriet er et oplagt forum for at fortsætte og udvide drøftelserne om virksomheders reduktion af negative påvirkninger og øgede incitamenter til positiv påvirkning. Det kunne angives i planen.

Mål 16

Enable Sustainable Consumption Choices To Reduce Waste and Overconsumption

Ensure that people are encouraged and enabled to make sustainable consumption choices including by establishing supportive policy, legislative or regulatory frameworks, improving education and access to relevant and accurate information and alternatives, and by 2030, reduce the global footprint of consumption in an equitable manner, including through halving global food waste, significantly reducing overconsumption and substantially reducing waste generation, in order for all people to live well in harmony with Mother Earth.

Overvejelse

-

Mål 17

Strengthen Biosafety and Distribute the Benefits of Biotechnology

Establish, strengthen capacity for, and implement in all countries biosafety measures as set out in Article 8(g) of the Convention on Biological Diversity and measures for the handling of biotechnology and distribution of its benefits as set out in Article 19 of the Convention.

Overvejelse

-

Mål 18

Reduce Harmful Incentives by at Least \$500 Billion per Year, and Scale Up Positive Incentives for Biodiversity

Identify by 2025, and eliminate, phase out or reform incentives, including subsidies, harmful for biodiversity, in a proportionate, just, fair, effective and equitable way, while substantially and progressively reducing them by at least 500 billion United States dollars per year by 2030, starting with the most harmful incentives, and scale up positive incentives for the conservation and sustainable use of biodiversity.

Overvejelse

Målet relaterer også til mål 14 og der henvises også til overvejelserne der.

Med "Biodiversitetspakken" blev besluttet et "loveftersyn" der skulle beskrive barriererne for at tage vare på naturen, herunder negative incitamenter ([link](#) til kommissoriet). Målet relaterer i meget høj grad til dette "loveftersyn" som er ikke fyldestgørende udmøntet.

Eftersynet var (jf kommissoriet) også begrænset til miljøministeriets ressort.

Samtlige interessenter indenfor natur er enige om at der er væsentlige lovgivningsmæssige og administrative barrierer, som udgør dele af de "negative incitamenter" for at varetage natur.

EU's direkte landbrugsstøtte fordyrer naturgenopretning ved bl.a. at øge jordpriserne og udgør de helt centrale naturnegative subsidier: Med den ene hånd gives arealstøtte til landmænd blot for at eje jord, herunder jord som ikke bør dyrkes. Det forøger jordpriserne. Med den anden hånd skal landene opkøbe jord til naturgenopretning, med nationale midler og bl.a. de yderst begrænsede EU LIFE midler under EU's naturordning. Herunder den jord, som ikke er dyrkningseget.

EU er også part under Biodiversitetskonventionen og det er oplagt at den danske plan angiver regeringens ambitioner i relation til behovet for revision af EU's landbrugsstøtteordninger; hhv den direkte støtte og mulighederne under landdistriktsordningen.

Mål 19

Mobilize \$200 Billion per Year for Biodiversity From all Sources, Including \$30 Billion Through International Finance

Substantially and progressively increase the level of financial resources from all sources, in an effective, timely and easily accessible manner, including domestic, international, public and private resources, in accordance with Article 20 of the Convention, to implement national biodiversity strategies and action plans, by 2030 mobilizing at least 200 billion United States dollars per year, including by: (a) Increasing total biodiversity related international financial resources from developed countries, including official development assistance, and from countries that voluntarily assume obligations of developed country Parties, to developing countries, in particular the least developed countries and small island developing States, as well as countries with economies in transition, to at least US\$ 20 billion per year by 2025, and to at least US\$ 30 billion per year by 2030; (b) Significantly increasing domestic resource mobilization, facilitated by the preparation and implementation of national biodiversity finance plans or similar instruments according to national needs, priorities and circumstances; (c) Leveraging private finance, promoting blended finance, implementing strategies for raising new and additional resources, and encouraging the private sector to invest in biodiversity, including through impact funds and other instruments; (d) Stimulating innovative schemes such as payment for ecosystem services, green bonds, biodiversity offsets and credits, benefit-sharing mechanisms, with environmental and social safeguards; (e) Optimizing co-benefits and synergies of finance targeting the biodiversity and climate crises; (f) Enhancing the role of collective actions, including by indigenous peoples and local communities, Mother Earth centric actions[1] and non-market-based approaches including community based natural resource management and civil society cooperation and solidarity aimed at the conservation of biodiversity; (g) Enhancing the effectiveness, efficiency and transparency of resource provision and use.

Overvejelse

DN har her et særligt fokus på delmålet "d" som er rettet mod at øge de økonomiske incitament til at investere i natur i form af økosystemtjenester og naturbaserede løsninger.

Med forpligtelserne under både Kunming-Montreal aftalen såvel som under EU's Naturgenopretningsforordning vil følge et omfattende behov for investering i naturgenopretning. En forudsætning for det er, at modellerne for at værdisætte og anvende økosystemtjenester og naturbaserede løsninger styrkes.

Biodiversitetsrådet har stort fokus på finansiering af naturgenopretning og planen kunne i højere grad lægge op til at følge anbefalinger fra rådet.

Vi ønsker også at henlede opmærksomheden på et politisk udspil fra Det Hvide Hus om bl.a. styrkelse af private investeringer i Naturbaserede løsninger ([LINK](#)).

Den danske plan kan for dette mål med fordel angive en ambition om at udarbejde et tilsvarende udspil, hvor man måske finder inspiration i bl.a. det amerikanske udspil og Biodiversitetsrådets udredninger og anbefalinger.

Mål 20

Strengthen Capacity-Building, Technology Transfer, and Scientific and Technical Cooperation for Biodiversity

Strengthen capacity-building and development, access to and transfer of technology, and promote development of and access to innovation and technical and scientific cooperation, including through South-South, North-South and triangular cooperation, to meet the needs for effective implementation, particularly in developing countries, fostering joint technology development and joint scientific research programmes for the conservation and sustainable use of biodiversity and strengthening scientific research and monitoring capacities, commensurate with the ambition of the goals and targets of the framework.

Overvejelse

-

Mål 21

Ensure That Knowledge Is Available and Accessible To Guide Biodiversity Action

Ensure that the best available data, information and knowledge, are accessible to decision makers, practitioners and the public to guide effective and equitable governance, integrated and participatory management of biodiversity, and to strengthen communication, awareness-raising, education, monitoring, research and knowledge management and, also in this context, traditional knowledge, innovations, practices and technologies of indigenous peoples and local

communities should only be accessed with their free, prior and informed consent, in accordance with national legislation.

Overvejelse

-

Mål 22

Ensure Participation in Decision-Making and Access to Justice and Information Related to Biodiversity for all

Ensure the full, equitable, inclusive, effective and gender-responsive representation and participation in decision-making, and access to justice and information related to biodiversity by indigenous peoples and local communities, respecting their cultures and their rights over lands, territories, resources, and traditional knowledge, as well as by women and girls, children and youth, and persons with disabilities and ensure the full protection of environmental human rights defenders.

Overvejelse

-

Mål 23

Ensure Gender Equality and a Gender-Responsive Approach for Biodiversity Action

Ensure gender equality in the implementation of the framework through a gender-responsive approach where all women and girls have equal opportunity and capacity to contribute to the three objectives of the Convention, including by recognizing their equal rights and access to land and natural resources and their full, equitable, meaningful and informed participation and leadership at all levels of action, engagement, policy and decision-making related to biodiversity.

Overvejelse

-

2. september 2024

Til
Miljøministeriet, Departementet
journalnummer 2024 - 8128
e-mail: ankal@mim.dk

Høringssvar vedr. "Udkast til Dansk National Handlingsplan for Biodiversitet 2024"

Vi har med interesse læst "udkast til dansk national handlingsplan for biodiversitet", der er sendt i høring. I foreningen Danmarks Vilde Natur er vi optaget af at sikre naturens udfoldelsemuligheder på egne præmisser og det er i dét lys, nedenstående høringsbemærkninger skal læses.

GENERELLE BEMÆRKNINGER

Allerførst vil vi opfordre til, at der i handlingsplanen udtrykkeligt skrives, at *naturen er en værdi i sig selv* og ikke kun er et gode for mennesker.

Vi finder det positivt og helt nødvendigt, at Danmarks tilslutter sig det internationale samarbejde om at sikre naturen. Vi bifalder tilslutningen til Kunming-Montreal-aftalen, også selv om vi ikke synes den går vidt nok. Vi er klar over, at der er store dele af verdens lande og befolkninger, der slet ikke føler de har det overskud til at passe på naturen, vi i den rige del af verden har til at passe på naturen. I det lys finder vi det forkasteligt, at Danmark ikke går i spidsen, når det gælder opfyldelsen af centrale mål om arealreservation, men tvært imod kniber på vægten, minimumsfortolker målene eller decideret reducerer dem.

Vores væsentligste indvending mod det fremsendte udkast er derfor utydeligheden omkring, hvilke målsætning i Kunming-Montreal aftalen Danmark rent faktisk agter at omsætte til virkelighed inden for de aftalte tidsrammer. Det gælder ikke mindst målsætningerne på areal, reserveret beskyttet og strengt beskyttet natur (både på land og i havet) og målsætningerne for økosystemrestaurering.

Vores reservation skyldes ikke mindst, at Danmark helt har svigtet de tidligere indgåede Biodiversitetskonventionsforpligtelser. I 2010 forpligtede Danmark sig jf. FNs AICHI-biodiversitetsmål, til at vende biodiversitetens tilbagegang til fremgang, men den efterfølgende evaluering viste, at Danmark efter 10 år kun havde opfyldt ét yderst beskedent delmål: at identificere invasive arter. Så historikken omkring Danmarks naturindsats i forhold til Biodiversitetskonventionen viser et massivt svigt fra skiftende regeringer, som vi frygter fortsætter.

Vi bifalder målsætningen om større naturarealer med høj kvalitet. Vi anbefaler at man i planlægningen for de kommende år tager udgangspunkt i de rapporter om mere og bedre natur i Danmark, der er kommet fra Biodiversitetsrådet, forskerne ved hhv Århus og Københavns Universiteter og fra Klimarådet. Vi anbefaler at handlingsplanen eksplicit sigter mod så store, naturlige, selvforvaltende økosystemer som fysisk muligt forpligter sig på forskning, der kan danne operationelle pejlemærker. Vi ønsker en handlingsplan, man kan tage på ordet.

Vi anbefaler, at der indføres en passus om at der skal ske en prioritering af de jorde, der skal tages ud af drift, så områder med særligt potentiale for naturgenopretning reserveres netop den funktion - frem for rejsning af produktionsskov, anlæg til vedvarende energi eller ekstensiv, kommerciel græsning.

Vedrørende målsætninger for arealreservation

Vi anser det for nødvendigt at Danmark lever op til Kunming-Montreal-aftalens ordlyd om 30 % areal, reserveret beskyttet natur af høj kvalitet og at en tredjedel af dette areal både nyder den strengeste beskyttelse mod ydre, negativ påvirkning og bliver genstand for en aktiv indsats for at modvirke økosystemernes forfald i de beskyttede områder.

Vi opfordrer til at handlingsplanen i højere grad baseres på en analyse af de oprindelige økosystemer i landet. Fx var mellem 1/4 og 1/3 af Danmarks areal oprindeligt ferske vådområder med betydelige dynamik. Det spillede en afgørende rolle for den biologiske mangfoldighed og bør være inspiration for den måde, man planlægger og gennemfører arealreservationen. Det flugter med bestræbelserne på at minimere nedbrydningen af kulstofholdige jordlag og giver samtidig støtte til arbejdet med at modvirke skader som følge af stadigt større og mere koncentrerede nedbørsmængder.

Vi mangler at handlingsplanen sætter konkrete mål for kvaliteten og kvantiteten af de enkelte naturtyper, så indsatsen kan underkastes revision. Vi mangler konkretisering af målsætning for restaurering af nedbrudte økosystemer.

Der skal med andre ord sættes tal på, hvilke andele af land- og havområderne, der i 2030 *skal* være under aktiv beskyttelse og målsat genopretning. Dette arbejde bør handlingsplanen efter foreningen Danmarks Vilde Natur forpligte sig på.

Vi stiller os meget undrende over, at man ikke forholder sig mere direkte til target 21: vidensopbygning hos befolkningen (public awareness). Det fremgår s. 19, at information og viden gøres tilgængelig for beslutningstagere, praktikere og offentligheden, men vi har ikke i udkastet fundet nogen initiativer omkring opbygning af den generelle offentlige viden og bevisthed om tilstanden af natur og biodiversitet. Betragter man den massive uvidenhed i befolkningen generelt og den omfattende desinformation, der aktivt gennemføres fra visse lobbyorganisationers side, anbefaler vi stærkt, at der igangsættes awarenesskampagner, folkelige oplysningsprogrammer mm. En nylig undersøgelse viste, at trods forskning, data, second opinion mv., mener knapt halvdelen af befolkningen stadig, at det er byernes spildevand, der forårsager kvælstofforureningen af vores hav. Det er helt essentielt for accept af biodiversitetstiltag, at befolkningen/vælgerne - her i verdens måske naturfattigste land - er

oplyste og vidende om, hvad vild natur og biodiversitet er, hvad årsagerne er og hvorfor det er vigtigt at vende udviklingen både til havs og på land.

KONKRETE BEMÆRKNINGER

Overordnede greb

Vi er enige i at biodiversitet og økosystemer skal ind under den fysiske planlægning og anbefaler, at der i handleplanen indgår en målsætning om en *naturzone* der sidestilles med *land- og by- og sommerhuszone*. Vi bifalder oprettelse af naturnationalparker og anbefaler, at deres antal og navnlig areal udvides betragteligt – både for at øge naturindholdet i naturnationalparkerne og for at mindske afstanden mellem gode naturområder. Det sidste for at reducere risikoen for lokal uddøen, der i mange tilfælde betyder et varigt tab af biodiversitet, da der ikke er nabobestande, fra hvilke der kan ske genindvandring.

Eksisterende beskyttelsesregimer yder ikke beskyttelse

Vi er ikke enige i at land- og havområder nyder tilstrækkelig, endsige god, beskyttelse, ved at være udpeget som Natura 2000 områder, ligge inden for de såkaldte Nationalparker eller være omfattet af Havstrategien.

Det hedder fx om den aktuelle indsats for havet:

"EU's havstrategidirektiv fra 2008 og den danske havstrategilov fra 2010 udgør rammerne for at opnå et godt havmiljø" (s.7)

Reglerne har altså været "virkosomme" i hhv 16 og 14 år. Det siger vist alt om, hvad de er værd i virkeligheden, når vi i skrivende stund står og ser ind i fortvivlende iltsvind og fjord efter fjord, der dør. Handleplanen bør dekretere en mere naturbeskyttende og reel økosystembaseret fortolkning af disse strategier, hvis de skal gøre det ud for beskyttelse af biodiversitet og havmiljø.

Vi anser kvælstof over en vis mængde i havet for regulær forurening, og vi ved fra forskningen, også efter second opinion-rapporten, at den aktuelle indsats ikke er tilstrækkelig. Reduktioner, der ikke standser overproduktionen af alger i havet, kan ikke regnes for indsatser. Handleplanen bør fastslå at havet, vandområde for vandområde, skal målsættes med *tilstrækkelige* reduktioner og at *tilstrækkeligt* alene kan vurderes på effekten på naturen, ikke overensstemmelse med aftaler i tabeller. Vi finder alt i alt formuleringene alt for vage.

Der knytter sig endvidere betydelige problemer til Havstrategi 2023 og politiske aftale om Havplan 2024 omtalt side 8. Det fremgår, at havplanen vil øge andelen af beskyttet og strengt beskyttet havareal fra 4 % til 10% i 2030. Dette er en sandhed med modifikationer, for jf. den politiske aftale kræver Havplanen at beskyttede havstrategiområder skal sameksistere med bla. energianlæg, bundslæbende fiskeri, råstofindvinding mm. Biodiversitetsrådet skriver til dette i deres årsrapport 2023: *"Konsekvensen af havstrategien er således en svækkelse af den juridiske beskyttelse af de almindeligt beskyttede havstrategiområder i sådan en grad, at Biodiversitetsrådet ikke længere kan tælle områderne med som beskyttede områder". "Det er Biodiversitetsrådet holdning, at det aldrig bør komme*

på tale, at sådanne aktiviteter kan finde sted i beskyttede områder, fordi disse aktiviteter ikke kan forekomme uden at forårsage fysiske forstyrrelser på havbunden". (s. 91, <https://www.biodiversitetsraadet.dk/viden/aarsrapport-2023>).

Figuren viser, at Biodiversitetsrådet pga. dette nu vurderer, at der er sket en reduktion i havområder under reel juridisk beskyttelse. Det er et faktum, som vi fuldt kan tilslutte os.

	Nuværende beskyttede (%)		Nuværende strengt beskyttede (%)	
	2022	2023	2022	2023
Område under beskyttelsesordning				
Rev i Natura 2000-områder beskyttet mod fiskeri med bundslæbende redskaber	1,3	1,5	0	0
Områder omfattet af trawlforbud jf. Bekendtgørelse om trawl- og vadfiskeri	0,4	0,4	0	0
Havstrategiområder	0,6	0	0	0
Samlet	2,3	1,9	0	0

Arter

Vi anser de oplyste initiativer på s.12 for helt konsekvensløse i en tid, hvor en skræmmende stor del af arterne er på randen af at forsvinde fra Danmark. Vi ønsker en anderledes konkret målsætning og håndfaste formuleringer om pligt til at modvirke arters forsvinden. Der bør i handleplanen formuleres en målsætning om aktiv, selvstændig strategi for arter, der opfylder bestemte kriterier i Rødlisten. En målsætning om at arter, der har deres naturlige udbredelse her i landet, under de aktuelle forhold med hensyn til biogeografi, skal have så gode forhold, at de kan opretholde levedygtige bestande. Denne målsætning skal forpligtende indgå i den samlede landskabsforvaltning.

Vi savner i høringen et afsnit om arternes interaktion på land. Forskningen i økosystemer viser, hvor stor indbyrdes afhængighed der er mellem mange arter og at visse arter optræder som nøglearter. Erfaringer fra hele Europa viser, hvor vigtige de store, planteædende pattedyr er. En plan for at sikre arternes vilkår i Danmark må anerkende nøglearternes uundværlige påvirkning af vegetationen, jordbunden, deres tilførsel og fordeling af gødning og kadavere til økosystemerne osv. En gennemført indsats, for at bevare og styrke arterne, går gennem en styrkelse af de økosystemer, de er udviklet til at leve i. Erfaringerne viser også, at når storfaunaen sammensættes med flere arter, øges økosystemernes kompleksitet og autenticitet. Vi peger derfor på nødvendigheden af, at arter som hest, okse, elg, visent og vildsvin får deres plads i økosystemerne. Vi er klar over, at de største af dyrene nødvendigvis bør være under hegn, af hensyn til sameksistensen med trafikken, men vi finder det i direkte modstrid med intentionerne i handlingsplanen, at vildsvinet fortsat formenes adgang til den danske

natur. Arten spiller en hovedrolle i jordbundsdynamikken i mange terrestriske økosystemer i det centraleuropæiske lavland og hensynet til landbruget berører vores natur en vigtig nøgleart. Fatwaen mod vildsvin er kontraproduktiv for intentionerne i nærværende handlingsplan.

Viljen til beskyttelse af biodiversiteten viser sig ikke kun i omsorgen for skinnende sommerfugle og malerisk højskov, men også i måden, man behandler de "bøvlede" arter på. Vi savner en reel stillingtagen til fordel for rovdyrene og et opgør med den "middelalderlige" behandling af dem som uønsket liv, der gennemsyrrer landbrugets, skovbrugets og fiskeriets syn på rovdyr og rovfugle. Det er en skændsel, at man i et demokrati lader primærerhvervenes lobbyisme gå forud for en reel naturpolitik, der tager økosystemerne alvorligt.

Havets biodiversitet lider under iltsvind og sammenbrudte økosystemer – først og fremmest som følge af for meget næring, og overudnyttelse af havets ressourcer, men også af den byudvikling, der har berøvet alle større åmundinger deres deltazone og strandenge. Opfiskningen af de fabelagtige stenrev, der tjente som levested for et mylder af arter og opvæksk for værdifulde spisefisk, er nærmest komplet. Handlingsplanen bør bl.a. omfatte en storstilet vision om at genskabe stenrevene – gerne i et samarbejde med Norge, der har store mængder overskydende granit fra tunnel og vejbyggeri. Det er konkrete naturgenopretningsprojekter.

Vi savner også en sammenkædning af indsatsen mod klimaforandringerne og indsatsen for at bevare arterne. Det fremsendte materiale adresserer på ingen måde det emnefelt, at de uundgåelige klimaforandringer vil ændre vilkårene i mange habitater og trække arter ud af Danmark. Hvis andre arter skal have en chance for at indvandre som erstatning (en klimabetinget succession som vi jo kender i hele den postglaciale epoke, vi nu befinder os i), skal den overordnede planlægning på land indeholde en strategi for trædestenslokaliteter med så tilpas tæthed, at også arter med svage spredningskræfter kan komme ind og følge efter dem, der uundgåeligt vil forsvinde eller mindskes.

Vi har ingen bemærkninger til indsats mod invasive arter, det er fint, selv om man kan diskutere enkelte arter.

Klima

Naturens iboende muligheder for at oplagre kulstof skal i spil og Danmarks Vilde Natur bifalder i høj grad, at landet bliver mere skovklædt. Vi har ingen bemærkninger til en målsætning på 250.000 ha ny skov på landjorden, men vil anbefale at en passende andel af dette areal skovklædes gennem naturlig succession, ikke ved jordbearbejdning og plantning. Vi anerkender også et behov for tømmer og modsætter os ikke produktionsskov, men anbefaler at der tilknyttes bestemmelser om at produktionskovarealer over en vis størrelse skal have biodiversitetsfokus på en bestemt andel af arealet, så de kan bidrage til etablering af spredningskorridorer og trædestenshabitater. Det kan fx ske ved at kræve, at små vådområder, delvis græsning eller områder med naturlig træartssammensætning skal indgå i en skovrejsning med tilskud.

På samme måde anbefaler vi, at der knyttes biodiversitetskrav til VE-anlæg, således at der græsses naturligt og afsættes en vis andel af arealerne til opbygningen af spredningskorridorer og trædestenshabitater.

Vi minder om, i forbindelse med planens omtale af affaldshåndtering, at den bedste måde at reducere problemer med affald er ved at skabe mindre affald.

Landbrug, skovbrug og fiskeri

Landbrug

Vi finder, som nævnt herover, at handleplanen for at være troværdig, skal indeholde en målsætning om *tilstrækkelig* reduktion af de tabte næringsstoffer til vandmiljøet. Al væsentlig forskning peger på et behov i størrelsesordenen 750.000 ha eller mere (Universiteterne, SEGES). De angivne arealer ved skovrejsning og udtag af lavbundslande udgør kun ca. halvdelen af det nødvendige. Det er en afgørende brist i handleplanen. En tilstrækkelig reduktion kan ikke længere nås inden for fristen, men der må ikke gå 10 år, før tabet af næringsstoffer er så langt nede, at afvigende vejrlig ikke kan føre til alvorlige setbacks. Handleplanen bør i sin målsætning sikre, at vandmiljøerne får en buffer og ikke kun holdes tæt på gentagelsen af det aktuelle sammenbrud.

Vi mener ikke det er i overensstemmelse med virkeligheden, når den indgåede trepartsaftale markedsføres som afgørende, godt nyt for landbrugets påvirkning af klima og vandmiljø. I sin grundvold er den utilstrækkelig, og der er ingen viden om, hvordan den vil blive omsat. Det betyder ikke, at vi ikke sætter pris på udtaget af de angivne 390.000 ha, der beskrives i handleplanen, men for selv dem savnes en fast plan for, hvordan det vil gavne biodiversiteten, hvis nogle af dem også skal tjene andre formål som fx tømmerproduktion eller VE.

Også i dette afsnit savner vi en strategi for et sammenhængende netværk af habitater, der sikrer den naturlige dynamik og genetiske diversitet. Kerneområder, Korridorer, Trædestenshabitater.

Skovbrug

Vi bifalder målsætningen om 20-25% skov, men finder indfasningen for lang. Navnlig i betragtning af at skov kommer helt af sig selv, hvis man bare lader den komme til. Vi finder også, at en målsætning om at 10% af skovarealet (svarende til 2-2,5% af Danmarks areal) har "natur og biologisk mangfoldighed som det primære driftsformål" er for uambitiøs. Der er mellem 85.000 og 100.000 ha - og dermed kun en svag stigning fra de 70.000 ha, der aktuelt er under udlægning. Handleplanen bør indeholde en målsætning om at urørt skov/vildskov skal danne et net af lokaliteter, der sikrer genkolonisering, spredning og genetisk mangfoldighed og at dette opnås gennem ordninger for private skovejere, der udlægger biologisk værdifuld skov til naturskov.

Vi savner en passus om at skovdrift med blandede arter vil søges fremmet gennem differentiering af subsidierne, og at nye skovarealer, for at opnå støtte, skal reservere dele af arealet til rene biodiversitetsformål (vådområder, permanent lysåbne arealer, dødt ved, skånsom jordbearbejdning, naturlig foryngelse)

Fiskeri

Vi har tidligere, ved høringen om Havplanen tidligere på året, udtrykt vores store betænkeligheder ved den måde, havet forvaltes på. Vi finder det uforeneligt med Natura 2000 beskyttede områder, at dyrke skaldyr og fisk, da disse kulturer ødelægger livet for havets natur. Vi mangler derfor en konkret indsats mod skaldyrskulturs negative påvirkning af miljøet i beskyttede områder,

og et årstal for skadernes ophør.

Vi finder heller ikke, at denne handlingsplan på baggrund af Kunming-Montreal, på nogen måde gør op med skadelige fiskerimetoder som bundtrawl. Vi ser formuleringerne som helt utilstrækkelige.

Alt i alt ser vi i handlingsplanen en række vigtige problemer adresseret med en alt for uambitiøs målsætning.

Byer

Danmarks Vilde Natur anbefaler, at der i teksten indføres en passus om fortætning af bebyggelse fem for inddragelse af nye arealer til byer og industriområder.

Data

Danmarks Vilde Natur anbefaler, at der i handleplanen lægges større vægt på offentlighedens adgang til data, så civilsamfundsorganisationerne har en reel mulighed for at følge forvaltningen på lige fod.

Subsidier

Danmarks Vilde Natur anbefaler, at der i handlingsplanen indføres en bestemmelse om, at subsidier til landbrug vurderes efter deres naturpåvirkning. Ingen subsidier bør gå til dyrkning af arealer, der alene dyrkes for subsidiernes skyld. Hvis udbyttet alene består i subsidiet, bør jorden ikke dyrkes. Det kræver et opgør med den aktuelle hektarstøtte.

Vi finder helt generelt, at afsnittet er blindt for, hvor meget subsidierne er med til at ødelægge naturen og opretholde dyrkning af marginaljorde, både i Danmark og i resten af Europa.

Globale indsatser

Danmark bør afslutte sin import af foder til husdyr, i takt med at husdyrproduktionen tilpasses det dyrkede areal. Vi kan gå forrest i indsatsen mod afskovning ved helt at ophøre med importen af soja-produkter til husdyrfoder. For selv om vi reserverer os produkter fra ældre agre, så er vi med til at opretholde efterspørgslen og dermed incitamentet til at destruere yderligere natur i de sojaproducerende lande.

Vi opfordrer til, at der under de globale indsatser lægges større vægt på det europæiske arbejde, og at der explicit nævnes et netværk af habitater, der kan modvirke fragmenteringen af naturen - ikke mindst i det central- og nordeuropæiske lavland, hvor Danmark biogeografisk er placeret. Vi er blandt de mest opdyrkede landområder i verden og har derfor et særligt behov for at give naturen et netværk.

Danmarks Vilde Natur har ikke yderligere bemærkninger til den globale indsats, men understreger at vi som et af verdens absolut rigeste lande ikke kan være bekendt at operere med en andel af reelt beskyttet natur på mindre end 2% af arealet (jfr Biodiversitetsrådets rapport). Hvis man vil kalde sig et grønt foregangsland, må forventningerne kunne sættes højere end det.

AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

Foreningen Danmarks Vilde Natur ser med stor velvilje på intentionerne i handlingsplanen og fornemmer, at den udspringer af en erkendelse af, at tiden er inde, hvis vi skal redde stumperne. Med de ganske få procent af Danmarks areal, der reelt kan siges at være strengt beskyttet natur, er der plads til meget voldsomme forbedringer. Det kræver ikke blot en god handlingsplan, men også en politisk og administrativ vilje til at omsætte ordene til handling. Vi understreger derfor behovet for, at der i direkte forlængelse af handlingsplanens vedtagelse afsættes betydelige ressourcer, både nationalt og lokalt, til at tegne et nyt Danmarkskort, hvor det fremgår, hvordan naturen kan få plads, sammenhæng og dynamik. På landjorden mangler naturen plads, den er fragmenteret, den er plaget af alt for meget næring, den gror til i mangel på græssende pattedyr og der mangler vand over alt i landskabet. Til havs er de overskyggende problemer landbrugets kvælstofudledning, den alt for intensive udnyttelse af havets ressourcer og den manglende reelle beskyttelse af de på papiret beskyttede havarealer. Alt dette forstærkes af de igangværende klimaforandringer. Der er ingen tid at spilde.

På foreningens vegne

Wilhelm Lorenzen Fabricius,
Danna Borg,
Karen Schousboe

Miljøministeriet

Att: Fuldmægtig, Anders Kalsbøll, Vild Natur og Biodiversitet

Journalnummer: 2024-8128

Dato: 03/09-2024

Danmissions høringssvar til Danmarks NBSAP

Emne: Støtte til kapacitetsopbygning, teknologioverførsel og videnskabeligt samarbejde for biodiversitet gennem digitale løsninger

Til Miljøministeriet,

Med henvisning til Miljøministeriets brev af 20. august 2024, Vild Natur og Biodiversitet, J.nr. 2023-511, ønsker Danmission at bidrage med vores perspektiv på, hvordan digitale løsninger kan styrke Danmarks indsats for biodiversitet. Danmissions høringssvar ligger i forlængelse af de drøftelser, der har pågået i Joint Nordic Effort for Biodiversity-gruppen af nordiske civilsamfundsorganisationer, og vores anbefalinger understøtter direkte mål nr. 20 og 21 i den globale biodiversitetsramme i Kunming-Montreal aftalen (KMGBF).

Digitale løsninger og biodiversitet

Digitale teknologier spiller en afgørende rolle i at fremme bæredygtig udvikling og bevarelse af biodiversitet. De muliggør hurtig og præcis dataindsamling, effektiv overvågning af økosystemer og forbedret vidensdeling. Her er nogle centrale digitale løsninger, som vi anbefaler bliver integreret i Danmarks NBSAP:

1. Databaser og overvågningssystemer: Digitale platforme til indsamling og analyse af biodiversitetsdata samt satellitbaserede systemer til at spore økosystemændringer giver beslutningstagere den nødvendige information til at træffe informerede beslutninger om naturbeskyttelse.
2. Mobilapps til borgervidenskab: Applikationer, hvor borgere kan rapportere observationer af plante- og dyrearter, understøtter kortlægning og overvågning af biodiversiteten. Dette fremmer også borgerinddragelse og øger offentlighedens bevidsthed om biodiversitetsspørgsmål.
3. Kunstig intelligens og maskinlæring: AI og maskinlæring kan analysere store datamængder for at identificere arter og trusler mod biodiversiteten. Dette forbedrer effektiviteten i bevarelsesindsatser og muliggør hurtig respons på miljøtrusler.
4. Geografiske informationssystemer (GIS): GIS-værktøjer hjælper med at kortlægge og analysere habitater, hvilket er afgørende for planlægning og beskyttelse af biodiversitet.
5. Droner og robotteknologi: Disse teknologier muliggør overvågning af svært tilgængelige områder og indsamling af miljødata i realtid, hvilket styrker bevarelsen af sårbare økosystemer.

Danmissions erfaringer med digitale løsninger

Som et konkret eksempel på, hvordan digitale løsninger kan anvendes til biodiversitetsbevarelse, vil vi fremhæve vores arbejde med Prey Lang appen i Cambodja – oprindelig udviklet med støtte fra

DANIDA. Denne app har vist sig at være en værdifuld ressource i bestræbelserne på at bevare Prey Lang skoven, som er hjemsted for mange truede arter. App'en muliggør, at lokale samfund kan dokumentere skovens tilstand, rapportere om ulovlig skovrydning og dermed direkte bidrage til bevaringsindsatsen. Dette projekt er et eksempel på, hvordan teknologi kan styrke både lokalt engagement og globale biodiversitetsmål.

Nøglepunkter fra vores erfaringer:

- Lokalt engagement: Prey Lang appen har mobiliseret lokalsamfundet til aktivt at deltage i bevarelsen af deres eget miljø. Ved at give dem værktøjer til at dokumentere og rapportere om skovbrud og trusler, har vi set en stigning i borgerinddragelse og ansvarlighed. Dette er i overensstemmelse med KMGBF's mål om at involvere alle dele af samfundet i biodiversitetsbevarelse. Vi anbefaler, at lignende løsninger fremmes i Danmarks NBSAP, og at der i denne sammenhæng også fokuseres på at integrere religiøs forståelse i et internationalt samarbejde for at styrke trosbaserede organisationers bidrag (mål 20).
- Dataindsamling og overvågning: Prey Lang app'en muliggør hurtig og effektiv indsamling af data, som kan bruges til at overvåge skovens tilstand. Denne data, som er trianguleret ved både at inddrage lokale observationer, satellitdata og efterbehandling på Københavns Universitet, er essentiel for beslutningstagere, der arbejder med bæredygtighed og miljøbeskyttelse. Vi anbefaler, at Danmark integrerer sådanne digitale værktøjer i nationale og internationale biodiversitetsstrategier for at sikre, at beslutninger træffes på et solidt datagrundlag. Samtidig bør Danmark fremme global anerkendelse og integration af oprindelige folks videnssystemer i internationale programmer for biodiversitetsovervågning og -forvaltning (mål 20).
- Uddannelse og bevidsthed: Gennem app'en og tilknyttede undervisningsprogrammer har vi kunnet øge bevidstheden om vigtigheden af biodiversitet, hvilket har ført til en ændring i lokale holdninger og adfærd i forhold til naturressourcer. Dette understøtter kapacitetsopbygning, som er centralt for mål 20 i KMGBF, og vi foreslår, at uddannelsesprogrammer baseret på digitale løsninger integreres bredt i NBSAP'en.

Anbefalinger

Vi anbefaler derfor, at Danmarks NBSAP inkluderer en bred anvendelse af digitale løsninger som dem nævnt ovenfor – herunder til monitorering af indsatser ift. afskovningsproblematikker i Kenya. Ved at understøtte udviklingen og implementeringen af sådanne teknologier kan Danmark bidrage til en mere effektiv forvaltning af verdens naturressourcer, fremme lokal deltagelse i miljøbeskyttelse og sikre opfyldelsen af mål 20 og 21 i den globale biodiversitetsramme.

Vi ser frem til at samarbejde og dele vores erfaringer, så vi sammen kan arbejde hen imod en bæredygtig fremtid for både mennesker og natur.

Med venlig hilsen,

Martin Rosenkilde Pedersen

Programchef
Danmission

Miljøministeriet
Att.: Anders Kalsbøll (ankal@mim.dk)

3. september 2024

Høringssvar journalnummer 2024-8128: Udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Dansk Akvakultur Producentorganisation (DAPO) takker for muligheden for at kommentere på udkast til national handlingsplan for biodiversitet.

Sektorintegration af natur og biodiversitet

Akvakultur har generelt en bedre foderudnyttelse, et lavere klimaaftryk og et lavere arealforbrug end anden terrestrisk animalsk protein. Marin akvakultur kan lette presset på ferskvandsressourcerne, og nogle former for akvakultur bidrager med økosystemtjenester og forbedret biodiversitet.

De nye officielle kostrådene anbefaler at øge forbruget af fisk og skaldyr med ca. 66 pct. af hensyn til klima og sundhed.

DAPO opfordrer til, at akvakuulturens bidrag til omstillingen til mere bæredygtige fødevarsystemer fremhæves i afsnittet om sektorintegration af natur og biodiversitet.

Bæredygtig udvikling og biodiversitet

Udkastet henviser til den globale målsætning om, at landbrug, akvakultur, fiskeri og skovbrug drives bæredygtigt, især gennem bæredygtig udnyttelse af biodiversitet.

Europa Kommissionens Fælles Forskningscenter (Joint Research Centre) fremhæver, at en effektiv implementering af politikker om bæredygtighed forudsætter etablering af evidensbaserede rammevilkår med operationelle indikatorer og tilhørende grænseværdier.

Den Europæiske Revisionsret påpeger, at mangel på indikatorer for bæredygtig akvakultur gør det umuligt at vurdere effekterne af de midler, der er anvendt på akvakultur i Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond.

Den danske strategi for en bæredygtig udvikling af akvakultur har som strategisk mål at fortsætte den bæredygtige vækst i produktionen, men strategien opstiller ikke målbare indikatorer for bæredygtighed og biodiversitet.

DAPO opfordrer til, at handlingsplanen suppleres med en målsætning om, at den danske akvakulturstrategi opdateres med indikatorer og grænseværdier for bæredygtighed og biodiversitet.

Medfinansieret af
Den Europæiske Union

Dansk Akvakultur Producentorganisation modtager tilskud fra EHFAP

Dansk Akvakultur Producentorganisation repræsenterer det samlede opdrætterhverv for fisk og skaldyr. Vi arbejder for at fremme en bæredygtig udvikling af en miljø- og klimaeffektiv akvakulturproduktion af sunde fødevarer.

Cirkulær økonomi

Den danske akvakulturstrategi har bl.a. som mål, at fiskeopdræt i højere grad skal ske med brug af recirkuleringsteknologi i landbaserede anlæg. Det giver en større mængde fiskegødning, der er karakteriseret ved et højt energiindhold og et relativt højt fosforindhold.

I Danmark er fiskegødning klassificeret som spildevandsslam. Det bidrager til en øget mængde affald, og det begrænser mulighederne for udbringning og genanvendelse.

DAPO opfordrer til, at slam fra fiskeopdræt klassificeres som fiskegødning.

Organisk akvakultur

EU's Jord til Bord strategi fremhæver, at der er et presserende behov for at øge den økologiske produktion af fødevarer, fordi det har en positiv indvirkning på biodiversitet. Ét af målene i strategien er, at der skal ske en væsentlig stigning i omfanget af økologisk akvakultur inden 2030.

EUMOFA påpeger, at danske nationale regler blokerer for udviklingen af økologisk fiskeopdræt.

DAPO opfordrer til, at dambrugsbekendtgørelsens regler om økologisk fiskeopdræt revurderes.

Venlig hilsen

Dansk Akvakultur Producentorganisation

Brian Thomsen

Miljøministeriet
Frederiksholms Kanal 26, 1220 København K
J.nr. 2024 - 8128
Att.: Anders Kalsbøll

Den 5. september 2024

Dansk Erhvervs høringssvar til udkast til national handlingsplan for biodiversitet.

Dansk Erhverv takker for muligheden for at kommentere på udkastet til en national handlingsplan for biodiversitet. Dansk Erhverv bakker op om en national handlingsplan for biodiversitet, der skal understøtte en forbedring af biodiversitetstilstanden i Danmark og at målsætninger nationale og internationale målsætninger nås. Dansk erhvervsliv har stigende grad fokus på påvirkningerne af biodiversitet og er parate til at bidrage på området.

Generelle bemærkninger

Dansk Erhverv byder den danske indsats på området velkommen. Det udsendte udkast til handlingsplan indeholder dog primært en oversigt over nuværende mål og målsætninger. Vi foreslår, derfor, at man i handlingsplanen tilføjer en kort status for den nuværende indsats med henblik på at vurdere, om der er behov for yderligere tiltag for at indfri målsætningerne. Dette kunne ske med en oversigt over de konkrete initiativer, som allerede er iværksat, en status på målopfyldelsen, en vurdering af om de nuværende tiltag er tilstrækkelige samt pege på mulige yderligere tiltag, der er nødvendige for at opfylde Kunming-Montreal aftalens målsætninger. Derudover er det helt centralt, at tiltag og indsatser bygger på et videnskabeligt grundlag, hvor biodiversitetspåvirkningen nationalt og globalt opgøres sektor for sektor, så man kan se, hvor det giver mest mening at sætte ind, hvis der ønskes en forbedring af biodiversiteten.

Desuden ser Dansk Erhverv gerne, at der inkluderes en overvejelse om, hvordan man opnår synergi mellem indsatserne indenfor klima- og biodiversitetskriserne, eftersom disse hænger tæt sammen. Dette kunne også omfatte en kortlægning af, hvor der opstår modsatrettede interesser, og hvordan man kunne samtænke forskellige hensyn i relevante løsninger.

Specifikke bemærkninger

Vedrørende kapitel 3: Mere og bedre natur

Dansk Erhverv bakker op om behovet for beskyttelse af vores natur, biodiversitet samt vand- og havmiljø.

Vi finder, at det er vigtigt, at beskyttelsen opnås på den samfundsmæssigt mest omkostnings-effektive måde, og at der i beskyttelsen er proportionalitet mellem erhvervenes bidrag til forureningsniveauet, deres bidrag til at sænke det og de samfundsmæssige positive effekter ved den pågældende økonomiske aktivitet.

Dansk Erhverv ser eksempler disse år på, at ny industri, som fx opstilling af grøn energi, skal betale en uforholdsmæssig høj pris for tidligere industriens forurening. Et eksempel er, at kravene til vindmøllernes beskyttelse af flagermus opjusteres kraftigt i Aarhus Universitets nye håndbog, som bl.a. anbefaler, at vindmøller stoppes store dele af året. Samme rapport peger på, landbrugets pesticider og miljøgifte er en af de største bidragende faktorer til nedgangen i flagermusbestanden (s 56), uden dog at anbefale tiltag for at håndtere den største presfaktor for arten.

Der er behov for erhvervsudvikling og biodiversitetsforbedringer i hele Danmark, og det forudsætter mulighed for grøn energi og udvidelse af erhvervshavne, der kan udskibe fx vindmøller, der bidrager til reduktion af CO₂-udledninger i andre lande, hvilket i sidste ende gavner biodiversiteten, idet klimaudfordringen er blandt de største presfaktorer for biodiversiteten. Derfor bør der i udvælgelsen af beskyttede områder på havet, der skal nyde et større beskyttelseshensyn, tages højde for erhvervsudvikling i området samt behovet for fx mere grøn energi til Danmark og Europa.

Beskyttelsen af truede arter er udfordret af uigennemskuelige regler i forbindelse med miljøvurderinger. Som den af regeringen nedsatte krisestab for energi påpegede i sin afrapportering i februar 2024, er vejledningerne til miljøvurderingsloven ikke operationelle. De er skrevet som en juridisk gennemgang af diverse afgørelser fra klagenævn m.v., hvilket er relevant viden, men der mangler klar og konkret vejledning om, hvad afgørelser og domme rent praktisk betyder, og dermed hvordan kommuner, bygherrer m.fl. skal agere. Det gælder for opsætningen af energi, men også for anden erhvervsudvikling. Derfor anbefaler Dansk Erhverv, at beskyttelsen af truede arter styrkes ved at tilbyde virksomhederne klar og konkret vejledning i beskyttelsen af truede arter. Både kommuner, myndigheder og klagenævn bør være enige om vejledningen, så virksomhederne undgår at blive kastebold mellem de forskellige instanser.

Kemiindsats 2022-2025 og mikroforurenende stoffer, herunder PFAS

Dansk Erhverv bakker op om, at problematiske stoffer, herunder PFAS, bør reguleres for at beskytte sundhed, miljø og biodiversitet. Dansk Erhverv vil i den forbindelse understrege, at en regulering af problematiske stoffer bør ske på EU- niveau gennem EU's kemikalieregulering.

Dansk Erhverv finder dog, at følgende tekst i udkastet til den nationale handlingsplan for biodiversitet (side 14): *"Regeringen vil se på kravene til rensning af spildevandet, så spredning af miljøskadelige stoffer - herunder PFOS/ PFAS – minimeres. Danmark har derfor støttet, at EU's kommende byspildevandsdirektiv kræver, at 80 pct. af kosmetik- og lægemiddelrester fjernes ved rensning."* fejlagtigt kan fortolkes som, at kosmetik- og lægemiddelrester kan kobles til en stor udledning af PFAS, herunder specifikt PFOS som har været reguleret i flere år. Dette finder vi ikke, at der er ikke belæg for at sige. Derfor foreslår vi en tilretning af teksten, så der ikke laves en kobling mellem de kommende regler om udvidet producentansvar i byspildevandsdirektivet ift. mikroforurenende stoffer fra kosmetik- og lægemidler og PFAS/PFOS-forurening.

Plastikhandlingsplan

I relation til opdateringen af den danske plasthandlingsplan ser Dansk Erhverv gerne, at omfanget ikke indskrænkes til alene at fokusere på at nedbringe mængden af plastik i den danske natur.

Der bør også komme fokus på, hvordan vi reducerer vores forbrug af unødigt plast og øger genanvendelsen. Et mindre forbrug og mere cirkulært kredsløb vil også være til gavn for klima og biodiversitet.

Vedrørende kapitel 4: Sektorintegration af natur og biodiversitet

National handlingsplan for cirkulær økonomi 2020-2032

Den nationale handlingsplan indeholder flere gode tiltag for forebyggelse og håndtering af affald samt forhold til cirkulære værdikæder. Dansk Erhverv finder dog, at der er brug for større generelle forandringer i forhold til, hvordan man udvinder nye materialer og stoffer til ny-design af produkter, så de kan bruges igen og igen – med designs der fordrer, at materialerne kan genbruges. Derfor har Dansk Erhverv ved flere lejligheder efterspurgt en national strategi for cirkulær økonomi. En strategi, der kan sætte retning og understøtte den nødvendige forandring af vores måder at bruge og forbruge materialer og artikler, reducere det samlede forbrug, sikre bedre forsyningssikkerhed og ændre de eksisterende mønstre i en mere cirkulær retning. Dette ville også være til gavn for natur og biodiversitet.

National strategi for offentlige indkøb

Dansk Erhverv bakker op om grønnere offentlige indkøb, men mener ikke, at den nuværende strategi er tilstrækkelig til at opnå dette. I Dansk Erhverv ser vi et behov for at intensivere tempoet og skalaen af danske grønne offentlige indkøb, hvilket vil kræve en ny samlet national strategi med klare initiativer og målsætninger. En sådan strategi skal mindske trykket på klimaet og naturen samt styrke samarbejdet mellem offentlige ordregivere og private virksomheder om en grøn omstilling. Klimarådet vurderer i en analyse fra november, at den eksisterende tilskyndelse til at nedbringe klimaaftrykket fra offentlige indkøb ikke er stor nok til for alvor at reducere aftrykket, og at der derfor er behov for yderligere tilskyndelse til handling på området. Det vil være oplagt, at en ny samlet national strategi adresserer dette behov ved at fastsætte mål.

Dansk Erhverv finder det bl.a. oplagt at se på muligheden for at indføre et forpligtende økologimål for offentlige indkøb, fx ved at fastlægge procentandel af økologi for relevante råvarer. Et sådan mål vil være fordelagtigt for biodiversiteten, eftersom internationale data viser, at økologiske arealer har 34 pct. mere biodiversitet på markerne end konventionelt landbrug. Desuden viser forskning, at mere økologi i kosten også ændrer kostsammensætningen i en mere klimavenlig retning.

Aftale om et Grønt Danmark

Dansk Erhverv bakker op om trepartens forslag til en CO₂-afgift og udtagning af en række jorde. Dansk Erhverv opfordrer dog til at få mest muligt ud af de mange milliarder i støtte til opløb af jord, og tænke bredt på, hvilke andre målsætninger, der opnås med de store milliardbeløb.

Udviklingen af fremtidens arealer er et fælles anliggende og vi har alle en interesse i, at Danmarks arealer anvendes så omkostningseffektivt som muligt og til gavn for alle. Det er behov for at sikre, at vi inddrager alle prioriteter i arealanvendelsen, og ikke uforvarende kommer til at fremme én prioritet på bekostning af andre.

Dansk Erhverv opfordrer til, at handlingsplanen aktivt adresserer regeringens mål om at firedoble produktionen af vedvarende energi (VE) på land inden 2030 sammenlignet med 2021. Indtil videre er kun 5 pct. af målet nået, og i 2023 blev der kun opført én kommerciel vindmølle i Danmark. Derfor bør arealplanlægningen prioriteres højere, og det er essentielt, at der i forbindelse med implementeringen af "Aftale om et grønt Danmark" tages hensyn til at sikre tilstrækkelig plads til VE. Samtidig bør man overveje, hvordan klima-, biodiversitets- og miljøhensyn kan integreres i planlægningen under hensyntagen til vores mange ønsker til det danske areal og vores ambitioner på både energi- og biodiversitetsområdet. Reglerne i dag er udtryk for en siloopdeling, hvor skov-, og lavbundsprojekter tænkes separat fra vedvarende energi. Det kan ikke lade sig gøre alle steder, og vil kun kunne ske, hvis både opstilleren af grøn energi, lokalområdet og lodsejer er enige, men der er større potentiale for multifunktionel anvendelse, end vi udnytter i dag.

Landbrugets anvendelse og udledning af kvælstof og pesticider står for størstedelen af presfaktorerne mod vores natur, biodiversitet og vandmiljø. Landbruget er ansvarlig for 70% af kvælstofudledningen i Danmark, mens industrien tager ansvar for 0,5 %. Det betyder dog ikke, at det kun er landbruget, der betaler for konsekvenserne af udledningen. Det bremser også udviklingen af produktionsarbejdspladser, fordi vores farvande og natur er i så ringe tilstand, at det kan være vanskeligt at udvide havne og produktionsanlæg eller opstille grøn energi i Danmark.

I aftale om grøn trepart lægges op til en kombination af frivillige tilskud til ekstensivering, privat skovrejsning af 230.000 ha og udtag af 140.000 ha lavbundsjord, heraf statsligt opkøb af 20.000 ha bynær statslig skov. I udmøntningen af tilskudspuljerne og i det statslige opkøb bør landbrugsjord, der ligger tæt på andre presfaktorer fra spildevand, industri mv. prioriteres for at målrette midlerne de mest sårbare områder, hvor det ringe vandmiljø står i vejen for biodiversitet, drikkevand og erhvervsmuligheder.

Økologistrategien

Dansk Erhverv støtter regeringens økologistrategi og målene i landbrugsaftalen om at fordoble det økologiske areal samt afsætning og eksport af økologiske fødevarer inden 2030. Dansk Erhverv ser dog gerne, at den nationale handlingsplan justeres, så den lever op til EU's mål om, at 25 pct. af landbrugsarealet skal være økologisk fremfor den nuværende målsætning om 21 pct. I Danmark har vi en lang tradition for at dyrke økologi, som er en produktionsform, der tager særlige hensyn til natur, miljø og dyrevelfærd. Danmark er det land i verden, hvor økologien har den største markedsandel i detailhandlen, og vi har et statskontrolleret økologimærke med høj kendskabsgrad og tillid hos forbrugerne. Denne førende position bør vi ikke gå på kompromis med, og det er derfor vigtigt at bevare økologien som en attraktiv produktionsform, ligesom det er vigtigt med fortsat støtte til Det Økologiske Spisemærke, som har været med til at drive en bæredygtig omstilling i de offentlige køkkener, og som er en vigtig hjælp til forbrugere, der gerne vil vælge økologisk, når de spiser på café eller restaurant.

Madspiltsstrategi 2024-2027

Dansk Erhverv støtter regeringens madspiltsstrategi og finder det positivt, at madspiltsstrategien inddrages i biodiversitetshandlingsplanen. Dog savner Dansk Erhverv konkrete forslag til, hvorledes biodiversitetsbeskyttelse kobles til madspiltsstrategien.

Virksomheder og biodiversitet

Biodiversitetspartnerskabet

Dansk Erhverv er glade for anbefalingerne fra miljøministerens biodiversitetspartnerskab. Udfordringer med påvirkning og afhængighed af biodiversitet fylder mere og virksomheder er klar til handle. Anbefalingerne er første skridt til at hjælpe virksomhederne med at handle, og Dansk Erhverv finder det vigtigt, at der følges op på anbefalingerne med udarbejdelse af vejledninger, redskaber og etablering af data, der kan gøre det nemmere for virksomhederne at handle til gavn for biodiversitet.

Virksomheders rapportering om bæredygtighed

Det fremgår bl.a., "at det forventes at CSRD vil medføre øget finansiering til og investeringer i bæredygtige virksomheder, hvilket forventes at øge virksomhedernes incitamenter til at blive mere bæredygtige.". Dansk Erhverv vil i den forbindelse understrege, at der også er forventning om store administrative byrder for de virksomheder, der bliver omfattet af CSRD, men også for deres underleverandører i værdikæden. Erhvervsstyrelsen estimerer, at danske virksomheder bliver pålagt byrder i størrelsesordenen ca. 10,8 mia. kr. for at omstille sig til de nye CSRD-regler og efterfølgende 7,5 mia. kr. årligt. Dansk Erhverv støtter op om de nye regler om bæredygtighedsrapportering. Det er vurderingen, at de har en positiv effekt ift. at kortlægge og prioritere sin indsats bl.a. på biodiversitetsområde. Men omfanget og omkostningerne bliver af mange i første omgang opfattet som administrative byrder og compliance. På sigt håber vi på, at ESG-rapportering bliver en strategisk opgave og en konkurrencefordel for danske virksomheder, men der er behov for præcis og klar vejledning fra de danske myndigheder mhp. at fremme implementering og lette omkostningerne.

Forbud mod skovrydning

Dansk Erhverv bakker op om formålet i EU's skovrydningsforordning (EUDR); at sikre transparente leverandørkæder, som ikke bidrager til skovrydning og skovforringelse. Dansk Erhverv tilskynder, at EUDR implementeres så smidigt som muligt - med øje for at holde de erhvervsøkonomiske omkostninger nede. Det betyder konkret, at vejledning skal være det bærende princip i kontrollen - fremfor sanktionering. Det betyder desuden at myndighederne har fokus på at undgå eller minimere vare- og madspild, fx ved at tillade at konfiskerede, ikke-farlige varer doneres fremfor destrueres – i det omfang det er muligt. Slutteligt, at der opnås størst mulig synergi med andre due-diligence-lovgivninger (fx The EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive).

Vi står naturligvis til rådighed for uddybende kommentarer.

Med venlig hilsen

Anette Albjerg Ejersted

Fagchef for miljø og cirkulær økonomi

Miljøministeriet

Att: anka@mim.dk.

Miljøministeriets Journal-nummer: 2024 - 8128

DI høringsvar til udkast til national handlingsplan for biodiversitet

DI takker for muligheden for at komme med input til udkast til national handlingsplan for biodiversitet. De nationale handleplaner for biodiversitet er et godt udgangspunkt for at kunne få et samlet overblik over indsatser og målopfyldelse mm. fra de mange parter, der har tiltrådt FN's Biodiversitets konvention og den såkaldte Kunming-Montreal aftale, herunder Danmark.

Den nationale handlingsplan for biodiversitet skaber en god mulighed for at få et overblik over Danmarks indsatser, der direkte eller indirekte kan bidrage til at opnå Kunming-Montreal aftalens 23 globale målsætninger frem mod 2030.

DI ser med tilfredshed, at der i planen er beskrevet sektorintegration af natur og biodiversitet, herunder virksomhedernes rolle og muligheder for at kunne reducere aftryk på natur og biodiversitet, selvom det fortsat er vanskeligt at kvantificere indsatsen.

Helt overordnet så ser DI virksomhederne som en vigtig del af drivkraften, når det handler om at skabe forandring og reducere aftryk på natur og biodiversitet i Danmark og globalt. Det største aftryk ligger i virksomhedernes globale værdikæder helt generelt, og der ligger derfor også et stort potentiale for at reducere aftryk på natur og biodiversitet gennem ansvarlige værdikæder, naturpositive tiltag og ved naturgenopretning og ved at fremme smartere måder at forbruge ressourcerne på via cirkulære forretningsmodeller.

Mange virksomheder er på vej, men der er brug for flere incitamenter og gunstige vilkår for, at det bliver attraktivt for virksomheder at bidrage og ikke mindst, at der sikres en reel efterspørgsel på produkter eller virksomheder, der nedbringer presset på biodiversitet, f.eks. efterspørgsel via offentlige indkøb.

Generelle bemærkninger

Generelt bærer handleplanen mere præg af en status fremfor en handleplan. Det er vanskeligt at se, hvor meget de danske tiltag/initiativer bidrager særskilt til biodiversitet - eksempelvis opnåelse

af beskyttet natur nu eller fremadrettet, genopretning af natur eller til mange af de øvrige mål – eksempelvis flere af de mål som også omhandler mobilisering af midler til biodiversitet.

Derfor ser DI gerne, at tiltagenes bidrag eller potentiale i forhold til biodiversitet i højere grad bliver reflekteret i handleplanen, ligesom det vil være væsentligt, at kunne beskrive et udgangspunkt eller baseline for at kunne beskrive en udvikling. Det er ligeledes vanskeligt at se, på hvilket niveau Danmark bidrager, sammenlignet med andre lande – særligt til den globale indsats. Fremadrettet kunne det være interessant, at der fremgår en form for benchmark om muligt.

Endelig så vil det være relevant, at der perspektiveres i forhold til, hvordan Danmark i højere grad kan bidrage til de globale mål, herunder hvad der kan skubbe på den udvikling, eksempelvis som nævnt ovenfor, hvad der kunne bidrage til en større virksomhedsindsats og dermed global indsats for biodiversitet.

Målopfyldelse

I handleplanen er andelen af beskyttet natur i Danmark beskrevet med henholdsvis 15% på land og 29% i havet (heraf 4% strengt beskyttet natur). I forbindelse med biodiversitetsrådets arbejde er det en vurdering, at Danmarks andel af beskyttet natur ligger langt lavere med henholdsvis 1,6% på land og 1,9% til havs. De har endvidere bidraget med information om, at det i stor udstrækning omhandler den retlige beskyttelse af beskyttede arealer. Noget andet er at en del af arealerne indenfor Natura 2000 og eksempelvis §3 jf. naturbeskyttelsesloven udgøres af dyrkede arealer, bebyggelser, veje mm.

De tal der fremgår af rapporten bør derfor reflektere, hvad de beskyttede områder dækker over og eksempelvis den retlige beskyttelse.

Den kommende biodiversitetslov er ikke nævnt i afrapporteringen – såfremt den bliver gennemført som en mål- og rammesættende lovgivning, vil den være vigtig og retningsgivende i forhold til også at kunne opfylde forpligtelser i Kunming-Montreal aftalen.

”Aftale om et Grønt Danmark” bliver afgørende for, at Danmark kan leve op til både nationale som internationale målsætninger (EU og globale) - ikke kun i forhold til landbrug, skovbrug og fiskeri. Nødvendigheden i forhold til gennemførsel er stor.

Global udvikling

Generelt er DI tilfredse med en generel styrkelse af myndighedssamarbejdet, herunder særligt at der er fokus på at styrke miljøteknologi-eksport. Myndighedsarbejde der mere direkte omfatter forhold, eksempelvis teknologi eller regulering/implementering der mere specifikt fremmer biodiversitet globalt set kunne med fordel uddybes.

UM støtteprogrammerne (s35-41) bidrager mere eller mindre direkte til at fremme biodiversitet – mange af dem har oprindeligt andre formål, hvorfor det kan være svært at vurdere effekt.

DI vil afslutningsvist gerne benytte lejligheden til at gentage bemærkninger om manglende konkret støtte til indsatser/partnerskaber omkring eksempelvis EUDR og biodiversitetsrapportering i lande, hvor der er risiko for at tabe gode danske handelsrelationer pga. compliance gaps. UMs store støtteprogrammer med multilaterale grønne organisationer/programmer er gode på et generelt plan, men bidrager ikke til compliance på et mere konkret plan og heller ikke en positiv udvikling af den danske privatsektors naturaftryk, hvilket vil være attraktivt og effektivt for danske virksomheder.

Såfremt der er spørgsmål til ovenstående bemærkninger, så står DI naturligvis til rådighed for ud-
dybning mm.

Med venlig hilsen

Kitt Bell Andersen

2. september 2024

Vedr. høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet, journalnummer 2024-8128

Dansk Miljøteknologi takker for muligheden for at afgive høringssvar i forbindelse med denne nye handlingsplan for biodiversitet.

Vi havde gerne set, at perioden fra Danmark tiltrådte Kunming-Montreal aftalen til nu, var blevet brugt til at arbejde mere strategisk med biodiversitetsområdet, så vi havde kunne kigge ind i et dokument med højere ambitioner end nærværende udkast. For nok bliver dette kaldt en handlingsplan, men det fremstår i højere grad som en opsamling af allerede vedtagne initiativer og processer. Der er ikke umiddelbart noget i publikationen, der peger fremad, så det ville være mere retvisende at kalde udgivelsen et 'katalog over eksisterende indsatser'.

Derudover er det påfaldende, at man ikke har benyttet lejligheden og de snart to år, der er gået fra tiltrædelsen af aftalen til at få landet den biodiversitetslov, der står beskrevet i regeringsgrundlaget fra 2022. Det er pudsigt at initiativer under en ny biodiversitetslov ikke når at få plads i handlingsplanen her.

Når det er sagt, så er vi glade for at se, at handlingsplanen i så høj grad betoner forureningens negative betydning for biodiversiteten. Det er en udfordring der skal dæmmes op for – både i luft, vand og i jord – og løsninger findes i høj grad allerede blandt danske miljøteknologiske virksomheder. Eventuelle fremtidige kataloger kunne med fordel have mere fokus på, hvordan vi i højere grad får løsninger ud at virke.

Afsnittet om vandområdeplanerne bør præciseres. Indledningsvist beskrives det, hvordan Danmark skal sikre god økologisk tilstand i vandmiljøet i 2027. Det står som en konstatering og udenforstående vil blive efterladt med det indtryk, at vi i Danmark når målsætningen. Det gør vi ikke, og det bør nævnes.

Afsnittet omkring generationsforureninger indikerer, at *håndteringen* af ni ud af ti generationsforureninger er påbegyndt. Det vil jeg ikke mene er retvisende. Ifølge regionernes seneste opgørelse¹ har fire af generationsforureningerne været genstand for undersøgelser. Ved tre af forureningerne er oprensning i gang. Og ved tre af dem sker der en overvågning af forureningen. Det er langt fra min forståelse af ordet "håndtering", der indikerer mere handling end undersøgelser og overvågning. Formuleringerne bør præciseres.

I indledningen til kapitel 5 nævnes Kunming-Montreal aftalens målsætning nr. 20 om teknologioverførsel, men det fremgår ikke umiddelbart hvilke nationale initiativer, der kobler sig til den målsætning. Jeg kan ikke se, at nogle af indsatserne relateret til "Danmarks grønne bistand" har en teknologivinkel. Det bør enten tydeliggøres eller inkluderes, hvis det er blevet udeladt.

Sidst med ikke mindst så blot en lille opfordring, der godt nok ligger udenfor dette ressortområde, men det gør det ikke mindre vigtigt. Regeringens klimatilpasningsplan glimrer med sit fravær. Ikke at indholdet i planen gør den til kandidat til at blive nævnt her. Dertil har klimatilpasningsplanen et alt for snævert fokus

¹ chrome-extension://efaidnbmninnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.jordforureninger.dk/wp-content/uploads/2024/06/Regionernes-arbejde-med-jordforurening-aarsrapport-2024_opt-a-1.pdf

på kystbeskyttelse. Men klimatilpasning og miljøbeskyttelse bør gå hånd i hånd, så jeg håber, at den næste klimatilpasningsplan vil indeholde initiativer, der giver den en plads i senere versioner af denne publikation.

Jeg uddyber naturligvis gerne ovenstående pointer, hvis der er et ønske om det.

Igen tak for muligheden for at afgive høringssvar.

Med venlig hilsen

Signe Sonne-Holm

Sekretariatschef

Miljøministeriet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

Dato: 03.09.2024

Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet - journalnummer 2024 - 8128

Dansk Planteværn takker for muligheden for at kommentere på udkast til en national handlingsplan for biodiversitet. Indledningsvis, vil vi gerne påpege, at vi, da Kunming-Montreal aftalen blev forhandlet, efterspurgte interessentmøder for at indgå i dialog om de forskellige mål i aftalen. Vi må nu gentage, at når man forhandler lignende aftaler, vil det være på sin plads at inddrage relevante interessenter til drøftelse.

Vores medlemmer leverer løsninger til landbruget, som kan bidrage til at optimere udbytterne i planteproduktionen. Det giver lodsejerne mulighed for at overlade mindre produktive arealer til naturen i tråd med strategien om 'land sparing' til fordel for biodiversiteten. Hvis vi skal opretholde en fødevareproduktion til en stigende verdensbefolkning og samtidig tage hensyn til naturen, har landbruget behov for hurtig adgang til nye innovative produkter, så de kan producere mere på mindre areal.

Med den seneste udvikling i PBI har dansk landbrug vist at målsætningen om en halvering af belastningen fra pesticider tages alvorlig, og man er godt på vej til at opfylde målsætningen. Vi finder det desuden relevant at påpege, at man på EU-niveau er ved at udvikle en vejledning, så man fremadrettet kan risikovurdere pesticider ift deres eventuelle negative effekt på biodiversitet. Det er et initiativ, som blev igangsat under revurderingen af glyphosat, og er et tiltag som vil bidrage til, at konventionelle landmænd fortsat kan anvende pesticider med respekt for naturen. På side 14-15 nævnes en hensigt om at brugen af alle såkaldte PFAS-stoffer udfases. Vi minder om, at forslaget under REACH, som Danmark sammen med 4 andre medlemslande var pennefører på, gælder en stor del af de mange PFAS-stoffer, men der er stofgrupper, som er undtaget af forskellige årsager. Dette gælder bl.a. pesticiderne, da de reguleres særskilt under forordning 1107/09.

Som partner i samarbejdet om [Dansk LandbrugsPlast Indsamling \(DLPI\)](#) må vi udtrykke bekymring for de fastsatte mål vedrørende indsamling og genanvendelse af emballage (80% genanvendelse i 2030 i landbrugssektoren), da man på nuværende tidspunkt endnu ikke har etableret sådanne ordninger. Den nationale implementering af lovgivningsrammen for det udvidede producentansvar for emballage udføres på en sådan måde, at der endnu ikke er truffet beslutning om organiseringsmodellen samt fastlæggelse af de modulerede gebyrer, der skal give producenterne økonomisk incitament til at designe emballager til genanvendelse. Desuden er der i udkastet til lovtæksten opsat barrierer for samarbejder som DLPI ved at kræve, at alle virksomheder skal være medlem af en "kollektiv ordning", hvilket DLPI ikke er.

Vi står som altid til rådighed, skulle vores høringssvar give anledning til opklarende spørgsmål.

Bolette Palle Neve
Teknisk seniorkonsulent
Mobil 40567078

*Så lidt som muligt,
så meget som nødvendigt*

Dansk Planteværn
Vesterbrogade 6D, 2. sal
DK-1620 København V

www.plantevaern.dk
info@plantevaern.dk

03-09-2024

Miljøministeriet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Vild natur og biodiversitet
J.nr.: 2024-8128

Dansk Skovforenings høringssvar til udkast til national handlingsplan for biodiversitet (J.nr. 2024-8128)

Dansk Skovforening vil gerne takke for muligheden for at kommentere på udkastet til en national handlingsplan for biodiversitet. Som det fremgår af høringsbrevet, er handleplanen knyttet til en forpligtigelse i Kumming Montreal-aftalen, som blev indgået i december 2022. Handleplanen har frist inden COP16 begynder den 21.oktober 2024. Handleplanen er udsendt med 2 uger høringsfrist.

Handleplanen er bygget op som en opstilling af vedtagne politikker og strategier, der har en positiv virkning på natur og miljø og matches med Kumming Montreal aftalens 23 målsætninger. Samlet set giver opbygningen af handleplanen ikke noget overblik over i hvilket omfang Danmark løfter aftalens 23 målsætninger.

Dansk Skovforening noterer sig, at handleplanen udpeger nationalparker og naturnationalparker som instrumenter til at skabe store sammenhængende naturområder. Dansk Skovforening vil gerne pege på, at der også fremadrettet bør være frivillige positive incitament rettet mod sikring og udbygning af natur og biodiversitet i private skove og på private naturarealer. Hvis alle midler til natur og biodiversitet målrettes til national- og naturnationalparkerne, kan det øge finansieringsgabets for biodiversiteten, hvis det reelt ikke er her pengene kan gøre mest gavn.

Dansk Skovforening vil desuden gerne pege på vigtigheden af at skabe engerende rammer for natur- og biodiversitetsarbejdet. Natur- og biodiversitetsordninger skal foruden at være økonomisk bæredygtige også inddrage og medtænke lodsejeren som en vigtig agent, hvilket sikrer, at der skabes mest natur og biodiversitet for pengene.

Regeringen lægger i udkastet op til, at der i nationalparker og naturnationalparker skal ske en styrkelse af naturkvaliteten samtidig med at offentlighedens adgang skal styrkes. Dansk Skovforening vil gerne påpege, at naturen og biodiversiteten både kræver plads og uforstyrrelighed, hvilket ikke stemmer godt overens med at fremme offentlighedens adgang til (alle) områderne. På den baggrund vurderer Dansk Skovforening, at nogle naturområder bør prioriteres til benyttelse og formidling, mens andre områder bør prioriteres til at være uden forstyrrelser.

EU's Naturgenopretningsforordningen, der blev vedtaget i sommers, fordre i lighed med Kumming Montreal-aftalen en handleplan i form af en naturgenopretningsplan. Dansk Skovforening håber, at man i arbejdet med at implementere naturgenopretningsforordningen nationalt vil inddrage interessenterne.

Når naturgenopretningsforordningen skal implementeres nationalt, er det vigtigt, at initiativer til naturgenopretning- og beskyttelse sker med forståelse for, at der fortsat er brug for træproduktion i

skovene. Her ser Dansk Skovforening artikel fire, som omhandler mål for naturtyperne på habitatdirektivet, som en udfordring for skovbruget.

Efter 2030 vil en stor del af de danske løvskove blive omfattet af genopretningsforpligtelsen, hvilket kan medføre en de facto løvtæsbinding på arealer udenfor Natura 2000-områder. Løvtræsbindingen vil begrænse den enkelte skovejers handlefrihed ift. at fremme opbygningen af klimarobuste skove og sikre skovenes produktion i fremtiden. Dansk Skovforening er af den opfattelse, at hverken en eventuel løvtræsbinding eller ekstensiv drift på alle arealer er godt for den grønne omstilling eller god for de private lodsejeres motivation for at rejse skov.

Også i genopretningsforpligtelsen udenfor Natura 2000-områderne vil det være afgørende at vurdere, hvordan midlerne til natur- og biodiversitetsindsatser anvendes bedst same skabe de bedste rammer, som kan engagere og motivere skovejere.

Med venlig hilsen

Gertrud Græsbøll Weimann
Politisk konsulent

2724 3738

gw@danskskovforening.dk

ankal@mim.dk.
Miljøministeriets journalnummer 2024 - 8128.

3. september 2024

Danske Havnes høringssvar vedr. National handlingsplan for biodiversitet

Danske Havne kvitterer for muligheden for at afgive bemærkninger til udkastet til National handlingsplan for biodiversitet.

- Danske Havne ser positivt på en samlet national plan og på, at der er øget fokus på naturbevarelse og biodiversitet både til havs og til lands. Det er dog stadig et bekymringspunkt, at det skal sikres, at de løbende udlægninger af strengt beskyttede havområder ikke kommer til at hindre og besværliggøre havnedriften, og ikke kommer til at spærre for hensigtsmæssig fremtidig udvikling, fx i forbindelse med den grønne omstilling, udbygninger mv. I så fald må det være muligt, om nødvendigt, at en del af området overgår til alm. beskyttelse, og så får et andet egnet havareal den strenge beskyttelse i stedet.
- Den nye Havmiljøfond, som er et element i handlingsplanen, har flere erhvervshavnes interesse, både i forhold til viden om og bidrag til de genopretningsinitiativer, der vil komme i havnens nærområde, og et ønske om også selv at kunne søge fonden i forbindelse med renoveringer og ændringer i, på og omkring havnen. Her er der af og til mulighed for at tilknytte projekter, der samtidig kan øge biodiversiteten ekstra.
- Danske Havne ser frem til løbende at blive orienteret om og inddraget i de for erhvervshavnene relevante dele af handlingsplanens videre konkretisering og gennemførelse. Herunder udarbejdelse af en dansk national genopretningsplan for kystvandene med henblik på at opfylde målsætningerne i forordningen.

Med venlig hilsen,
Camilla Rosenhagen

Anders Kalsbøll

Fra: Søren Enemark <se@danishshipping.dk>
Sendt: 26. august 2024 15:19
Til: ankal@mim.dk
Cc: Nina Porst; Per Winther Christensen
Emne: Høring vedrørende journalnummer 2024 - 8128 - udkast til national handlingsplan for biodiversitet

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.

Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede dokumenter, som ikke er sikre, medmindre du stoler på afsenderen.

Kære Anders

Danske Rederier vil gerne indlede med at udtrykke vores fulde støtte til Miljøministeriets prioritering af biodiversitet og den igangværende indsats for at beskytte og genoprette naturen både på land og til havs. Det er yderst opmuntrende at se, hvordan strategien omfavner både nationale og internationale målsætninger for at bevare vores værdifulde økosystemer.

I denne forbindelse vil vi dog gerne understrege vigtigheden af at sikre, at initiativerne til havs også tager hensyn til den vigtige rolle, som skibsfarten spiller. Skibsfart er en af de mest miljø- og klimavenlige former for godstransport, og det er afgørende, at skibe fortsat kan opretholde deres sejlads og fartsplaner uden at kompromittere miljømålene.

Vi vil også gerne gøre opmærksom på, at Danske Rederier aktivt arbejder for at minimere skibenes påvirkning af det marine miljø. I den forbindelse har vi udviklet en policy, der skal forhindre påsejling af hvaler, samt en policy for at reducere den undervandsstøj, som skibe udsender. Disse tiltag er et udtryk for vores engagement i at beskytte havmiljøet, samtidig med at vi opretholder en effektiv og miljøvenlig transportform.

Afslutningsvis har vi noteret os, at der planlægges en ny fase af regeringens biodiversitetspartnerskab. Det vil vi meget gerne formelt være en del.

Vi håber, at disse aspekter vil blive taget i betragtning i den videre udvikling og implementering af biodiversitetsstrategien, så vi sammen kan sikre en bæredygtig fremtid for både miljøet og skibsfarten.

Kind regards

Søren Enemark
Head of HSEQ

M: +45 41 24 74 31
se@danishshipping.dk

DanishShipping

Fra: Anders Kalsbøll <ankal@mim.dk>

Sendt: 20. august 2024 15:25

Emne: Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Miljøministeriet sender hermed udkast til national handlingsplan for biodiversitet i to ugers offentlig høring.

Miljøministeriet skal venligst anmode om at modtage eventuelle høringssvar **senest 3. september 2024**.

Den 19. december 2022 tiltrådte Danmark og 195 andre parter til FN's Biodiversitets konvention (herunder EU) den såkaldte Kunming-Montreal aftalen. Alle parter har forpligtet sig til, at de inden COP16 i efteråret 2024 skal følge op på Kunming-Montreal-aftalen med nationale planer.

Med udkast til dansk national handlingsplan for biodiversitet præsenteres nationale initiativer, der bidrager til Kunming-Montreal aftalens 23 globale målsætninger frem mod 2030. De 23 målsætninger fremgår i deres fulde ordlyd af bilag 1. Bilag 2 giver en visuel oversigt over Danmarks bidrag til Kunming-Montreal aftalen.

Afgivelse af bemærkninger

Høringssvar kan sendes til Miljøministeriet på e-mail ankal@mim.dk. Skriv venligst Miljøministeriets journalnummer 2024 - 8128 på høringssvaret. Ved afgivelse af høringssvar samtykkes til offentliggørelse af høringssvaret, herunder afsenders navn og mailadresse.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til Anders Kalsbøll på 20 61 81 78 eller ankal@mim.dk.

Venlig hilsen

Anders Kalsbøll

Fuldmægtig | Vild natur og biodiversitet
+45 20 61 81 78 | +45 20 61 81 78 | ankal@mim.dk

Miljøministeriet

Departementet | Frederiksholms Kanal 26 | 1220 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
[Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#) | [Youtube](#) | [Privatlivspolitik](#)

IWGIA

INTERNATIONAL WORK GROUP FOR INDIGENOUS AFFAIRS

Den 3. september 2024, København

Miljøministeriet
Att.: Anders Kalsbøl
mim@mim.dk
ankal@mim.dk

Høringssvar på den danske NBSAP fra International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA)

Indledning

IWGIA vil gerne takke Miljøministeriet for muligheden for at kommentere på udkast til den Danske Nationale Biodiversitetsstrategi og Handleplan (NBSAP), der skal udgøre det danske bidrag til implementeringen af den Globale Biodiversitetsramme – Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (KMGBF) under FN's Biodiversitetskonvention.

IWGIA er en global menneskerettighedsorganisation, dedikeret til at fremme og forsvare oprindelige folks rettigheder. Der er en stærk sammenhæng mellem oprindelige folk og biodiversitet. Oprindelige folk er dybt forbundet til deres land og naturressourcer og deres levevis afhænger fuldstændig af balancerede og modstandsdygtige økosystemer. Deres bæredygtige måde at leve på gør dem samtidig til de bedste forvaltere af deres land, når deres rettigheder respekteres og anerkendes.

Oprindelige folks rettigheder er fastsat i [FN's Erklæring om Oprindelige Folks Rettigheder](#) (UNDRIP) og [ILO's Konvention Nr. 169](#). Desværre oplever oprindelige folk mange steder i verden voldsomme overgreb på deres rettigheder, for eksempel i forbindelse med naturbeskyttelsestiltag, der fratager dem retten til deres land, gennem såkaldt 'fortress conservation', eller på anden vis krænker deres rettigheder. Også i forbindelse med ressourceudvinding oplever oprindelige folk at få deres rettigheder krænket når regeringer eller virksomheder uden deres frie, forudgående og informerede samtykke (FPIC) udvinder ressourcer på deres land eller fordriver dem herfra.

Oprindelige folk forvalter mere end 28 procent af landjordens areal, hvoraf en stor del omfatter områder med den laveste menneskelige påvirkning og nogle af de mest biodiverse og intakte økosystemer på landjorden, der er afgørende ikke kun for biodiversiteten, men også for kulstofoptag- og lagring og dermed for at modvirke klimaforandringerne. I dag er omkring 15 procent af landjorden under beskyttelse, og derfor vil øgningen af beskyttede områder på landjorden indebære inddragelsen af oprindelige folks territorier.

I den globale beskyttelse af biodiversitet er oprindelige folk helt afgørende. Samtidig har verdenssamfundet et ansvar for at sikre at deres rettigheder anerkendes og respekteres. KMGBF er helt særlig, da det er den første aftale under en FN-konvention, der anerkender vigtigheden af oprindelige folk i beskyttelsen af biodiversitet. Dermed er det afgørende at Parterne til FN's Biodiversitetskonvention har særligt fokus på oprindelige folk i implementeringen af KMGBF. Dette gælder også Danmark og skal komme til udtryk i den danske NBSAP.

Overordnede kommentarer til den danske NBSAP

Biodiversitetskonventionens Artikel 6 forpligter juridisk alle Parter til at udarbejde en NBSAP, der udgør hovedinstrumentet til implementeringen af Biodiversitetskonventionens tre overordnede målsætninger i nationale kontekster. KMGBF fra Decision 15/4¹ og bygger på mangler og erfaringer fra den tidligere CBD-aftale, the Strategic Plan for Biodiversity 2011-2020 og de 20 Aichi-målsætninger, som verdenssamfundet kollektivt fejlede i 2020.

Decision 15/6 indeholder vejledningen til udarbejdelsen af NBSAP'erne. Paragraf 6 i samme beslutning foreskriver at Parterne reviderer eller opdaterer deres NBSAP'er i overensstemmelse med *Artikel 6* i Biodiversitetskonventionen, og at de følger den vejledning, der står beskrevet i Annex I af samme beslutning, og tilpasser deres NBSAP'er til KMGBF's goals og targets. Derudover foreskriver decision 15/6 Annex I paragraf 6(a-c) at der skal være nationale målsætninger, der adresserer eller bidrager til hvert et goal og target i KMGBF, udarbejde konkrete handlinger, politikker og programmer udviklet til at opfylde de nationale mål og bidrage til de globale goals og targets, herunder arealmæssige, tidsmæssige og økonomiske aspekter, samt national overvågning, revision og evaluering med anvendelsen af headline indikatorer, når NBSAP'er revideres eller opdateres samt component, complementary og andre nationale indikatorer, herunder til at spore bidrag til KMGBF goals og targets. Paragraf 6 foreskriver at Parterne reviderer eller opdaterer deres NBSAP'er i overensstemmelse med *Artikel 6* i Biodiversitetskonventionen, og at de følger den vejledning, der står beskrevet i Annex I og tilpasser deres NBSAP'er til KMGBF's goals og targets.

I udkast til den danske NBSAP er der ikke lagt vægt på ovenstående krav til NBSAP. Samtidig beskriver hverken Danmarks nationale mål ift. KMGBF eller de CBD-indikatorer, som man fra Danmarks side vælger at bruge til at evaluere målopfyldelsen på. I stedet består dokumentet hovedsageligt af initiativer, som Danmark planlægger eller allerede tager.

Når der ikke sættes konkrete nationale mål eller specificeres hvordan man vil opgøre, om målene nås, så bliver det ikke muligt at anvende NBSAP'en fremadretten til at følge med i udviklingen af Danmarks målopfyldelse af KMGBF.

Decision 15/4, Sektion C, Target 3, Target 19, Target 22

IWGIA lægger vægt på Sektion C.7 og særligt C.7(a) i KMGBF som overordnet kompas for implementeringen, der foreskriver, at rammeaftalen, herunder visionen, missionen, goals, og targets skal forstås ud fra, handles på, implementeres, rapporteres og evalueres i overensstemmelse med oprindelige folks bidrag, hvor aftalen anerkender oprindelige folks vigtige rolle og bidrag som forvaltere af biodiversitet. Implementeringen af KMGBF skal sikre, at oprindelige folks rettigheder, deres viden inkl. traditionel viden mv., er respekteret, dokumenteret og bevaret med deres frie, forudgående og informerede samtykke (FPIC), med deres fulde og effektive deltagelse i beslutningstagen, i overensstemmelse med relevante internationale instrumenter som UNDRIP og menneskerettighedslove.

I udkast til den danske NBSAP, savnes der en klar strategi og plan for, hvordan Danmark vil bidrage til at sikre Sektion C.7(a) i implementeringen af KMGBF. Dette gælder særligt i den internationale støtte Danmark yder i form af partnerskaber og udviklingsbistand. Der listes vigtige initiativer, men mangler en målrettet tilgang til hvordan man vil sikre Sektion C.7(a) i samtlige støttende initiativer.

¹ <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>

Under Target 3, finder vi det vigtigt at understrege vigtigheden i at Danmark sikrer oprindelige folks rettigheder i danske initiativer, der skal implementere dette target. Dette gælder for eksempel i det nylige skov- og naturinitiativ og i støtten til lande, der ikke anerkender og respekterer oprindelige folks rettigheder.

Under Target 19, kan Danmark bidrage ved at fokusere på direkte finansiering til oprindelige folk og deres organisationer. Derudover bør Danmark fokusere på Target 19.f og kollektive handlinger og 'non-market based' tilgange til ressource mobilisering.

Under Target 22, bør Danmark sikre oprindelige folks rettigheder i overensstemmelse med UNDRIP og have særligt fokus på miljø- og menneskerettighedsforkæmpere.

Skulle der være spørgsmål eller andet vedrørende ovenstående, står IWGIA til hver en tid til rådighed.

Fra: Kasper Mygind <mygindkasper@gmail.com>
Sendt: 1. september 2024 20:36
Til: anka@mim.dk
Emne: journalnummer 2024 - 8128 (høringssvar)

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.

Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede dokumenter, som ikke er sikre, medmindre du stoler på afsenderen.

I henhold til aftalen om havplanen, synes jeg ikke, at ambitionen er høj nok, sammenlignet med de udfordringer vi står overfor.

Danmark defineres af vores kyster og indre farvande; i et af de mest opdyrkede lande, med mindst natur, er vandet det vi har. Når vi ser så omfattende iltsvind, og stigende grad af fedtemøj, så bliver det sværere og sværere at kende det Danmark, som de fleste af os er vokset op i. Det har konsekvenser for alt livet, som en biodiversitetshandlingsplan burde tage endnu mere seriøst, men selvfølgelig har det også konsekvenser for alle os der elsker vandet, samt turismen.

Jeg mener derfor, at andelen af strengt beskyttede områder burde være langt højere, end de 10 procent, som der forslås at rammes i 2030.

I forhold til nævnte ildsvind udgør gødning et enormt problem. I et så opdyrket land hvor vandløb, søer og hav, altid vil være relativt tæt på dyrket jord, er det ikke ambitiøst nok at regulere gødning og sprøjtemidler f.eks blot at gøre de mest belastende sprøjtemidler dyrere. En ambitiøs biodiversitetsplan vil skulle indeholde konkrete forbud, så vi meget hurtigt kan få stoppet al den skadelige udledning som er ved at kvæle vores fjorde.

Hilsner, Kasper Mygind

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

Den 27. august 2024

Journalnummer: 2024 – 8128

Til Miljøministeriet

Høringssvar vedrørende udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Klimarådet takker for muligheden for at kommentere udkastet til national handlingsplan for biodiversitet. Klimarådet har ikke biodiversitet som sit hovedfokus, men forvaltningen af Danmarks areal har stor betydning for, hvordan Danmark kan opfylde fremtidige klimamål. Klimarådet vil derfor kort kommentere Danmarks bidrag til Kunming-Montreal aftalens mål nr. 3, der handler om at beskytte 30 pct. af landarealet.

Klimarådet har senest i analyserne *Danmarks fremtidige arealanvendelse og Danmarks klimamål i 2050* belyst, hvordan løsningen på klima- og biodiversitetsudfordringerne griber ind i den måde, vi anvender arealerne på i dag. Begge disse analyser viste, at der er stor synergi mellem klimahensyn og udlægning af arealer til natur. Analyserne viste desuden, at sektoren for arealanvendelse, ændret arealanvendelse og skov (LULUCF) har meget stor og stigende betydning for opfyldelsen af Danmarks langsigtede klimamål.

For at kunne udnytte synergier mellem klimahensyn og biodiversitet er det nødvendigt med klarhed om, hvilke arealer, der forstås som "natur" i et kommende biodiversitetsmål.

Klimarådet undrer sig i den forbindelse over, at intensivt drevne arealer, som dyrkede marker, tælles med som beskyttede naturarealer. Ifølge Biodiversitetsrådet udgør arealer med skov- eller landbrugsdrift omkring en tredjedel af de arealer, som Miljøministeriet medregner som beskyttede naturområder, jf. Biodiversitetsrådets årsrapport fra 2023. Disse arealer indgår i Danmarks indberetninger både til EU's Biodiversitetsstrategi og i Danmarks bidrag til FN's natur og biodiversitetsmål, som aktuelt er i høring.

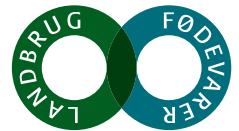
Klarhed om, hvorvidt der er tale om arealer i normal landbrugs- eller skovbrugsmæssig drift eller naturarealer til biodiversitetsformål, er vigtig for retvisende at kunne opgøre klimaeffekten af initiativer til beskyttelse af biodiversiteten. En større klarhed vil desuden gøre det nemmere at konstatere, hvornår Trepartsaftalens mål om 20 pct. beskyttet natur er opfyldt.

Med venlig hilsen

Klimarådet

Peter Møllgaard,
Forperson for Klimarådet
rektor@cbs.dk

Kontakt til Klimarådets sekretariat: (+45) 22 68 85 88

Miljøministeriet, Departementet
Vild natur og biodiversitet
Att.: Anders Kalsbøll
ankal@mim.dk

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk
CVR DK 25 52 95 29

Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet (journalnummer 2024-8128)

Landbrug & Fødevarer har fået ovenstående i høring med frist den 3. september 2024 og har følgende bemærkninger:

Som den danske opfølgning på Kunming-Montreal aftalen giver udkastet til National handlingsplan for biodiversitet et godt overblik over den lange række af initiativer, der har til formål at styrke natur og biodiversitet frem mod 2050 nationalt såvel som internationalt. Handlingsplanen er let tilgængelig med grafiske illustrationer og resumeer i tabelform efter hvert afsnit.

En udfordring med handlingsplanen forekommer at være, at flere af de nævnte initiativer har betydning for en række af de handlingsorienterede globale målsætninger, og der vil derfor være initiativer, der rettelig bør nævnes flere forskellige steder.

Konkrete bemærkninger til handlingsplanen:

Kapitel 3 – Mere og bedre natur, A) Land, hav og vand

Med aftalen om et Grønt Danmark fra juni 2024, der i handlingsplanen alene nævnes i kapitel 4B (Sektorintegration i landbrug, skovbrug og fiskeri), forventes igangsat en række initiativer, som også vil få stor betydning for sikring af mere og bedre natur og bedre vilkår for biodiversiteten.

Således fremgår det blandt andet af aftalen om et Grønt Danmark, at:

Konkret vil omfanget af natur blive øget betydeligt med rejsning af 80.000 ha privat urørt skov, 10.000 ha bynær urørt statsskov, 10.000 ha bynær statsskov, udtagning af lavbundsjord, hvor op mod 70.000 ha forventes at blive til ny beskyttet natur, landbrugsjord til naturareal via strategisk opkøb ligesom ekstensivering i 2024 vil give mulighed for 10.000 ha natur. Arealomlægningen vil blive fulgt som led i evaluering af fremdriften mod målet om mindst 20 pct. beskyttet natur.

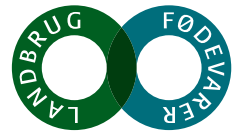
Disse indsatser bør således også fremgå af kapitel 3a, idet de både vil bidrage til at øge arealet med natur generelt og specifikt også arealet med urørt skov, jf. omtalen af dette på side 9.

Kapitel 3 – Mere og bedre natur, B) Arter

Natura 2000 indsatsen bør også nævnes som en indsats i forbindelse med arterne. Artsforvaltningen indgår som en central del af Natura 2000-planerne med forvaltning af områderne på baggrund af udpegningsgrundlaget, der for alle områder omfatter arter i større eller mindre omfang.

Kapitel 3 – Mere og bedre natur, D) Klima

Et centralt virkemiddel i den danske indsats i forhold til at minimere klimaforandringer er udtagning og omlægning af lavbundsarealer. Disse indsatser er fastlagt i en række forskellige politiske aftaler

og er senest en central del af Aftalen om et Grønt Danmark. Det forekommer som en stor mangel, at disse mål og initiativer ikke nævnes under afsnittet om klimaindsatser.

Kapitel 4 – Sektorintegration af natur og biodiversitet, B) Landbrug, fiskeri og skovbrug

Regeringens plan om fremlæggelse af en skovplan, der nævnes i kapitel 3D, bør også fremgå af afsnittet om Skovbrug i dette kapitel.

Kapitel 4 – Sektorintegration af natur og biodiversitet, C) Byer

Det kan undre, at eneste punkt under "Byer" er omtale af det grønne Danmarkskort, der kun indirekte er med til at sikre biodiversitet i byerne gennem etablering af sammenhæng med byernes grønne områder.

Til gengæld mangler omtale af Naturgenopretningsforordningens tiltag i forhold til genopretning af økosystemer (forordningens artikel 8).

Kapitel 4 – Sektorintegration af natur og biodiversitet, E) Data

Det må forventes, at der med blandt andet Naturgenopretningsforordningen vil blive et forøget behov for indsamling af data og monitorering af indsatser og udvikling i forhold til de opsatte mål for biodiversiteten. Det kunne med fordel nævnes som et generelt punkt, hvor der må forventes at skulle ske en markant udvikling i de kommende år.

Kapitel 4 – Sektorintegration af natur og biodiversitet, F) Subsidier

Under punktet "Positive incitamenter for biodiversitet" nævnes alene tilskudsordninger i forhold til udtagning af lavbundsarealer. Da fx en stor del af den danske Natura 2000-indsats hviler på tilskudsordninger gennem EU-landbrugspolitik (søjle II), bør disse også nævnes under dette punkt – uagtet, at de også omtales i kapitel 4B.

Med venlig hilsen

Karen Post Bache
Naturchef

Vand & Natur

M +45 2299 8483
E KPO@if.dk

Anders Kalsbøll

Fra: John Frikke <jofri@danmarksnationalparker.dk>
Sendt: 3. september 2024 16:52
Til: Anders Kalsbøll
Cc: Peter Saabye Simonsen; Xenia M. Salomonsen
Emne: Høringssvar til udkast til national handlingsplan for biodiversitet - MIM jnr. 2024 - 8128

Til:
Miljøministeriet
Departementet
Att.: Fuldmægtig Anders Kalsbøll
Vild natur og biodiversitet

Mail: ankal@mim.dk

Nationalpark Vadehavet har med tak modtaget udkast til handlingsplan for biodiversitet, og har valgt at fokusere på de dele, som er relevante for os.

Udkastet til handlingsplanen giver et godt overblik over både vedtagne/eksisterende og planlagte aftaler og forordninger på miljø- og naturområdet i Danmark. Samtidigt giver det også et godt overblik over den omfattende 'Kunming-Montreal-aftale' frem mod 2030 og 2050. Nationalpark Vadehavets interesser ligger primært i 'Kapitel 3 Mere og bedre natur' (om land, hav og vand samt om arter) og i 'Kapitel 4 Sektorintegration af natur og biodiversitet' (især afsnit B om landbrug, skovbrug og fiskeri).

Hovedparten består som nævnt af eksisterende ordninger og forordninger, som vi kun kan nikke anderkendende til, men ved gennemgangen af planen havde vi i Nationalpark Vadehavet (NPV) et særligt fokus på følgende:

- At man holder fast i EU's målsætning om 30% beskyttede og 10% strengt beskyttede områder på land og til havs inden 2030.
- At Natura 2000 tillægges så stor betydning, at der kræves øget opmærksomhed omkring denne EU-naturbeskyttelsesforordning. Der er afsat 1,9 mia. kr. i perioden 2022-2027 til indsatsen i N2000-planerne, og NPV håber på at få del i nogle af disse midler til det fortsatte arbejde med at forbedre naturen i vadehavsområdet - som er ét stort Natura 2000-område, der huser betydningsfulde forekomster af en række naturtyper og arter.
- At den eksisterende naturgenopretningsforordning og den kommende nationale genopretningsplan, som skal gennemføre forordningens krav, også kommer i spil i forbindelse med NPV's omfattende indsats for at bevare og styrke naturen i vadehavsområdet.
- Aftalen om en Havplan rummer udarbejdelsen af en Havstrategi, som skal fastlægge et indsatsprogram, herunder restriktioner for strengt beskyttede områder, hvor en række aktiviteter er/bliver forbudte. Her er det NPV's klare forventning, at Vadehavet naturligvis hører til de strengt beskyttede områder.
- I afsnittet om Nationalparker peges der rigtigt meget på nationalparkernes rolle i f.t. naturmæssige og landskabelige værdier. Et afsnit vi kun kan anderkende indholdet af, men vi bemærker dog, at der i det tilhørende 'opsamlingsskema' ikke nævnt noget om naturens rolle i teksten vedrørende nationalparker.
- Under 'Arter' anderkender vi omtalen af de mange truede og rødlistede arter i Danmark, som også er en del af Vadehavets natur.
- I 'Kapitel 4 Sektorintegration af natur og biodiversitet' kan vi konstatere, at der store planer for at reducere bl.a. landbrugets negative virkninger på biodiversiteten, og at incitamenter og subsidier, der er skadelige for biodiversiteten skal identificeres og elimineres inden 2025. På dette område oplever vi i NPV flere ordninger for drift af lavbundsarealer, som ikke er hensigtsmæssige – f.eks. ordninger om braklægning.
- Til 'Kapitel 4, punkt B) Landbrug, skovbrug og fiskeri' skal det også nævnes, at ikke alle ordninger er lige egnede alle steder (fx den nævnte blomsterbrak i marsken) og at hovedparten af tilskudsordningerne er alt

for kortvarige i forhold til at have en positiv indflydelse på biodiversiteten. Der skal varige ordninger til at genoprette og skabe biodiversitet.

Skulle departementet have spørgsmål til ovenstående eller ønsker om en uddybning af nogle af de nævnte forhold, så står vi naturligvis til rådighed for dette.

Med venlig hilsen – Kind regards – Viele Grüße

John Frikke

Naturkonsulent – Nature Project Manager

Nationalpark Vadehavet – The Wadden Sea National Park
Havnebyvej 154, DK-6792 Rømø
Cell +45 22 86 05 19 / Office +45 72 54 36 34

Fra: Anders Kalsbøll <ankal@mim.dk>

Sendt: 20. august 2024 15:25

Emne: Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Miljøministeriet sender hermed udkast til national handlingsplan for biodiversitet i to ugers offentlig høring.

Miljøministeriet skal venligst anmode om at modtage eventuelle høringssvar **senest 3. september 2024**.

Den 19. december 2022 tiltrådte Danmark og 195 andre parter til FN's Biodiversitets konvention (herunder EU) den såkaldte Kunming-Montreal aftalen. Alle parter har forpligtet sig til, at de inden COP16 i efteråret 2024 skal følge op på Kunming-Montreal-aftalen med nationale planer.

Med udkast til dansk national handlingsplan for biodiversitet præsenteres nationale initiativer, der bidrager til Kunming-Montreal aftalens 23 globale målsætninger frem mod 2030. De 23 målsætninger fremgår i deres fulde ordlyd af bilag 1. Bilag 2 giver en visuel oversigt over Danmarks bidrag til Kunming-Montreal aftalen.

Afgivelse af bemærkninger

Høringssvar kan sendes til Miljøministeriet på e-mail ankal@mim.dk. Skriv venligst Miljøministeriets journalnummer 2024 - 8128 på høringssvaret. Ved afgivelse af høringssvar samtykkes til offentliggørelse af høringssvaret, herunder afsenders navn og mailadresse.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til Anders Kalsbøll på 20 61 81 78 eller ankal@mim.dk.

Venlig hilsen

Anders Kalsbøll

Fuldmægtig | Vild natur og biodiversitet
+45 20 61 81 78 | +45 20 61 81 78 | ankal@mim.dk

Miljøministeriet

Departementet | Frederiksholms Kanal 26 | 1220 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
[Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#) | [Youtube](#) | [Privatlivspolitik](#)

Miljøministeriet
e-mail ankal@mim.dk

Jeres J.nr. 2024 - 8128

Nationalpark Thy
Vesterhavsgade 168, Nr. Vorupør
7700 Thisted

Tlf.: 72 54 15 00
CVR: 32995462
EAN: 5798000860568

thy@danmarksnationalparker.dk
www.nationalparkthy.dk

Ref. ELOES
Den 2. september 2024

Høringssvar til national handlingsplan for biodiversitet

Nationalparkfond Thy takker for muligheden for at komme med høringssvar til den nationale handlingsplan for biodiversitet.

Vi bemærker, at 2050 er året, hvor integriteten og sammenhængen af alle økosystemer opretholdes, forbedres og genoprettes og arealet af naturlige økosystemer skal øges inden 2050, og at udryddelsesraten skal være reduceret med en faktor 10. Hvis det skal ske, skal der markant handling bag ordene allerede i de kommende år – herunder også i Nationalpark Thy. Og det skal ske både på arealer i privat eje (25%) og arealer i statens eje (75%).

Vi anbefaler derfor, at blandt de 30% forringede naturområder, der skal genoprettes, har det højeste prioritet, at dette sker i Nationalpark Thy, der jo rummer Danmarks mest intakte og internationalt enestående klitnatur. På trods af dette, er klitnaturen her stadig under pres fra især skovdrift – og i mindre omfang landbrugsdrift. Fragmentering af klitnaturtyperne og afvanding er blandt de største trusler. Truede bestande af lavmobile arter, som fx ensian-blåfugl er blevet isoleret og har været gennem en "genetisk flaskehals". Skal arten overleve på længere sigt, er det nødvendigt at få skabt sammenhæng mellem de sidste levesteder, hvoraf det er i Nationalpark Thy, der er størst chance for, at den på sigt kan overleve. Vandkvaliteten i mange af de helt særlige klarvandede lobeliesøer, hvoraf størstedelen findes i Nationalpark Thy, er over de seneste årtier kraftigt forringet som følge af afvandingen i plantagerne og flere af de helt særlige grundskudsplanter derfor også kritisk truede eller truede. Arealet med fugtige klitlavninger og fugtig klithede er der ud over væsentligt mindre end oprindeligt. Dermed er også den særlige mosaikstruktur mellem fugtige vinteroversvømmede arealer og tørt tæt på hinanden, som nogle af vores helt særlige arter er så afhængige af.

Nationalpark Thy rummer dog et enormt potentiale for mere sammenhængende klitnatur i økosystemskala med naturlig vandbalance, især ved at genoprette naturen i de områder, der i dag er enten klitplantager eller marker i landbrugsmæssig omdrift. Hele nationalparkens areal på 244 km² har oprindeligt bestået af habitatnaturtyper som hvid klit, grå klit, grøn klit, havtornklit, klithede, grårisklit, klitlavninger og næringsfattige lobeliesøer og dermed er der et potentiale til at skabe et sammenhængende klitnaturområde på hele 244 km². Siden nationalparkens etablering er der sket forbedringer på mere end 2.200 ha, men der er stadig et pænt stykke vej til målet. Nationalparkfond Thy spiller i den

sammenhæng en central rolle, hvis dette potentiale skal indløses, da vores lokalkendskab og lokale opbakning gør os i stand til at agere på de privatejede arealer, der er nødvendige for at binde arealerne sammen.

Klitplantagerne i Nationalpark Thy består i dag hovedsageligt af eksotiske nåletræsarter fra Centraleuropa og Nordamerika. Bjergfyr, contortafyr og sitkagran er på den ene side på Miljøstyrelsens liste over invasive arter, men på den anden side udgør de stadig langt størstedelen af de træer, der står i klitplantagerne, som Naturstyrelsen forvalter.

I Nationalpark Thy findes mulighederne for at genskabe en enestående klitnatur. Men for at det kan ske, skal den naturlige vandbalance genoprettes, og klitplantagerne ændres til enten lysåbne klitnaturtyper, eller til klitskov (der også er en habitatnaturtype, ligesom de øvrige naturtyper i Nationalpark Thy).

På den måde, kan der over de kommende år genskabes levesteder for en række af vores sjældne og mest truede arter, som fx hjejle, tinksmed, strandtudse, sylblad, gulgrøn brasenføde, langbladet soldug, hjertelæbe, ensian-blåfugl, som er enten kritisk truede eller truede i Danmark, og har en væsentlig del af den samlede bestand i klitnaturtyperne i Nationalpark Thy. Det vil samtidig få en markant effekt også for en række andre arter, der er sårbare jf. Rødlisten, som fx birkemus, markfirben og damflagermus.

Det bemærkes, at det ikke er en gratis omgang, men koster både i mandskabstimer, rådgiver- og entreprenørtimer, såvel som tabt fortjeneste til statslige og private lodsejere. Men der findes også midler i EU's LIFE-pulje, der kan bidrage til dette, hvis Danmark er villig til at investere sin nødvendige del heraf. Og netop flere af klitnaturtyperne her i Nationalpark Thy er prioriterede naturtyper i EU, som desværre er i en historisk ugunstig bevaringstilstand.

Set i lyset af, at statens tilskud til Nationalparkfond Thy blev reduceret med 1 mio. kr. (10%) fra 2023 til 2024, og der i finanslovsforslaget for 2025 lægges op til at spare yderligere 2 mio. kr. (23%) årligt, bliver Nationalpark Thys muligheder for at stå i spidsen for de påkrævede forandringer alvorligt stækket. Det gør bare opgaven endnu større for Miljøministeriet. For hver krone, vi hidtil har fået fra Finansloven, har vi fundet yderligere en krone til at føre nationalparkloven ud i livet her i Nationalpark Thy, endda med markant folkelig opbakning til vores arbejde. Så med 3 mio. kr. mindre årligt i tilskud fra staten, mister vi måske det dobbelte til arbejdet for at skabe større sammenhængende økosystemer med naturlig vandbalance. Det er i klar modstrid med både Danmarks internationale forpligtelser fx i relation til EU's naturgenopretningsforordning såvel som Habitatdirektivet, FN's Biodiversitetskonvention, samt OECD's anbefalinger til dansk naturforvaltning og den alvorlige kritik, der blev fremsat heraf i 1999, og som førte til Wilhjelmudvalgets rapport "En rig natur i et rigt samfund", som er årsagen til, at der blev etableret nationalparker i Danmark fra 2008 og frem.

Med venlig hilsen

Torben Juul-Olsen
Bestyrelsesformand

/

Else Østergaard Andersen
Leder

Anders Kalsbøll

Fra: Charlotte Blom <CTBL@novonesis.com>
Sendt: 3. september 2024 18:25
Til: Anders Kalsbøll
Cc: Lærke Bergqvist-Jørgensen; GBJE@novonesis.com; Justin Perrettson; Angela Fey
Emne: RE: Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.

Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede dokumenter, som ikke er sikre, medmindre du stoler på afsenderen.

Kære Anders Kalsbøll

På Novonesis vegne vil jeg gerne starte med at takke for muligheden for invitation til at give svar på høring.

Natur og Biodiversitet er vigtige strategiske emner for os som virksomhed, og under konstant udvikling og bevågenhed.

Vi følger desuden tæt de internationale udviklinger indenfor GBF og tilsvarende indenfor EU. Det er ikke helt tydeligt for os ud fra dokumentet, hvad strategien er for Danmark på det mere internationale plan omkring biodiversitet.

Vi har i mange år arbejdet aktivt med CBD og Nagoya protokollen som en inkorporeret del af den måde vi arbejder med biodiversitet indenfor forskningen, og er også involveret i diskussionerne omkring fremtidig 'benefit sharing' fra digitale sekvenser.

Generelt omkring 'benefit sharing', så er det vigtig for os at nuværende og fremtidige mekanismer sikrer at pengene faktisk bliver brugt til at beskytte biodiversitet og CBD's overordnede mål. Derfor også betydende for os at vi som bidrager også har en rolle i forhold hvordan en fremtidig global fond administreres og hvordan pengene bruges. Det er også vigtigt at 'benefit sharing' mekanismer ikke skaber yderligere kompleksitet, men i stedet giver os bedre lovmæssig sikkerhed og klarhed, både så vi kan overholde regler og love, men også sikre at mekanismerne ikke hindrer forskning og innovation. Forskning og innovation, inklusiv den som er baseret på genetiske ressourcer, er en del af løsningen på mange af jordens og menneskehedens udfordringer. 'Benefit sharing' mekanismer må ikke risikere at skabe negative incitamenter for udvikling og brug af innovative løsninger baseret på biodiversitet, hverken for virksomheder eller virksomhedens kunder.

Herudover, kommentarer til specifikke afsnit i dokumentet:

- 1) Side 2: I beskrivelsen af 'Goal C' forstår vi at gøre det mere tydeligt for læseren at deling af fordele ved udnyttelsen af genetiske ressourcer ikke er et nyt tiltag, men har eksisteret siden mindst 2014 via Nagoya Protokollen. Det er nyt at man har besluttet at udvikle en multilateral mekanisme til deling af fordele fra brugen af digitale sekvenser.
- 2) Side 5: Under target 13) beskrivelsen i cirklen, da står der lige nu '..fordeling af genetiske ressourcer', men det bør være 'fordeling af fordele ved udnyttelsen af genetiske ressourcer'. Ellers forstår man det er selve de genetiske ressourcer som skal fordeles.
- 3) Side 19: I afsnittet omkring målsætning 15. Sætningen 'Dette er særligt relevant for de virksomheder, som er meget afhængige af naturen og biodiversitet i forbindelse med deres produktion'. Dette mener vi ikke at kunne læse ud fra målsætning 15, og mener at det må være relevant for de virksomheder som påvirker naturen og biodiversiteten, uanset om virksomheden er meget afhængig af natur og biodiversitet.
- 4) Side 19: I afsnittet omhandlende målsætning 15 om madspild. Her vil vi nævne at det ikke blot er forbrugeren som kan bidrage, men også at sikre innovation på området. Virksomheder og forskning bidrager allerede til løsninger som er med til at reducere madspild.
- 5) Side 19: I afsnittet om målsætning 17. Her fremstilles GMO noget ensidigt som en generel negativ risiko for biodiversitet og menneskers sundhed. Rigtig mange GMO løsninger har potentielt positiv indflydelse på både natur, biodiversitet og menneskers og dyrs helbred, hvilket bør indgå i ligningen.

- 6) Side 29: I første afsnit, i sætningen: '... relaterer sig til virksomheders håndtering af genetiske ressourcer..'. Her vil vi forslå at bruge ordene 'adgang til og brug' af genetiske ressourcer, da ordet 'håndtering' ikke virker helt rigtig at bruge i forhold til indhold af målsætning 13.
- 7) Side 29: I afsnittet om 'Virksomheders rapportering om bæredygtighed'. Udover de helt rigtige ting der nævnes omkring de gode muligheder i forhold til at skubbe i en positive retning for biodiversiteten, så vil vi gerne her nævne at det er noget der kræver betragtelige investeringer for virksomheder at sætte sig ind, og det er meget nyt og meget komplekst, og vil tage tid.

Sig endelig til hvis der er brug for yderligere uddybning af de nævnte punkter.

Med venlig hilsen
Charlotte Blom

Best regards,

Charlotte Blom
Senior Technology Policy Manager

Novonesis
Biologiens Vej 2
2800 Kgs. Lyngby Denmark

Mobile: +45 30770026
E-mail: ctbl@novonesis.com
Teams: ctbl@novozymes.com

Find Novonesis on: [Web](#) | [LinkedIn](#) | [X](#) | [Facebook](#) | [Instagram](#)

Novozymes A/S (reg. no.: 10007127). Registered address: Krogshøjvej 36 DK-2880 Bagsvaerd, Denmark, part of Novonesis Group.
This e-mail (including any attachments) is for the intended addressee(s) only and may contain confidential and/or proprietary information protected by law. You are hereby notified that any unauthorized reading, disclosure, copying or distribution of this e-mail or use of information herein is strictly prohibited. If you are not an intended recipient, you should delete this e-mail immediately. Thank you.
Your personal data will be processed in accordance with our [privacy policy](#).

From: Anders Kalsbøll <ankal@mim.dk>
Sent: Tuesday, August 20, 2024 3:25 PM
Subject: Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Miljøministeriet sender hermed udkast til national handlingsplan for biodiversitet i to ugers offentlig høring.

Miljøministeriet skal venligst anmode om at modtage eventuelle høringssvar **senest 3. september 2024**.

Den 19. december 2022 tiltrådte Danmark og 195 andre parter til FN's Biodiversitets konvention (herunder EU) den såkaldte Kunming-Montreal aftalen. Alle parter har forpligtet sig til, at de inden COP16 i efteråret 2024 skal følge op på Kunming-Montreal-aftalen med nationale planer.

Med udkast til dansk national handlingsplan for biodiversitet præsenteres nationale initiativer, der bidrager til Kunming-Montreal aftalens 23 globale målsætninger frem mod 2030. De 23 målsætninger fremgår i deres fulde ordlyd af bilag 1. Bilag 2 giver en visuel oversigt over Danmarks bidrag til Kunming-Montreal aftalen.

Afgivelse af bemærkninger

Høringssvar kan sendes til Miljøministeriet på e-mail ankal@mim.dk. Skriv venligst Miljøministeriets journalnummer 2024 - 8128 på høringssvaret. Ved afgivelse af høringssvar samtykkes til offentliggørelse af høringssvaret, herunder afsenders navn og mailadresse.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til Anders Kalsbøll på 20 61 81 78 eller ankal@mim.dk.

Venlig hilsen

Anders Kalsbøll

Fuldmægtig | Vild natur og biodiversitet

+45 20 61 81 78 | +45 20 61 81 78 | ankal@mim.dk

Miljøministeriet

Departementet | Frederiksholms Kanal 26 | 1220 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk

[Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#) | [Youtube](#) | [Privatlivspolitik](#)

Høringssvar – udkast til national handlingsplan for biodiversitet

Genetablering af stenrev

Der er ikke overensstemmelse mellem ambitionerne i *national handlingsplan for biodiversitet* og ambitionerne for Havnaturfonden. Prioriterede indsatser under Havnaturfonden bør nævnes i National handleplan for biodiversitet: På side otte i handlingsplanen under afsnittet

"Genetablering af stenrev" og i det tilhørende skema på side 10 oplistes lokaliteterne: Øresund, Lillebælt, Kattegat og Roskilde Fjord som Regeringens genopretningsindsatser.

I Aftale om etablering af Havnaturfonden fremgår følgende: "*Havnaturfondens genopretningsindsatser målrettes i de første år områder med et kendt genopretningsbehov. Disse områder omfatter hhv. 1) Lillebælt og Sydfynske Øhav, 2) Storebælt, Samsø Bælt og Sejerø Bugt samt 3) Sjællands Nordkyst og Østkyst samt Møn*". National handlingsplan for biodiversitet bør tilføjes ovennævnte genopretningsindsatser relateret til Havnaturfonden.

Hvordan kan den kommunale og statslige indsats for biodiversitet støttes?

Ift. at øge biodiversiteten i det åbne land samt i vores skove er der flere måder, hvorpå man kunne understøtte den kommunale og statslige indsats. Det gælder f.eks., når der laves naturgenopretningsprojekter på tidligere landbrugsjord inden for strandbeskyttelseslinjen, hvor der skal etableres græsning, opsættes læskur o.l. For naturgenopretningsprojekter er der ikke de samme ordninger, som der er ift. at etablere pleje af eksisterende naturprojekter. Alle naturprojekter, både når det gælder ny og- etableret natur, bør behandles ens.

Ift. at øge biodiversiteten i det åbne land er det også værd at bemærke, at der mangler overensstemmelse mellem de støtteordninger, som landbrugsstyrelsen udbyder og de tiltag, som forskningen peger på som løsninger på biodiversitetskrisen. Ligesom der bør være klarhed over, hvordan regler spiller sammen.

Som kommune eller stat bør man desuden have udvidede muligheder, når det kommer til at udvikle natur og biodiversitet i skovene og inden for strandbeskyttelseslinjen. Kommuner og stat har de faglige kompetencer, ift. hvordan natur og biodiversitet understøttes og udvikles, hvilket resulterer i fagligt kvalificerede projekter. F.eks. bør statens og kommunernes mulighed for at etablere skovgræsning i offentlige skove væsentligt forbedres.

Lovgivning om bilag IV-arter bør samordnes. På nuværende tidspunkt er beskyttelsen implementeret i flere lovgivninger, herunder bl.a. habitatbekendtgørelsen, naturbeskyttelsesloven og artsfredningsbekendtgørelsen. Det vil gavne forvaltningen af bilag IV-arter, hvis det juridiske ansvar var implementeret i én lovgivning og udelukkende med én myndighed."

Venlig hilsen

Nikolaj Brandt
Projektleder for biodiversitet
Kommunale Ejendomme
Slagelse Kommune

Anders Kalsbøll

Fra: Ditte Mandøe Andreassen <dma@taenketankenhav.dk>
Sendt: 28. august 2024 17:31
Til: ankal@mim.dk
Cc: Mads Christoffersen; Pernille Schou Jacobsen; Søren Laurentius Nielsen
Emne: journalnummer 2024 - 8128 - Høringssvar fra Tænk tanken Hav
Vedhæftede filer: Hoeringsbrev-Udkast-til-national-handlingsplan-for-biodiversitet-1 (1).pdf;
UDKAST-National-handlingsplan-for-biodiversitet-2024-20-08.pdf

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.

Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede dokumenter, som ikke er sikre, medmindre du stoler på afsenderen.

Kære Anders Kalsbøll.

Tænk tanken Hav takker for fremsendelse af høringen om udkast til national handlingsplan for biodiversitet.

Tænk tanken Hav vil gerne bemærke, at vi ikke anerkender alle af de beskyttede havområder, som MIM bruger i sine opgørelser, da de ikke er reelt beskyttede. I den forbindelse vil gerne henvise til vores netop offentliggjorte arealanalyse af forbud mod fiskeri med bundsløbende redskaber, som vi har udarbejdet sammen med Danmarks Fiskeriforening PO og Danmarks Naturfredningsforening.

Rapport: <https://cdn.sanity.io/files/bo7elojo/production/59a001d198333bc467fc427985196ddfoaf7696f.pdf>

Bilag til rapporten:

<https://cdn.sanity.io/files/bo7elojo/production/12e24132fcbc35e0930b2959f6807aa23a4f89cd.pdf>

Da planen udelukkende består af allerede vedtagne initiativer, har vi i øvrigt ikke fundet anledning til at bruge ressourcer på at kommentere den.

Mvh Ditte

Ditte Mandøe Andreassen

Faglig programchef

Tænk tanken Hav | Læderstræde 20 | 1201 København K

Mobil: 3092 0001 | E-mail: dma@taenketankenhav.dk

www.taenketankenhav.dk | [LinkedIn](#)

TÆNKE
TANKEN **Hav**

**Høring over udkast til national handlingsplan for biodiversitet
Journal nr 2024 - 8128**

København sept 2024

Til Miljøministeriet
Att.: Anders Kalsbøl

Verdens Skove takker for muligheden for at kommentere på udkast til Danmarks kommende biodiversitetsstrategi- og handlingsplan (NBSAP).

Vi vil først og fremmest gerne påpege, at denne meget korte høringsperiode ikke er rimelig eller fordrende for en fyldestgørende feedback. Dette høringssvar indeholder vigtige nedslagpunkter, men er ikke en udtømmende oversigt over alt hvad der mangler i denne NBSAP.

Dernæst kommer at udkastet til Danmarks NBSAP ikke lever op til kriterierne for en NBSAP, hvor der skal foreligge både strategier, målsætninger og planer for at opfylde disse. Det er ikke gjort med en opstilling af tiltag, uden redegørelse for hvordan dette får os i mål inkl med planer og programmer. NBSAPen har således mere karakter af en status over, hvad der er gennemført eller igangsat.

Der mangler præcise angivelser af baseline, for de enkelte indsatser samt klart definerede målsætninger og indikatorer. Det gælder for alle indsatsområder og initiativer. Ligeledes savnes præcise tidspunkter for målopfyldelsen af de specifikke indsatser. Desuden savnes der en entydig strukturering af planen, så den følger i Kunming-Montreal aftalen's vedtagne mål.

GENERELT OM STRUKTUR OG PROCESS

En National Biodiversitets Strategi og Handlingsplan (NBSAP) skal ifølge vejledningen fra FN udgøre et hovedinstrument til at implementere Biodiversitetskonventionens tre overordnede målsætninger og tilhørende beslutninger på nationalt plan med involvering af alle relevante interessenter. Dokumentet skal redegøre for overvågningen, evaluere den hidtidige indsats, herunder hvad der har virket, opliste de nationale mål og deres relation til de internationale mål, identificere hvad der mangler for at kunne leve op til de internationale mål, og levere en plan for hvordan manglerne kan udfyldes. De sidste to punkter er selvfølgelig de vigtigste og udgør en såkaldt gap analysis eller mangel analyse.

Dette første udkast til den danske NBSAP lever langt fra op til de foreskrevne krav til en NBSAP. Mens dokumentet giver et godt overblik over de internationale mål og oplister en imponerende lang række af danske indsatsprogrammer, så er der ingen evaluering af hvad der hidtil er opnået, og ingen analyse af hvilke tiltag der har virket, hvor langt de nuværende danske mål og fremskridt er fra de internationalt vedtagne mål, og ingen plan for hvordan disse mangler skal indhentes. Udkastet er således en statusrapport, mens der i forhold til næsten alle målene mangler en strategi og handlingsplan for de kommende indsatser.

Fælles for rigtig mange af de internationale mål er at der faktisk findes et dansk indsatsprogram, men at den indsats er utilstrækkelig, at NBSAPen ikke identificerer de mangler der er, og ikke fremlægger en plan for at komme i mål endsige en deadline for opfyldelsen af delmål. Dermed opfylder NBSAPen ikke det tilsigtede formål.

Samtidig er NBSAPen lavet uden ekstern involvering. Regeringen og Miljøministeriet bør invitere andre parter til at medvirke til NBSAPen. Dels vil det give en anden og måske mere objektiv vinkel, og dels vil det give et mere effektivt værktøj til implementering af de internationale mål. Regeringen kunne f.eks. have inviteret Biodiversitetsrådet som ekspertorgan til at være hoved eller medforfatter på NBSAPen, men har i stedet valgt ikke at forlænge rådets finansiering.

DANMARKS GLOBALE ANSVAR:

Dette udkast mangler planer for og beskrivelser af hvordan Danmark vil påtage sig sit internationale ansvar for at bidrage til at stoppe det globale tab af biodiversitet. Dette kunne være ved at integrere biodiversitetsmål i eksisterende indsatser, øge biodiversitetsfinansiering eller bistå med teknologi og kapacitetsopbygning. Samtidig skal internationale politikker som EUDR inkludere alle økosystemer og gælde for alle varegrupper.

KOMMENTARER TIL SPECIFIKKE MÅL OG RAPPORT PUNKTER

A) Land, hav og vand / Mål 1, 2 og 3

Mål 2:

Naturgenopretningsforordningen

Ift til målet om at genoprette 20 % af EU's land og havarealer i 2030 jvf Naturgenopretningsforordningen, så nævner rapporten at regeringen vil fremlægge en plan. Det er forståeligt at planen ikke allerede foreligger, da Naturgenopretningsforordningen er relativt ny, men der bør fastsættes en stram tidsfrist for hvornår denne plan ligger klar, i betragtning af at implementering skal ske indenfor de næste 6 år.

Mål 3:

30 % beskyttet natur

Ift det helt centrale internationale mål om 30 % beskyttet natur i 2030 på land og til havs, herunder 10 % strengt beskyttet natur, så findes der hverken noget tilsvarende dansk mål på

land og heller ingen plan for at opnå de 30%. Der nævnes en ambition om 20 % beskyttet natur på land fra Den Grønne Trepert (Aftale om et grønt Danmark), men dette er hverken en politisk vedtaget plan eller et mål, men blot et forslag fra en gruppe af interessenter. De 20 % er endda langt fra det internationale mål om 30 % beskyttet natur.

Udkastet til NBSAP indeholder blot en status på vores nuværende indsats og her rapporteres på 15 % beskyttet landareal, som regeringen har meldt til EU. Det er dog tvivlsomt om en uafhængig instans ville finde, at alle 15 % reelt lever op til IUCN's internationale kriterier for beskyttede naturområder, hvor biodiversitet skal være førsteprioritet. Mange af arealerne er enten blot landskabsfredninger med landbrug eller skovbrug, som reelt blot er en brugszonering, eller udgøres af andre typer af beskyttelse som paragraf 3 eller Natura 2000, men er stadig genstand for kommerciel jordbrugsproduktion, golfbaner eller andet der ikke giver biodiversitet første prioritet.

Ifølge Biodiversitetsrådet findes der i Danmark 0 % land areal, der pt kan bekræftes som strengt beskyttet, og selv hvis de vedtagne men endnu ikke implementerede naturnationalparker bliver til strengt beskyttet natur vil de kun udgøre 0,6 %.

Til havs er den danske position noget bedre med en vedtaget Havplan for at nå op på 30 % beskyttet hav, herunder en gradvis optrapning fra de nuværende opgivne 4 % strengt beskyttet havnatur til 10 % i 2030. Imidlertid viser den hidtidige implementering at [regeringen ikke har forstået](#) at strengt beskyttelse betyder at der ikke kan tillades jagt, fiskeri eller infrastruktur, hvorved grundlaget for planen falder fra hinanden.

Den danske NBSAP bør henvise til en tabel over hvilke beskyttede naturområder der tælles med, deres størrelse og beskyttelsesstatus som bekræftet af en uafhængig og kvalificeret instans. Den danske regering bør anerkende, at IUCN's kriterier for beskyttede områder skal opfyldes til fulde uden snyd eller forskelle mellem indrapporteringer og reel implementering. Bundtrawl, kommerciel skovdrift, minedrift og større energi-infrastruktur kan ikke tillades i beskyttede naturområder, og i strengt beskyttet natur er der endvidere nul-tolerance for jordbrug, jagt, fiskeri eller anden brug der på nogen måde kompromitterer biodiversiteten og økologisk integritet.

Desuden skal NBSAPen naturligvis indeholde en plan for hvordan og hvornår Danmark når op på 30% beskyttet natur både på land og til havs, mens det er nærliggende også at inkludere en plan for opnåelse af 10% strengt beskyttet natur som foreskrevet af EUs biodiversitetsstrategi. Alt andet vil være at en klar omgåelse af de allervigtigste internationale naturbeskyttelsesmål, som Danmark officielt har tilsluttet sig, og som er fundamentet til at afhjælp den sjette masseuddøen af arter og tab af biodiversitet.

Naturnationalparker

Naturnationalparker både til lands og på hav har ligget stille, bør fremskyndes og kraftigt udvides. De udgør kun 0,6 % til lands mod et internationalt mål om strengt beskyttet natur på

10 %.

Nationalparker

Nationalparker nævnes, men nationalparklovgivningen giver ingen beskyttelse og implementeringen er af meget svingende kvalitet. Det er tvivlsomt, om nationalparker bidrager omkostningseffektivt og med noget reelt til naturbeskyttelse, og de bør måske i bedste fald fungere som bufferzoner for NNPer.

Urørt skov

De 75.000 ha urørt skov, der implementeres ved udgangen af 2026 er omtalt. Der er imidlertid ingen mål eller planer for yderligere skovnatur, til trods for at det ville være oplagt for et skov-domineret land som Danmark ift at nå i mål med 30 % beskyttet natur. Det nævnes heller ikke at der langt fra er afsat tilstrækkelige midler til naturlig hydrologi og store planteædere i de 75.000 ha urørte skove, hvorfor de urørt skove ikke kommer til at leve op til deres biodiversitets-potentiale. Det er en kæmpe mangel når de 75.000 ha er blevet afsat.

Danmark bør:

- Danmark bør hurtigst muligt og senest i 2025 vedtage en biodiversitetslov der foreskriver beskyttelse af 30% af Danmarks areal, herunder 10% strengt beskyttet, inden 2030.
-
- Udvikle specifikke genopretningsplaner for truede arter i rødlistevurderinger inden 2030, herunder store rovdyr, og sørg for, at de nødvendige ressourcer allokeres for at opnå dette.
-
- Udfase subsidier der fører til ødelæggelse af økosystemer.
- Etablere bedre forvaltning af konflikter mellem vilde arter og mennesker, og øge accepten af og tolerance over for vilde dyr.
- Støtte og fremme naturbrug, der ikke indebærer forbrug, såsom naturturisme, fuglekiggeri og naturfotografering.
- Gøre en indsats for at genindføre vilde arter, især nøglearter som store rovdyr og planteædere.
-

Danmark bør arbejde for følgende på den internationale scene:

- Tale for anerkendelsen af den rolle, som de globale fødevarer-systemer spiller i biodiversitetstab i internationale forhandlinger, og fremme reguleringer, der stopper artsudryddelse og tab af genetisk mangfoldighed drevet af fødevarereproduktion
- Sikre at alle økosystemer og alle produkter inkluderes i EUDR, for at sikre at vores forbrug ikke ødelægger natur og økosystemer i andre dele af verden.
- Forbedre internationale politiske instrumenter til at forhindre ødelæggelse af fauna, krybskytteri og udnyttelse af truede arter til handel.
- Udvikle internationale politiske instrumenter, f.eks. traktater eller reguleringer, der støtter bæredygtig brug og produktion af små landbrugere, subsistenslandbrugere og

lokalsamfund, hvor ikke-dødelige metoder til sameksistens med vilde dyr er en integreret del af bæredygtighed.

B) Arter / Mål 4, 5, 6 og 9

Strategi for truede arter

Det er fint, at der i 2023 blev lavet en "Strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter". Det kan hjælpe udvalgte arter, der er særligt truede og med specielle og specifikke beskyttelsestiltag som ændrede jagttider, ynglefred, kunstige ynglehuller, træveteranisering etc. Overordnet er hovedproblemerne imidlertid mangel på levesteder og omfattende næringsstofforurening fra landbruget, og det er primært her der skal sættes ind med beskyttelse af 30 % naturområder og restriktioner på landbrugets anvendelse af gødning.

Faunakriminalitet

"Styrket indsats for faunakriminalitet" (skulle være **imod** faunakriminalitet) er alt for slap. Der nævnes faste bødestørrelser og frakendelse af jagttegn, mens der i andre lande idømmes op til mange års frihedsberøvelse for tilsvarende forbrydelser. Der er i Danmark en usædvanligt svag moral ift faunakriminalitet, og når risikoen for at blive opdaget og dømt er så lille, er det ekstra vigtigt med en radikalt højere strafferamme for at afskrække mod faunakriminalitet.

C) Forurening / Mål 7

Den mest afgørende forurening for biodiversiteten er næringsstofforurening fra transport, industri, husholdninger, og især landbrug. Der er gennem årtier iværksat forskellige strategier og ingen af dem har opnået de ønskede resultater. I stedet er situationen på land og især til havs blevet gradvis forværret. Der kræves mere radikale indgreb især ift landbruget, og ingen af de nævnte indsatser forventes at opfylde målene. Hvis "Aftale om et grønt Danmark" bliver gennemført i den foreslåede form med omlægning af 390.000 ha landbrugsjord, vil det være et afgørende skridt i den rigtige retning. Imidlertid har eksperter anslået, at 600.000 ha skal omlægges for at opnå en god tilstand i havet om adskillige årtier, når tiltagene omsider begynder at slå igennem årtiers akkumulerede næringsstofforurening. Så der mangler stadig planer for omlægning af yderligere 210.000 ha til anden arealanvendelse uden brug af gødning. Yderligere udskydelser af den nødvendige indsats kan betyde, at havet tidligst opnår en god tilstand henimod slutningen af dette århundrede.

Mål 16:

Ifølge FN's Resource Panel står produktionen af fødevarer, biomasse og materialer for 90 procent af tabet af natur og biodiversitet samt 50 procent af de globale udledninger. Samtidig udgør ændringer i arealanvendelse, såsom skovrydning, landbrug og urbanisering, den største direkte trussel mod biodiversiteten.

Som en del af vores globale ansvar bør Danmark tage ansvar for hvilket pres vores forbrug ligger på biodiversiteten i resten af verden. EUDR er et potentielt rigtig stort første skridt på vejen. Danmark bør arbejde på at EUDR dækker alle økosystemer og gælder for alle varegrupper, så vi ikke blot skubber problemet ud af skoven. Ligeledes bør Danmark arbejde på at Merkosur- og andre handelsaftaler indeholder stærke safeguards således at øget handel ikke fører til degradering af økosystemer og biodiversitetstab.

Danmark bør ligeledes tage stilling til vores konkrete forbrug. Her kan nævnes vores rekordstore forbrug af biomasse og biobrændsler, som belaster store arealer udenfor vores eget land, ligesom vores enorme import af soja sætter et kæmpe aftryk. Det er nødvendigt at udfase brugen af træbiomasse i tråd med Klimarådets anbefalinger senest i 2030. Ligesom det er nødvendigt at mindske vores forbrug af soja til dyrefoder.

Mål 18:

Der er ingen redegørelse for hvordan Danmark vil identificere og stoppe subsidier og investeringer der skader biodiversiteten, udover direkte subsidier til fossile brændsler. Men denne undersøgelse skal indeholde mange flere fokusområder og se på indirekte subsidier også. For at opfylde dette mål skal Danmark fremlægge en plan for, hvordan det vil sikre, at ingen danske subsidier forårsager biodiversitetsødelæggelse.

Danmark bør:

- Iværksæt straks nationale analyser for at identificere incitamenter, herunder subsidier, der er skadelige for biodiversiteten inden 2025, og gennemgå kritisk alle nationale subsidier, der kan have en negativ indvirkning på naturen, med henblik på at eliminere eller om dirigere dem, især inden for landbrug, skovbrug, olie, transport, akvakultur, energi og mineraludvinding.
- Aktivt arbejde for at eliminere, udfase eller reformere incitamenter, herunder subsidier, der er skadelige for biodiversiteten i EU og andre internationale samarbejder.
- Stop og undgå offentlige investeringer i industrier, der er skadelige for biodiversiteten.
- Undlad at yde offentlig støtte til store erhvervsprojekter, indtil arealanvendelsesplanlægning og miljøpåvirkninger er blevet afklaret.
- Reducer offentlig finansiering til geologisk kortlægning med henblik på offshore olie- og mineraludvinding.
- Skær offentlig finansiering til forskning og innovation inden for skadelige udvindingsindustrier, såsom offshore olie- og dybhavsminedrift.
- Udform den nationale ramme for finanssektoren, så både investeringer og lån tager hensyn til naturen.
- Sørg for, at ingen finansielle strømme investeres i aktiviteter, der enten direkte eller indirekte krænker oprindelige folks rettigheder.

Mål 19:

Selvom investeringer i foranstaltninger, der beskytter biodiversiteten, er økonomisk fordelagtige på lang sigt, kræver den nuværende tilstand af naturen meget høje indledende investeringer. Det er estimeret, at der i gennemsnit skal mobiliseres mindst 700 milliarder USD om året frem til 2030 for at opnå målene i Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (KMGBF). Mål 19 efterspørger mobiliseringen af 200 milliarder USD om året, hvoraf 20-30 milliarder USD årligt skal mobiliseres fra biodiversitetsrelaterede internationale finansielle ressourcer fra udviklede lande til udviklingslande. Finansiering af foranstaltninger i udviklingslande vil være afgørende for en effektiv implementering af KMGBF. Danmark skal bidrage med sin rimelige andel (fair share) af finansieringen for at sikre den globale gennemførelse af aftalen.

[En rapport fra ODI](#) har estimeret, at Danmarks retfærdige andel af de årlige 20 milliarder USD svarer til 220 millioner USD. Dette mål er baseret på udviklede landes historiske ansvar for biodiversitetstab, betalingsevne (målt ud fra BNI) og population. I 2021 har Danmark leveret 80 millioner USD, svarende til 35% af vores retfærdige andel af de årlige 20 milliarder USD. Til sammenligning har Norge og Sverige leveret henholdsvis 223% og 102%. Danmarks indsats er dermed langt fra tilstrækkelig, og selvom NBSAPen bekendtgør allokeringen af flere midler til grønne formål i udviklingslande, mangler der en afklaring af, hvorvidt dette får os i mål samt om disse midler er nye og additionelle eller om de blot omdisponeres fra allerede allokerede midler til udvikling. Derudover bør der udarbejdes en strategi for, hvordan Danmark kan leve op til vores retfærdige andel, og dermed hvor stort Danmarks årlige bidrag skal være for at leve op til vores rimelige andel.

Danmark bør:

- Udarbejde en konkret finansieringsstrategi med klare milepæle frem til 2030 for at mobilisere tilstrækkelige midler til national implementering af KMGBF.
- Støtte implementeringen af nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner i lavindkomstlande.
- Sikre, at alle finansierede projekter, der finder sted i eller nær oprindelige folks territorier, land og vandområder, har en særskilt proces for konsultation og indhentning af samtykke i overensstemmelse med retten til frit, forudgående og informeret samtykke.
- Target 19 skal implementeres i overensstemmelse med Sektion C.a i beslutning 15/4, med særlig opmærksomhed på oprindelige folks grundlæggende rettigheder i Target 19.d.
- Prioritere, sikre og øge direkte og retfærdig adgang for oprindelige folk og deres organisationer til tilstrækkelige, nye og bæredygtige finansielle ressourcer.
- Forpligte sig til at styrke nationale bidrag til New York Declaration on Forests, Glasgow-pledgen om at stoppe skovrydning samt FNs verdensmål for bæredygtig udvikling (SDGs) om at stoppe skovrydning inden 2030, for at genoplive disse mål internationalt.

- Styrke integrationen og synergierne mellem tiltag under klima- og biodiversitetskonventionerne, mens finansielle forpligtelser og rapportering holdes adskilt og sikrer, at klimarelaterede medfordere ikke har en urimelig indflydelse på prioriteterne for tildeling af biodiversitetsfinansiering.
- Find løsninger for at sikre, at de stigende mængder biodiversitetsfinansiering ikke omdirigerer ODA fra andre presserende udviklingsmål, herunder ved at:
 - a. Sikre, at rapporteringsrammen under GBF giver vejledning om betydningen af "ny og additionel" finansiering og adresserer problemer med dobbelt- eller tredobbelt rapportering af biodiversitetsfinansiering som klimafinansiering og/eller ODA.
 - b. Foreslå nye kilder til offentlig finansiering, såsom skatter og afgifter på miljøskadelige aktiviteter, for at sikre forurenere-betaler-princippet.
- Fremme Target 19.f om kollektive handlinger og ikke-markedsbaserede tilgange til ressourcemobilisering i implementeringen af KMGBF.
- Hvis Biodiversitetskreditter skal anvendes bør Danmark anvende/udarbejde en forsigtighedsstrategi for betaling for økosystemtjenester og offsetting mekanismer for at begrænse risikoen for eskalering af biodiversitetstab nationalt, regionalt og lokalt.

Verdens Skove uddyber gerne ovenstående.

Mange hilsner

Gry Bossen

Teamleder af Politik og Engagement

HØRIRINGSSVAR WWF VERDENSESNATURFONDENS INPUT TIL UDKAST TIL NATIONAL HANDLINGSPLAN FOR BIODIVERSITET

WWF Verdensnaturfondens input til udkast til National Handlingsplan for Biodiversitet

Miljøministeriets journalnummer 2024 - 8128

Generelle bemærkninger

WWF Verdensnaturfonden arbejder for en bæredygtig fremtid, hvor mennesket lever i harmoni med naturen og for, at der er nok ressourcer til de kommende generationer i alle lande på kloden. Vi repræsenterer en verdensorganisation med et dedikeret mål om at sikre nul tab af naturlige levesteder, undgå uddøen af arter, og arbejde for at halvere vores miljømæssige fodaftryk.

Implementering og efterlevelse af Kunming-Montreal aftalen er af allerhøjeste prioritet for WWF og helt afgørende for, at tabet af biodiversitet kan vendes. Vi takker derfor for muligheden for at afgive høringssvar til nærværende udkast til en handlingsplan for biodiversitet.

WWF Verdensnaturfondens besvarelse vil i den først del af høringssvaret pointere nogle generelle strukturelle og kvalitative udfordringer med udkastet. Dernæst fokuserer vi på eksempler herfor og anbefalinger.

Danmark leverer ikke på kriterierne for en NBSAP

Danmark er som underskriver af Global Biodiversity Framework forpligtiget til at udarbejde en national biodiversitetshandlingsplan - NBSAP. Retningslinjerne for udarbejdelsen af nationale handlingsplaner for biodiversitet er klart givet i [bilag 1 af CoP Decision 15/6](#) og opstiller minimumskraverne til en national handlingsplan.

Helt grundlæggende er WWF derfor bekymret over, at Danmark ikke følger de klare retningslinjer.

WWF har ligeledes udarbejdet kriterier i ['The NBSAPs that we need'](#), som stiller rammerne for en ambitiøs national handlingsplan.

Udkastet til handlingsplanen er begrænset til at indeholde en opremsning af forskellige strategier og indsatser, nogen forældede, andre i udkast og langt de fleste udarbejdet inden, Danmark tilsluttede sig Kunming-Montreal aftalen. Det er derfor ikke muligt at danne sig et overblik over nationale mål, implementering, tidsrammer for opnåelse samt finansiering.

Det er WWF Verdensnaturfondens vurdering, at nærværende udkast ikke lever op til kriterierne for en handlingsplan, men blot omfatter en opremsning af nuværende og tidligere strategier. Datagrundlaget, analysen og planen for handling og flere nøgleelementer udestår. Der mangler en national databaseret baseline og en analyse af biodiversitetens tilstand og de prioriterede udfordringer i forholdt til sikre, at Danmark bidrager og efterlever de 23 mål.

Desuden savnes en entydig strukturering af planen, så den følger de 23 vedtagne mål i aftalen¹. En opdeling af målene i de opstillede diagrammer på side 4, 5 og 6 giver skaber mere forvirring end klarhed. Bl.a. er mål 19-23 også relevant på nationalt plan, og flere af de tidligere mål har en vigtig international dimension. Flere af målene (9, 13 og 17) er slet ikke adresseret, hvilket tydeligt fremgår af bilag 2. Her er nok især mål 9 relevant, hvor forvaltning af fiskeri og fiskebestande vil være vigtigt i den dansk kontekst.

Også inddragelse og konsultation af interesseorganisationer og civilsamfundet er ignoreret i udarbejdelsen, hvilket sammen med den sene og korte høringsfrist ikke er på linje med givne retningslinjer.

Danmark er et ressourcestærkt land, og som et af verdens lande med det [allerstørste træk på planetens naturressourcer](#) per indbygger, bør vi – set med WWF Verdensnaturfondens briller – også udarbejde en national handlingsplan for biodiversitet, som leverer på kriterierne for en NBSAP – også i en international kontekst. Det er ikke WWF Verdensnaturfondens vurdering at dette udkast til en handlingsplan lever op til dette.

Nedenfor oplistes udvalgte konkrete eksempler på mangler, som bør adresseres, samt bemærkninger og anbefalinger.

Konkrete bemærkninger

Globalt mål A – Beskyttelse og genopretning

Beskyttelse og genopretning er et af de overordnede mål i Kunming-Montreal aftalen, og Danmarks indsats i forhold til at efterleve de mange relaterede delmål er derfor helt central.

Det er positivt, at regeringen i notatet referer et fokus på større naturarealer og på, at kvaliteten af naturarealerne i Danmark skal øges. Derfor er WWF Verdensnaturfonden uforstående overfor [finanslovsudkastet](#), der varsler besparelser i Miljøministeriet bl.a., at Nationalparkerne skal spare 20%. Dette står i kontrast til, at der i høringsmaterialet refereres til beslutningen om at udpege yderligere tre nationalparker.

Man henviser til Danmarks rapportering til EU om, at der foreløbigt bidrages med 15% beskyttet landareal til EU's målsætning om 30% beskyttet og 10% strengt beskyttet inden 2030. Det er positivt, at 'Aftalen om et Grønt Danmark' varsler et mere ambitiøst mål på 20% beskyttet natur. Men Kunming-Montreal aftalen og EU's målsætning er 30% beskyttet land- og vandareal. WWF Verdensnaturfonden mener, at vi bør lægge målsætning om beskyttet og strengt beskyttet natur i Danmark herefter.

Det er ligeledes bekymrende, at man ikke fremlægger en plan for, hvordan Danmark bidrager med strengt beskyttede områder. Biodiversitetsrådet konkluderer i en analyse, at ingen landarealer på nuværende tidspunkt kan siges at opfylde kravene for strengt beskyttede områder, men op mod 1,6 % af landarealet kan potentielt komme i betragtning.

¹ 'Targets' bør på dansk oversættes til 'mål' og ikke 'målsætning', da dette refererer til processen med at fastsætte specifikke mål eller mål, som ønskes opnået og ikke selve målet. Målsætning er på engelsk 'objective' og ikke 'target'.

Mangelfuld indsats på hav

De listede indsatser og initiativer består overvejende af planer og programmer, som peger ind i opfyldelse af EU-politikker og -direktiver. Dette også hvad angår den marine biodiversitet og forvaltning af aktiviteter, som påvirker livet i det marine miljø. Som WWF Verdensnaturfonden [flere gange har understreget](#), er havplanen inklusive eksisterende og nye beskyttede områder i det danske hav af en meget ringe kvalitet. Havplanen kan ikke betragtes som værende bygget på økosystem-baserede principper. Bundslæbende fiskeri tillades i store dele af de fleste eksisterende Natura 2000 områder, og nye beskyttede områder udpeges som udgangspunkt i havområder, hvor der i forvejen ikke fiskes med aktive redskaber. Af disse årsager kan hverken havplanen eller beskyttede områder i deres nuværende form ikke forventes at kunne levere en forbedring af den marine biodiversitet.

I høringsmaterialet peges på, at 4% af havet er strengt beskyttet, men ifølge [Biodiversitetsrådet](#) er det reelle tal kun 1,9% af det danske hav, som er beskyttet i en grad, hvor det reelt kan bidrage til de internationale delmål om beskyttede områder.

Hertil kommer, at der generelt er mangelfuldt data for truede og rødlistede arter. Der er et stærkt behov for at udvide den danske rødliste med arter fra havet – og særligt for de bundlevede arter, som er meget følsomme over for overfiskeri og fysisk forstyrrelse fra bundslæbende fiskeredskaber.

Til havs anbefaler WWF Verdensnaturfonden at samtænke de miljømål, som står skrevet i diverse sektorlovgivning. Særligt bør man samtænke naturtyperne og de levesteder, som fisk er afhængige af for at gennemføre deres livscyklus. Økologisk giver det ikke mening ikke at inddrage konsumarter som torsk, sild og rødspætter i udpegning og forvaltning af alle vores beskyttede områder inkl. Natura 2000 områderne.

Udvaskning af næringsstoffer

Som Miljøstyrelsen selv [påpeger](#) er udvaskning af næringsstoffer en af de største trusler mod biodiversiteten i de danske fjorde og havområder.

Den [seneste analyse](#) fra december 2019 viser, at udledningerne af kvælstof skal reduceres med omkring 40% for at opnå målsætningen om 'god økologisk tilstand'. Der er, i forhold til reduktion i udledning af næringsstoffer til det marine miljø, generel konsensus om, at der årligt skal reduceres med 18.000 tons kvælstof for at nå miljømålene i EU Vandrammedirektivet. Dette er langt mere end de 10.400 tons beskrevet i høringsdokumentet. Dette er bekymrende, når [kun 5 ud af 109](#) kystnære havområder i dag er i god økologisk tilstand.

WWF forventer, at høringsdokumentet revideres og inkluderer meget større fokus på nedbringelse af næringsstoffer som det måske vigtigste tiltag for biodiversiteten i havet.

Som WWF Danmark også har [påpeget](#) viser [forskningen](#), at vi får mere biodiversitet ved at tage de gamle skove ud af drift. Derfor bør dette også prioriteres. Der er behov for flere og større skovbevoksede arealer i Danmark, men skovrejsning har på kort sigt kun haft meget begrænset effekt og er dyrt som tiltag, hvor fokus er at fremme biodiversitet. WWF Verdensnaturfonden forventer desuden, at Danmarks plan for biodiversitet kobles og koordineres i tæt samarbejde med Aftale om et Grønt Danmark.

Manglende analyse af tilskud

Der er ingen redegørelse for, hvordan Danmark vil identificere og stoppe subsidier og investeringer der skader biodiversiteten, udover direkte subsidier i fossile brændsler. Dette på trods af, at det er et klart krav under mål 18, at Danmark senest i 2025 skal have identificeret og fjernet, udfaset eller reformeret incitamenter, herunder subsidier, der er skadelige for biodiversiteten. Denne undersøgelse skal indeholde mange flere fokusområder end blot dem relateret til fossile brændsler, som ligger i EU forpligtigelser, da det også skal omfatte indirekte subsidier. En national handlingsplan skal derfor også dække en plan for, hvordan det vil sikres, at ingen danske subsidier forårsager biodiversitetsødelæggelse.

WWF Verdensnaturfonden vil, med henvisning til forpligtigelsen under mål 18, opfordre til, at der straks iværksættes analytiske undersøgelser på nationalt niveau for at identificere biodiversitetsskadelige incitamenter, herunder subsidier, inden 2025. Her bør man kritisk gennemgå alle nationale subsidier, der kan påvirke naturen negativt med det formål at eliminere eller om dirigere, især inden for landbrug, skovbrug, olie, transport, akvakultur, elektricitet og mineraludvinding.

Der er allerede flere analyser, der konkluderer et akut behov for markante ændringer i det nuværende tilskudssystem. For eksempel viser en [undersøgelse](#) af millionstøtten til landmænd, der udfører pleje af lysåben natur med græssende heste og kvæg, at det er dårligt for både biodiversiteten og landmændenes økonomi. Også [tilskud til bestøverbark](#) har tvivlsom biodiversitetseffekt. I høringsmaterialet nævnes også Klima-Lavbundsordningen og tilskudsordningen "Vand- og klimaprojekter, hvilket med kun 3600 ha etableret ud af målet om cirka 100.000 er et tydeligt eksempel på behovet for også at sikre effekten af sådanne tilskudsordninger.

WWF Verdensnaturfonden finder det positivt, at der i Aftalen om et Grønt Danmark, er fokus på også at søge at adressere kvælstofudledningen, men da denne, som tidligere ordninger, står på et usikkert fundament af frivillighed og tvivlsomt økonomisk incitament, er vi således bekymrede for implementeringen og dermed effekten af aftalen.

Den danske regering bør desuden aktivt slå til lyd for afskaffelse, udfasning eller reform af incitamenter, herunder subsidier, der er skadelige for biodiversiteten i EU og andre internationale samarbejder.

Globalt mål B - Prosper with Nature

Da Danmark, som tidligere nævnt, er et af de lande i verden med det [allerstørste træk på planetens naturressourcer](#) per indbygger, bør det sikres, at Danmark bidrager til at levere på det overordnede mål i Kunming-Montreal om en sikring af bæredygtig udnyttelse af naturens bidrag til mennesker via økosystemfunktioner, og at tjenester værdsættes, bevares og fremmes også i en international kontekst.

Nærværende udkast til en plan for biodiversitet mangler et fokus og mål for at reducere Danmarks forbrugsfodaftryk pr. indbygger, som er indeholdt i mål 16. WWF Verdensnaturfonden har udarbejdet [en guidance](#), der sammen med et [discussion paper](#) sætter rammerne for, hvordan dette aftryk adresseres i en national handlingsplan. Dette er nødvendigt for at sikre, at alle specifikke, sektorspecifikke foranstaltninger, der bør omfattes i den nationale handlingsplan, vil levere på den danske andel for at nå det 2030-resultat, som er beskrevet i mål 16.

Biodiversitetspartnerskabet

Det er positivt, at miljøministeren har nedsat Biodiversitetspartnerskabet, og det er godt at se en anerkendelse af [parternskabets anbefalinger](#) bredt. Her anbefales det at prioritere indsatser der, hvor virksomheden har størst pres på biodiversiteten, og hvor specielt arealanvendelse og ressourceforbrug i egen virksomhed og værdikæder potentielt har stor betydning for biodiversiteten. Partnerskabet har og så fokus på at fremme både den nationale og internationale biodiversitet og bidrage til at opfylde nationale og internationale målsætninger.

WWF Verdensnaturfonden underes derfor over, at der ikke tages udgangspunkt i ministeriets eget [forskningsnotat](#) om virksomheders rolle og muligheder for at bidrage til at vende tabet af biodiversitet. Herudover bør der lægges en plan for at bidrage til og agere på til biodiversitetspartnerskabets klare anbefalinger til centrale aktører, men særligt dem til regeringen og myndigheder.

Finanssektoren

Det er en bekymring, at den finansielle sektors rolle ikke omfattes i høringsmaterialet. Også her kunne der tages udgangspunkt i Biodiversitetspartnerskabets anbefalinger til finansielle virksomheder.

Den forrige regering præsenterede i efteråret 2021 en handlingsplan mod afskovning og selvom den overvejende var en vision end en egentlig gennemførlig plan, så omfattede den en anerkendelse af den finansielle sektors rolle. Det er oplagt at kræve en lignende *due diligence*, dvs. rettidig omhu for lån og investeringer, som ved import og handel med varer, hvor der er risiko for medvirken til tab af biodiversitet. EU's nuværende taksonomi og Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) ikke er tilstrækkelige til at tackle finanssektorens aftryk.

Værdikæders aftryk

Implementering af EU's [forordning mod skovrydning](#) (EUDR) kan potentielt blive en *game changer*, og det er derfor positivt, at der synes at blive allokert midler til at sikre håndhævelse og oplysning til relevante virksomheder. En analyse af Danmarks aftryk på biodiversitet vil dog vise, at landets store forbrug ikke kun bidrager til skovrydning, men også rydning af anden natur. Danmarks største aftryk er tilknyttet vores import af soja til den animalske produktion, og her er tabet af biodiversitet relateret til omlægning af ikke-skov naturlige økosystemer. [Et studie](#) fra Oxford Universitet, som modellerer ændringer i eksportassocieret skovrydning i Brasilien, viser blandt andet, at EUDR i sin nuværende form kun vil nedbringe skovrydning forbundet med EU's sojaimport med 10 procent, mens en inklusion af naturtypen 'other wooded land' i EUDR vil reducere skovrydningen med 65 procent.

Det er derfor vigtigt, at Danmark arbejder aktivt for at stoppe tabet af alt natur - ikke kun skov - og bygger videre på EUDR. Der bør desuden laves en analyse af, hvor der bedst sætte ind for at støtte op om den nødvendige globale transformation af varekæder, så de ikke bidrager til rydning af natur. Initiativet, "[Scaling Up Sustainably Soy](#)", som ledes af WWF Verdensnaturfonden og er finansieret af Danmarks grønne bistand er et godt eksempel en aktiv investering. Denne bør forlænges, udvides og kan udvides til at omfatte en transformation af andre risiko-produkters varekæder.

Biomasse

Danmarks rekordstore forbrug af biomasse og biobrændsler er medvirkende til en betragtelig belastning af klimaet og biodiversitet – både inden og uden for vores grænser. Det er nødvendigt at udfase brugen af virgin træbiomasse og indføre en plan for at nå et markant lavere niveau i tråd med Klimarådets anbefalinger senest i 2030. Der er et stigende behov for træfibre i andre brancher og incitamenter til blot at brænde denne vigtige ressource, med store udledninger til følge, bør adresseres i en handlingsplan, så der sikres en fuld omlægning til egentlig vedvarende energi, som sol og vind.

Globale mål C og D -Del fordelene retfærdigt og Investering og samarbejde

I kapitel 5 af høringsmaterialet om Globale indsatser, herunder afsnittet om Danmarks grønne bistand, fremstår præsentationen som en opremsning af støttemodtagere og tilskudsmodtagere. Det er imidlertid uklart, hvordan denne bistand relaterer sig til de estimerede omkostninger ved at gennemføre Kunming-Montreal-aftalen globalt, eller hvordan den bidrager til at opfylde de overordnede mål C og D.

For at styrke materialets relevans og fokus anbefales det at udarbejde en analyse, der tydeliggør Danmarks bidrag til at mindske det globale finansieringsgab på 700 mia. USD årligt. Danmarks bidrag bør afspejle landets betydelige globale aftryk på biodiversiteten samt vores stærke økonomi.

Desuden vil det være hensigtsmæssigt, at materialet adresserer, hvordan dansk finansiering sikres fremadrettet, da de nuværende programmer, der refereres til, udløber inden for få år.

Støtte til natur og biodiversitet via udviklingsbistanden

Danmark afsætter 35 % af den samlede udviklingsbistand til "grønne formål," svarende til 6 mia. kr. i 2024. Det er dog uklart, hvor stor en del af disse midler der vil gå specifikt til at støtte biodiversitet og natur, da de "grønne formål" primært fokuserer på klimaindsatser, som udgør mindst 30 % af bistanden. Der mangler en klar målsætning for, hvor stor en andel af bistanden der skal have en positiv effekt på natur og biodiversitet, og en stor del af den nuværende grønne udviklingsbistand vurderes ikke at have en sådan positiv indvirkning (fx klimasmart landbrug, håndtering af tab og skader).

WWF Verdensnaturfonden ser et stort potentiale for at integrere biodiversitetsmål i eksisterende indsatser, eksempelvis gennem naturbaserede løsninger, der kan kombineres med klimatilpasningsstrategier. Hvis Danmark ønsker at sikre, at biodiversitet og natur i højere grad bliver en del af udviklingsindsatserne, kan dette effektivt opnås ved at fremme naturbaserede løsninger. Ligesom der er sat mål for klimatilpasning, bør der opstilles delmål for, hvor stor en del af udviklingsbistanden, der skal bidrage til natur og biodiversitet.

Kun de midler, der faktisk understøtter natur og biodiversitet, bør medregnes som støtte til disse områder. Dette kan for eksempel gøres ved at rapportere på RIO-markører, hvis biodiversitet vurderes enten at være "principal" eller "significant" i overensstemmelse med OECDs "Aid in Support of Environment" fra 2024.

Grønne indsatser i Afrika

Ligeledes bør de ca. 3 mia. kr. til grønne indsatser i Afrika ikke tælles med som støtte til natur og biodiversitet, da kun en mindre del af indsatserne bidrager til biodiversitet. Igen kan dette evt. opgøres ved brug af RIO markørerne på biodiversitet.

Myndighedssamarbejde

Støtten til natur og biodiversitet i Danmarks nuværende ramme til myndighedssamarbejde vurderes at være relativt begrænset. Fremadrettet ser WWF Verdensnaturfonden et stort potentiale i nye myndighedssamarbejder målrettet natur og biodiversitet, der kan støtte udviklingslande gennem kapacitetsopbygning, teknisk og videnskabeligt samarbejde og adgang til og overførsel af teknologi til fuldt ud at implementere Kunming-Montreal aftalen.

Sammenfatning

Sammenfattende er det WWF Verdensnaturfondens vurdering at dokumentet i høring ikke følger de klare retningslinjer for en national biodiversitetshandlingsplan. Fremsendte omfatter kun en opremsning af nuværende og tidligere strategier, uden at der er foretaget en analyse af, i hvilken grad disse initiativer udgør tilstrækkeligt datagrundlag, og om de efterlever de 23 biodiversitetsmål, som handlingsplanen skal adressere.

Langt de fleste strategier og indsatser er udarbejdet inden Danmark tilsluttede sig Kunming-Montreal aftalen, og det har inden for den korte tidsfrist ikke været muligt for WWF Verdensnaturfond at danne os et overblik over nationale mål, implementering, tidsrammer for opnåelse og finansiering i relation til hver af de 23 mål.

Som det fremgår af WWF Verdensnaturfondens konkrete bemærkninger og eksempler på mangler ovenfor, udestår store dele af, hvad der kræves for at Danmarks biodiversitetshandlingsplan leverer i overensstemmelse med vores ansvar og forpligtigelsen i Kunming- Montreal aftalen.

Jacob Fjalland

Conservation Director

WWF Verdensnaturfonden

Høringssvar fra Zoologisk Have København:

Generelt

Denne national handlingsplan en enestående chance for at påvirke det globale engagement for biodiversitet. Danmark bør, ikke kun opfylder et minimum, men vise sig som et foregangsland ved at engagere sig. F.eks. er der for Target 4 og 9 gode muligheder for at udtrykke klare intentioner for et større engagement i internationale konventioner (CBD, CMS, CITES).

Dette gælder også for Target 19 hvor det drejer sig om at mobilisere ressourcer som også kunne bidrage til konventionerne og deres aktiviteter.

Genetisk diversitet er helt fraværende i handlingsplanen og dette bør tilføjes, da genetisk diversitet er en essentiel del af biodiversitet.

Specifikke bemærkninger

Side 5, Fig 2: #12 God pointe at man øger "adgangen" til urbane grønne og blå områder, men burde man i samme åndedrag se på at mindske adgangen til andre (jf. mountainbikes etc)?

Side 8 under Havnaturfond: er energiprojekterne ikke forsløbig skrinlagt? Hvis ja, bør det reflekteres i teksten

Side 24 Der savnes fuldstændig tiltag overfor husdyrholdet. Hvor er ambitionen for reduktion af svineproduktion?

Side 29 under "Forbud mod skovrydning" Her kunne man præcisere at disse krav også gælder for husdyrsektoren.

Side 33 under subsidier. Her burde man måske ikke kun kigge på at øge biodiversitetsfremmende subsidier, men også på at reducere biodiversitetsskadelige subsidier (e.g., hektarstøtte).

Side 11 afsnit B) Arter - Forslag til inklusion af genetisk diversitet

I denne sektion mangler fokus på genetisk diversitet som er den essentielle del af biodiversiteten der sikrer arters mulighed for at tilpasse sig og modstå fremtidige udfordringer, såsom klimaforandringer og miljøforandringer. Vi vil gerne opfordre Miljøministeriet til at inkludere følgende for fyldestgørende opfyldelse af Target 4 (ændringer står med **fed** skrift):

Side 11: " Den globale aftale fastsætter målsætninger om arter. Målsætning 4 er, at der skal være en forvaltning af kendte, truede arter og sikre, at særlige truede arter beskyttes og bevares, **samt bevare og genoprette genetisk diversitet inden for og mellem populationer af hjemmehørende, vilde og domesticerede arter for at bevare deres adaptive potentiale, herunder gennem in situ og ex situ bevaring og bæredygtig forvaltningspraksis.**"

Forslag til målsætninger:

Genetisk diversitet er ikke nødvendigvis kun faldende i truede arter, men i høj grad også for arter med fragmenterede levesteder, faldende, og små populationsstørrelser. Det er derfor vigtigt at Danmarks strategi ikke kun målrettes truede arter, men også arter med fragmenterede levesteder, faldende, og små populationsstørrelser. Et forslag til en målsætning for Danmarks strategi kunne være: "**Træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre at genetisk diversitet opretholdes inden for populationer, at alle populationer opretholdes, og at genetisk forbindelse opretholdes og genoprettes mellem populationer, hvilket muliggør naturlige adaptive og evolutionære processer inden for arter.**"

Gennemførelsen af målsætningen kunne fokusere på retlig beskyttelse (f.eks. af lokale racer eller af særskilte populationer) eller strategisk investering af ressourcer (f.eks. finansiering af genetiske overvågningsprogrammer, genopretning af levesteder eller ex situ samlinger/forvaltning/genbanker). Genetiske bevaringsstrategier og planlægning kan definere prioriterede arter til genetisk overvågning, inkorporere genetisk diversitet i fysisk planlægning (herunder landskabsforbindelser), sætte tidslinjer for kapacitetsopbygning og udarbejde omfattende rapporter om fremskridt hen imod bevarelse af genetisk diversitet (Posledovich et al. 2021). Ønsker Danmark at være mere ambitiøs eller specifik, kan der lægges vægt på genetiske forbindelser eller inkludere forventede resultater. Danmark ønsker måske også at specificere, hvilke aspekter af de nationale mål om genetisk diversitet der kan nås med eksisterende ressourcer, og hvor der er behov for flere ressourcer. **For flere konkrete tiltag, se (Hoban & Hvilsom et al. 2024) og figuren på side 2.**

Relevansen af genetisk diversitet til at opnå andre nationale og internationale mål:

For det første kan der identificeres forbindelser mellem sammenhængen i politikkerne på tværs af sektorer og optimere overvågningsprogrammer. Overvågning af genetisk mangfoldighed og indikatorer kan tjene flere rapporteringsbehov og lette rapporteringsbyrden. Genetisk diversitet er afgørende for at opfylde forskellige mål, herunder mål 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 13 (Hoban et al. 2020, 2021b, 2023a, Bolam et al. 2023). Disse mål vedrører emner som: genoprettelse af forringede økosystemer, bevarelse og forvaltning af terrestriske og akvatiske områder, forvaltningsforanstaltninger for at genvinde arter og bevare genetisk diversitet, håndtering af virkningerne af invasive arter, minimering af virkningerne af klimaændringer på biodiversitet, bæredygtig forvaltning og brug af vilde arter, forbedring af bæredygtighed inden for fiskeri, skovbrug og landbrug, genoprettelse og opretholdelse af økosystemtjenester og øget deling af fordele fra genetiske ressourcer og traditionel viden (bemærk, at disse er forenklede og ikke beregnet til at inkorporere de fulde måls hensigt; den fulde tekst af mål kan findes på <https://www.cbd.int/gbf/targets>). Fremhævelse af sådanne indbyrdes forbindelser kan styrke engagementet i biodiversitet på alle niveauer.

Table 1. In order to include genetic diversity in BSAPs, the three parallel phases of policy and CBD

Guidance (first and second column respectively) should be followed and ten steps considered.

Define agenda and impact, adopt policy	Setting national targets	1	Involve all stakeholders: The BSAP will be more likely to succeed and will deliver wider societal benefits if its development involves inclusive participation and takes a rights-based and whole-of-society approach, in line with Section C of the GBF.
		2	Set a national target on genetic diversity conservation within all species which contains the same components and ambition as the global target: An effective genetic diversity target will be aligned with the global target, which includes maintaining genetic diversity within and between populations of native, wild and domesticated species at sufficient levels for adaptive potential.
		3	If possible, set national targets that are more ambitious and specific, including means of achievement: Parties can make national targets more ambitious by increasing specificity and scope, and including target components on policy and planning, enabling countries to benefit from nature's contributions to people and diverse natural resources.
		4	Whenever relevant, note the relevance of genetic diversity for achieving other global and national targets: BSAPs can include crosswalks or connections of genetic diversity to other relevant biodiversity targets to identify synergies and make the best use of funds and resources for coordinated reporting (see text for example targets).
Implementation	Concrete actions, policies, and programs to meet the goals and targets	5	Describe actions that are expected to help maintain and restore genetic diversity, tailored to each country's capacity: BSAPs may describe and commit to actions that can help maintain and restore genetic diversity, such as supplementing populations, planning translocations, restoring habitat connectivity, and active management of threats.
		6	Outline specific policy mechanisms and programmes that will facilitate positive action for genetic diversity. Complementing the commitment to action, it is helpful to describe the policies, legal frameworks, and programs that promote, fund, or facilitate such actions (e.g. national seed strategies, sustainable management, legal protection of subspecies and populations).
		7	Identify current capacity, capacity and financing gaps, and capacity building and long-term funding plans regarding genetic diversity: Describing current and needed capacity regarding training, equipment, partnerships, etc. can help facilitate the capacity-building support services that are currently being set under the GBF and foster collaboration among Parties and sectors. A long-term commitment and plan for funding will ensure consistency and secure knowledge and expertise over time.
Evaluation, review, support	Monitoring systems, reviewing and assessment	8	Describe monitoring, evaluation and review of genetic diversity, including choice of appropriate indicators, and available data. It is useful to describe indicators for reporting genetic diversity for both wild and domesticated species, and the country's capacity to report indicators, such as by listing monitoring programs and available datasets (using DNA or using non-DNA based proxies (Hoban et al. 2024)) that might be used to calculate genetic diversity indicators.
		9	Produce a plan for indicator calculation and reporting (agencies to be involved, data sources and data storage, and realistic timelines for gathering data): A plan for reporting, including which agencies are responsible, can help ensure that the identified actions, commitments, and reporting will have ownership. Identifying and using synergies with plans for other targets or programs can help make use of limited resources.
		10	Review the current state of knowledge, research and action on genetic diversity to inform audiences such as policy makers and the public: A synopsis of the current state of DNA-based assessments, or other knowledge on genetic diversity, and commitments and/or case studies of DNA-based knowledge or the use of DNA to guide management can be presented, in collaboration with in-country experts.

Referencer:

Bolam FC, Ahumada J, Akçakaya HR, Brooks TM, Elliott W, Hoban S, Mair L, Mallon D, McGowan PJK, Raimondo D, Rodríguez JP, Roe D, Seddon MB, Shen X, Stuart SN, Watson JEM, Butchart SHM. 2023. Over half of threatened species require targeted recovery actions to avert human-induced extinction. *Frontiers in Ecology and the Environment* 21: 64–70.

Hoban S, Bruford M, D'Urban Jackson J, Lopes-Fernandes M, Heuertz M, Hohenlohe PA, Paz-Vinas I, Sjögren-Gulve P, Segelbacher G, Vernesi C, Aitken S, Bertola LD, Bloomer P, Breed M, Rodríguez-Correa H, Funk WC, Grueber CE, Hunter ME, Jaffe R, Liggins L, Mergeay J, Moharrek F, O'Brien D, Ogden R, Palma-Silva C, Pierson J, Ramakrishnan U, Simo-Droissart M, Tani N, Waits L, Laikre L. 2020. Genetic diversity targets and indicators in the CBD post-2020 Global Biodiversity Framework must be improved. *Biological Conservation* 248: 108654.

Hoban S, Campbell CD, da Silva JM, Ekblom R, Funk WC, Garner BA, Godoy JA, Kershaw F, MacDonald AJ, Mergeay J, Minter M, O'Brien D, Vinas IP, Pearson SK, Pérez-Espona S, Potter KM, Russo I-RM, Segelbacher G, Vernesi C, Hunter ME. 2021b. Genetic diversity is considered important but interpreted narrowly in country reports to the Convention on Biological Diversity: Current actions and indicators are insufficient. *Biological Conservation* 261: 109233.

Hoban S, Bruford MW, da Silva JM, Funk WC, Frankham R, Gill MJ, Grueber CE, Heuertz M, Hunter ME, Kershaw F, Lacy RC, Lees C, Lopes-Fernandes M, MacDonald AJ, Mastretta-Yanes A, McGowan PJK, Meek MH, Mergeay J, Millette KL, Mittan-Moreau CS, Navarro LM, O'Brien D, Ogden R, Segelbacher G, Paz-Vinas I, Vernesi C, Laikre L. 2023a. Genetic diversity goals and targets have improved, but remain insufficient for clear implementation of the post-2020 global biodiversity framework. *Conservation Genetics* 24: 181–191.

Hoban S & Hvilsom C, Aissi A, Aleixo A, Belanger J, Biala K, Ekblom R, Fedorca A, Funk WC, Goncalves AL, Gonzalez A, Heuertz M, Hughes A, Ishihama F, Stroil BK, Laikre L, McGowan PJK, Millette KL, O'Brien D, Paz-Vinas I, Rincón-Parra VJ, Robuchon M, Rodríguez JP, Rodríguez-Morales MA, Segelbacher G, Straza TRA, Susanti R, Tshidada N, Vilaça ST, da Silva JM. 2024. How can biodiversity strategy and action plans incorporate genetic diversity and align with global commitments? *Bioscience* (accepted and pre-print available at EcoEvoRxiv: <https://ecoevorxiv.org/repository/view/6973/>).

Posledovich D, Ekblom R, Laikre L. 2021. Mapping and monitoring genetic diversity in Sweden: A proposal for species, methods and costs. Swedish Environmental Protection Agency. Report 6958.

Miljøministeriet

Vild Natur og Biodiversitet

Att.: Anders Kalsbøll

2. september 2024

Høringssvar til udkast til national handlingsplan for biodiversitet journalnummer 2024 - 8128

Økologisk Landsforening har gennemgået udkast til den Danske Handlingsplan for Biodiversitet.

Økologisk Landsforening noterer sig, at handlingsplanen er et samlekatalog over mange adskilte initiativer, og i mindre grad fremstår som sin egen handlingsplan, der står i sin egen ret med sin egen overordnede målsætning og strategi for Danmarks indsats for biodiversitet. I den forstand fremstår planen noget blodfattig.

I forhold til den danske indsats for biodiversitet er Økologisk Landsforening særligt optaget af at se følgende tre målsætninger fra Kunming-aftalen afspejlet i handlingsplanen: 10) Bæredygtig forvaltning i landbruget, 14) integrering af biodiversitet i alle reguleringer og lovgivning og 18) udfas skadelige og indfase positive subsidier for biodiversitet.

Økologisk Landsforening mener, der under den overordnede indsats mere og bedre natur bør være en reference til politik, der kan flytte balancen i landbruget i retning af flere afgrøder til konsum, ud fra en betragtning om, at det er det tiltag, der kan sikre mest plads til naturen.

Dertil ser Økologisk Landsforening et behov for at få mere fokus på også at stoppe tilbagegangen i de arter, der har tilpasset sig et liv i agerlandet. Tilbagegangen i disse arter vil ikke stoppe ved en indsats for den store sammenhængende natur. Det er også et emne, der er vigtigt at løfte i den Naturgenopretningsplan, som Danmark skal levere.

Økologisk Landsforening mener, at Regeringens fordoblingsmål for økologi, skal omtales i alle de sammenhænge dvs. klima, drikkevand, vandmiljø, hvor målet er skrevet ind som et virkemiddel i de politiske aftaler, der er indgået, og som omtales i denne plan.

I det følgende gennemgås kommentarer til de respektive kapitler og afsnit

Til Kapitel 3 Mere og bedre natur

Det står i handlingsplanen at "Når det kommer til mere og bedre natur i Danmark, har regeringen fokus på større naturarealer og på, at kvaliteten af naturarealerne skal øges."

Økologisk Landsforening mener, at regeringen skal udvide dette fokus, så den også adresserer balancen i det danske landbrug. Naturen skal have mere plads. Den mest effektive vej til at give naturen mere plads vil være at producere mere mad til mennesker frem for til dyr. En intensivering på de dyrkede arealer som kompensation for den plads, der afstås til natur, vil ikke kunne finde sted uden øget pres på biodiversiteten i det dyrkede land, ligesom der vil være en forøget risiko for vandmiljøet og drikkevandet, og det vil være umuligt at sikre mad nok til en voksende verdensbefolkning uden en samlet nedgang i husdyrproduktionen på verdensplan.

Der er derudover behov for et fokus på den store tilbagegang, der findes blandt arter, der har tilpasset sig et liv i det dyrkede land. Disse arter vil ikke nyde fremgang ved at øge den store sammenhængende og urørte natur.

A Land, hav og vand

Mere og bedre Natur /Natura 2000

Økologisk Landsforening mener, at regeringen bør tilkendegive, at den har til hensigt at sikre en anvendelse af landbrugsstøttemidlerne, så græsning af Natura 2000 arealer honoreres mindst lige så godt, som græsning på omdriftsarealer med en HNV under 5. Det er kontraproduktivt for biodiversiteten, at der som i dag betales mere i støtte til græssede arealer, der har en lavere HNV end 5, eller som ligger uden for Natura 2000 områder.

B - Arter

Der er siden 1970'erne set en markant populationsnedgang i de fuglearter, der kan sameksistere med landbrugsproduktion, så flere af disse er på vej ind på Rødlisten. Økologisk Landsforening mener derfor, det er vigtigt, at handlingsplanen for biodiversitet også forholder sig til denne tilbagegang, og stopper tilgangen af Rødlistede arter, og at den danske strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter også forholder sig til behovet for ændringen i indretningen og driften af landbrugets arealer.

Tilbagegangen i det der kan kaldes agerlandets arter er også erkendt i EU's Naturgenopretningsforordning, der arbejder med et index for henholdsvis sommerfugle og for agerlandets fugle.

C - Forurening

Forurening – vandområdeplaner - Vandområdeplaner 2021-2027

I omtalen af de danske vandområdeplaner bør der være en henvisning til Regeringens mål om at fordoble det økologiske areal. Regeringens fordoblingsmål for økologi er vurderet til at kunne reducere

kvælstofudledningen med små 1000 tons, jf. de tekniske gennemgange under forhandlingen af Landbrugsaftalen. Omlægning til økologi indebærer, at der bruges langt mindre gødning i landbruget.

Sprøjtemiddelstrategi 2022-2026

Der bør være en henvisning til regeringens fordoblingsmål for økologi. Omlægning til økologi betyder, at der ikke navnedes pesticider, og der er dokumenteret 30% flere vilde blomster og dyrearter på og omkring de økologiske certificerede arealer.

Klima

Der bør være en henvisning til regeringens fordoblingsmål for økologi. Fordobling af det økologiske areal bidrager med 0,49 mio. tons CO₂e i Landbrugsaftalen, og øger biodiversitetsgrundlaget i det dyrkede areal. Der er endvidere pga. det større omfang af græsmarker i økologien en bedre kulstofbalance i det økologiske landbrug, hvilket har en betydning for jordbundslivet.

Til Kapitel 4 Sektorintegration af natur og biodiversitet

A - Cirkulær økonomi, grønne offentlige indkøb og affald

National strategi for offentlige indkøb

Det bør tilføjes, at der er krav om mindst 60% økologi i indkøbsaftalerne for de statslige køkkener. Der bør ligeledes indsættes ordene "mindre" foran madspild og "mere" foran økologi i parenteser side 20, så der står "Strategien bygger på tre sammenhængende spor: kort sigt, langt sigt samt viden og værktøjer. Der er fokus på indkøbsområder i det offentlige, der i dag sætter et betydeligt klimaaftryk – fødevarer (**mindre** madspild, **mere** økologi, mindre kød),

B - Landbrug, skovbrug og fiskeri

Regeringen målsætning om fordobling af det økologiske areal og marked bør skrives ind i alle relevante afsnit herunder afsnittet om Landbrugsaftalen og aftalen om et Grønt Danmark, hvor målsætningen figurerer som et virkemiddel

Cap planen 2024

En effektiv vurdering af nedenstående følgende bioordninger vil vise, at deres bidrag til øget biodiversitet og de formål, der er listet ud for hver af dem i deres nuværende udformning, er meget begrænset.

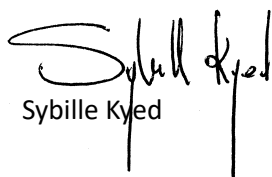
Ordningerne er i særlig grad indrettet for at sikre afløb og for at kompensere for, at betalingsrettighederne blev fjernet. Økologisk Landsforening mener derfor ikke de bør oplistes. Regeringen og parterne bag Landbrugsaftalen bør vedtage en ny CAP plan fra 2028, hvor støtten i højere grad sikrer grundlaget for god biodiversitet på arealer i tilknytning til landbruget.

- Bio-ordningen Miljø- og klimavenligt græs understøtter kulstofopbygning i græsarealer
- Bio-ordningen Varieret planteproduktion støtter at skabe variation i udnyttelsen af omdriftsarealer
- Bio-ordningen Biodiversitet & bæredygtighed bidrager til etablering og fastholdelse af elementer og arealer til gavn for biodiversiteten

Økologistrategien

Regeringen har udgivet det, den kalder en økologistrategi. Men strategien indeholder ingen nye initiativer, og den er helt ufinansieret efter 2024. Økologisk Landsforening mener ikke, at det er rigtigt at opliste den, uden at regeringen samtidigt gør en indsats for at levere på den herunder sikrer finansiering frem mod 2030. Der er dog sikret en finansiering for 2025 med midler fra Grøn Fond.

Med venlig hilsen

Sybille Kyed